

Toim. Juha-Pekka Alapartanen, Ville-Pekka Nenonen & Aki Rossi

Yrittäisit edes!

Yrittäjyyskasvatusideoita alakouluun

Esipuhe

”Opeta tarvittavia taitoja ja tietoja, mutta opeta ennen kaikkea ajattelun taitoja.”

Edellä mainitun toteamuksen päästi ilmoille eräs opetusharjoittelua ohjannut luokanlehtori. Juuri ajattelun taitojen väitetään kadonneen lapsilta. Me puolestaan uskallamme väittää, että näin ei kuitenkaan ole. Kysymys lienee siitä, millaisia virikkeitä lapsille annetaan kriittisen ja luovan ajattelun kehittämiseksi.

Tällä hetkellä opetussuunnitelma pitää sisällään käsittämättömän suuren määrän tavoitteita. Tavoitteita, joiden saavuttamiseksi huhkitaan monin tavoin. Yhtä kaikki, opetussuunnitelma pitää sisällään aihekokonaisuuden *Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys*. Aihekokonaisuudessa käsitellään niitä ominaisuuksia, joita tällä hetkellä alakoulussa uurastavat lapset tulevaisuudessa tarvitsevat. Uuden ajan renessanssi-ihmisen oppimisesta ja kehityksestä vastaamme me, tulevat luokanopettajat. Ei ole kysymys vain kyvystä opettaa heille tiettyjä oppisisältöjä, vaan haasteena on kyetä ennakoimaan ja opettamaan ominaisuuksia, joita 2020-luvun työelämässä vaaditaan. 1990-luvun IT-huumassa olivat valttia insinööri- ja ohjelmointitaidot. Kaikki merkit osoittavat siihen suuntaan, että 2020- ja 2030-luvuilla framille nousevat kriittisen ja luovan ajattelun taidot.

Eteesi avautuva yrittäjyyskasvatusjulkaisu on Kajaanin opettajankoulutusyksikön opiskelijoiden kurssityönä tekemä ja ensisijaisesti luokanopettajille suunnattu materiaalipankki. Julkaisun perimmäisenä tarkoituksena on tuoda perusopetuksen alaluokille valmiita pedagogisia malleja, joiden avulla oppilaille voidaan opettaa opetussuunnitelman oppisisältöjä heidän oman kriittisen ajattelunsa kautta. Sessioiden punaisena lankana on asettaa oppilas oppimisen keskiöön ja kannustaa häntä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, kysymään, kyseenalaistamaan ja pohtimaan.

Sessiot pohjautuvat pääosin Kajaanin opettajankoulutusyksikön opiskelijoiden aiemmin toteuttamiin julkaisuihin. Joukossa on muutama yrittäjyyskasvatusten ammattilaisten ajatuksista lähtenyt sessio, joka on muokattu palvelemaan kohderyhmäänsä. Opiskelijat ovat jalostaneet aikaisemmista tuntisuunnitelmista erimittaisia sessioita, jotka palvelevat opettajaa uuden ulkoasunsa vuoksi entistäkin paremmin. Uusi ulkoasu mahdollistaa opettajalle koko session tarkastelun yhdellä kertaa. Pupillia liikauttamalla opettaja saa selkeän kuvan session tavoitteista, opetustaidollisista haasteista, pedagogisista toimista sekä arvioinnista.

Voit lähteä liikkeelle ensimmäisestä sessiosta tai tarkastella julkaisua aloittaen kiinnostavasta aihekokonaisuudesta. Varmaa on kuitenkin se, että tätä varsin ainutlaatuista materiaalia ei kannata jättää avaamatta.

Kajaanissa 17.4.2012

Toimituskunta

Juha-Pekka Alapartanen, Ville-Pekka Nenonen, Aki Rossi

Kajaanin opettajankoulutusyksikön yrittäjyyspedagogiikan opintojaksolle osallistuneet:

Aaltonen Maija
Aihio Niko
Alakorpi Perttu
Anttila Mervi
Asunmaa Päivi
Dahlbacka Juhani
Eskelinen Tiina
Föhr Vilhelmiina
Haataja Katja
Hanka Jenni
Hartikainen Milla
Heinistö Milla
Hongisto Janne
Huovinen Satu
Hynynen Petriina
Hämäläinen Noora
Iso-Oja Henna
Kaakko Suvi
Kaasinen Suvi
Kaikkonen Elsi
Kaltiola Perttu
Kemppainen Tiina
Keränen Henna
Keränen Henri
Kestilä Eveliina
Kilpeläinen Reetta
Korkeakoski Niina
Kuronen Janne
Kärkkäinen Marko
Latvasalo Miika
Leppänen Hannu
Lukkari Heikki
Metsä-Ketelä Ville
Muhonen Mirva
Määttä Teresa
Ohra-Aho Jenna
Paasonen Annu
Pasanen Mika
Partanen Riikka
Rasanen Olli-Pekka
Rinnevuori Antti
Saastamoinen Riikka

Sinko Niina
Suutari Aino
Timlin Tarja-Leena
Tuohineva Mari
Turpeinen Juhana
Vartiainen Leena
Viinamäki Salli-Sofia
Vikholm Iida
Välimaa Elisa
Väärälä Taru

Toimituskunta:

Alapartanen Juha-Pekka
Nenonen Ville-Pekka
Rossi Aki

Työnohjaus:

Mankinen Pentti
Turpeinen Juha-Matti

Oulun yliopisto
Kajaanin opettajankoulutusyksikkö
Kevät 2012

© Kaikki oikeudet pidätetään

Sisällys

NUORI YRITTÄJÄ - MATTI LINDHOLM

1. TUOTESUUNNITTELUA OPPITUNNEILLE

Lahjoja pukinkonttiin
Puusta erätuotteita
Satuhahmon valmistaminen
Huovuttamisen salat
Leluompelua
Tuunaus ja uusiokäyttö

2. KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ

Kulutustottumukset syyniin
Muovi osana arkea
Kierrätyksen kiemurat suoriksi
Säästä sähköä!
Yhteistyöllä luokkakirjasto

3. KOHTI LIIKUNNALLSTA ELÄMÄNTAPAA

Antiikin olympialaiset
Leikkiä lumella
Parkour-time!
Pienin askelin suuria tuloksia
Retki lähiympäristöön
Vipinää välkälle

4. LUONNOLLISESTI ILMIÖMÄISTÄ

Lämpötilat ja sääennusteet
Ravintoketju
Vesikoulu: Veden kiertokulku
Ihmeellinen vesi

5. MEDIAN PYÖRTEISSÄ

Junioritoimittajat
Markkinoi mainoksella
Teemalehti

6. ARJESTA MATEMATIIKKAA

Elämää aikataulujen keskellä
Geometriaa piparkakkutalosta
Leivontaa murtoluvuilla
Mansikkapirtelöä, kiitos!
Säästä rahaa ostoslistalla
Sanomalehtimatikkaa!

7. TYÖELÄMÄN YRITTÄJYYTTÄ ALAKOULULAISILLE

Ammatit tutuiksi
Diili
Olipa kerran yritys

8. VIERAILUISTA VIRIKKEITÄ

Tutustu maatilán arkeen!
Maidon matkassa
Paikallinen ruoka tutuksi
Pankkivierailu
Paikallisteatteriin tutustuminen
Kauppaan, mars!

Nuori yrittäjä - Matti Lindholm

Yrittäjyyskasvatustehtävä herätti Matti Lindholmin sisäisen yrittäjyyden

Olen 19-vuotias kouvolaalainen yrittäjänuori. Yritykseni Gameworn Europe välittää verkkokaupasta käytettyjä jääkiekkopelipaitoja keräilijöille ja Lindholm-Median kautta teen viestintäalan töitä.

Yrityksieni juontaa juurensa tammikuuhun 2008. Joululoma tuli päätökseen ja uusi lukuvuosi tärytettiin käyntiin yhteiskuntaopilla ja melkoisella tehtävänannolla: jokaisen tulisi osallistua Yritys Hyvä 2008 –kirjoituskilpailuun.

Tuolloin omat tietoni yrittäjyydestä olivat kovin maltillisia. Kokemukset rajoittuivat alle kouluikäisenä naapureille suuntautuneeseen lehtimyyntiin. Kesäloma-aikana ja omakotitaloalueella pieni, vuosien takaisia aikakauslehtiä myynyt koju ei jostain syystä saavuttanut suuria asiakasvirtoja, joten lehtimyynti ja yrittäjyys jäivät yhden päivän kokeilun jälkeen.

Vuosikymmenen jälkeen yrittäjyys palasi kummittelemaan kirjoituskilpailun muodossa. Aiheena se oli etäinen ja varsin vaikea, kokemukseni yrittäjyydestä kun eivät olleet kovinkaan kattavia tai positiivisia. Pari ensimmäistä viikkoa menivät vaihtoehtoja ihmetellessä, mutta lopulta kuningasajatus syntyi kuin syntyikin. Ratkaisevan sysäyksen antoivat tehtävä ”Kehittele oma yritys” ja opettajan lausahdus ”keksi jotain omien mielenkiinnon kohteiden kautta”.

Päädyin kirjoittamaan fiktiivisestä, jääkiekkopelipaitoja joukkueilta pelipaitakeräilijöille yrityksestä, Gameworn Europesta. Olin itse ostanut keräilymielessä ensimmäisen käytetyn pelipaidan edellisvuonna.

Kun idea vihdoinkin tuli, oli itse kirjoitus helppo nakki. Pari tuntia mielikuvituksen virtaa ja sanoja paperille, tehtävän palauttaminen ja huokaus, vihdoinkin se oli ohi.

Kuinka väärässä olinkaan...

Kaikkien odotusten vastaisesti täysin epärealistisenä pitämäni fiktiivinen idea ja kirjoitus palkittiin kuitenkin peruskoululaisten sarjan kymmenen parhaan joukossa.

Gameworn Europen toteuttaminen käytännössä ei käynyt esseen kirjoitusvaiheessa missään kohtaa mielessä, mutta kilpailumenestys toi uskoa omaan ideaan ja synnytti ”mitä jos”-ajatuksen. Epärealistinen muuttui realistiseksi, mahdoton mahdolliseksi.

Seuraava kaksoistunti työskennellään kaupungin kirjastossa. Kirjastotunnin aluksi opettaja ohjeistaa kirjastoon liittyvät säännöt. Kirjastontyöntekijä ”kouluttaa” oppilaat käyttämään kirjaston eri tietolähteitä. Oppilaat toimivat kirjastossa samoissa pienryhmissä kuin edellisillä oppitunneilla. Tunnin tavoitteena on tarkentaa saatuja tietoa ja etsiä uutta tietoa. Oppilaat tarkentavat aikaisemman tietopakettinsa uudella löytämällään tiedolla.

Ja siitä se lähti. Netissä kului tunteja ja taas tunteja etsien tietoa esimerkiksi yritysjuridiikasta ja perustamiseen liittyvistä käytännön toimista, liiketoimintasuunnitelmista ja niin edelleen. Jonkin verran oppia tuli jo kirjoituskilpailuvaiheesta, mutta käytännössä kaikki piti selvittää uudelleen.

Kirjoituskilpailuun tehty ideakaan ei aivan suoraan soveltunut toteutettavaksi ”ihan oikeasti”, mutta pienillä muutoksilla paranneltu GWE muuttui todeksi huhtikuussa 2009, jolloin yritys rekisteröitiin Kaupparekisteriin. Todenteolla yritystoiminta pyörähti käyntiin marraskuussa, kun kotisivut avattiin. Sivujen ensimmäisen päivän kävijämäärä ylitti kaikki hulluimmatkin odotukset: 2769 uniikkia vierailijaa ja 27636 avattua sivua.

16-vuotias yrittäjä on sen verran harvinainen ilmestys, että yrittäjyyteni ylitti esimerkiksi Kaupalehden, radio NRJ:n ja City-lehden uutiskynnyksen. Ennakkoluulojen vastapainoksi nuoruudesta oli jotain hyötyäkin!

Huhtikuuhun 2012 mennessä kaikki Yritys Hyvä –kilpailuteoksen visiot, esimerkiksi 140 neliön katutasen toimitilat Lauttasaaresta, eivät ole toteutuneet ja alkuhuuma on taantunut, mutta edelleen verkkokaupassa riittää kävijöitä ja kauppa käy.

Positiiviset kokemukset yrittäjyydestä rohkaisivat muuttamaan myös toisen harrastuksen, journalismin, bisnekseksi. Maaliskuussa 2012 laajensin GWE:n toimialan kattamaan muun muassa taiteellisen luomisen sekä videoiden tuotannon ja samalla rekisteröin aputoiminimen Lindholm-Media. Yhden miehen mediatolona hoidan tällä hetkellä esimerkiksi Veikkausliigaseura FC Hongan viestintää.

Matka Yritys Hyvä 2008 –kilpailun palkintojenjaosta tähän hetkeen on ollut pitkäkö, mutta ei missään nimessä liian kivinen. Työtä on riittänyt, mutta se on ollut mielekästä, kun motivaatio kumpuaa sisältä. Yritystoiminnan tärkein ja samalla ainoa MUST-juttu onkin oma, palava halu. Tiedot, taidot ja kokemukset auttavat kyllä, mutta kuten esimerkkinä todistaa, ilmentävät pärjää.

Enpä osannut arvata missä olisin reilun neljän vuoden päästä siitä hetkestä, kun Yritys Hyvän tehtävävihkonen lyötiin käteeni tammikuussa 2008.

Hyvä että lyötiin.

Kouvolassa 26.4.2012

Matti Lindholm

1. TUOTESUUNNITTELUA OPPITUNNEILLE

LAHJOJA PUKINKONTTIIN

KÄSITYÖ, 4-LUOKKA, 24 h

Lahjoja pukinkonttiin -projektin tavoitteena on luoda neljännen luokan oppilaiden kanssa joulukalenteri, joka sisältää oppilaiden suunnittelemaa ja tekemiä joululahjoja. Jakson aluksi oppilaat pohtivat kenelle he tahtoisivat joulukalenterin lahjoittaa. Onko kohdejoukko esimerkiksi kummiluokka, iltapäiväkerho, sairaalan lastenosasto tai läheinen vanhainkoti? Opettaja ja oppilaat voivat olla yhdessä yhteydessä valitsemaansa kohteeseen. Kohteenvalinta vaikuttaa joulukalenterin sisältöön ja siihen kuinka monta lahjaa kalenterista löytyy. Vai onko lahjan luonne yhteisöllinen, koko ryhmälle tarkoitettu lahja?

Oppilaat ideoivat ja päättävät lahjat yhdessä. Opettaja toimii jakson ohjaajana ja huolehtii siitä, että projekti valmistuu ajallaan. Lahjojen suunnittelussa voidaan käyttää apuna esimerkiksi Internetiä, runokirjoja ja askartelulehtiä. Lahjojen suunnittelussa ja innovoinnissa voidaan hyödyntää myös kierrätysajatusta ja lahjojen tekemisessä luonnonmateriaaleja.

Oppilaat ideoivat opettajan avustuksella joulukalenterin jokaisen luukun taakse lahjan, jonka he ovat itse tuottaneet. Lahja voi olla esimerkiksi runo, postikortti, käsityö, koriste-esine, musiikkiesitys, peli tai leikki. Lisäksi luokka suunnittelee ja tekee kalenterin yhdessä, johon valitaan oppilaiden ideaehdotuksista ”parhaat lahjat” toteutettavaksi.

Joulukalenterin tekeminen on projekti, joka täytyy valmistaa ennen joulukuuta. Opettaja voi päättää, kuinka projekti tehdään. Tehdäänkö se tiiviinä jaksona vai pieninä paloina pitkin syyslukukautta integroiden tehtäviä eri oppiaineisiin? Lahjojen tekemiseen on varattava tarpeeksi aikaa, mutta ne ovat myös hyvä tapa kuluttaa ns. loppoaikaa oppituntien lopusta.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineiden didaktiikka Opettajan tulee johtaa projektin etenemistä, vaikka työskentely on oppilaiden vastuulla. Opettajan on osattava antaa työskentelyyn selkeät ohjeet ja aikataulutettava projektin tekeminen. Hänen on osattava ohjeistaa myös lahjojen tekeminen, esimerkiksi käsityötunnilla tai äidinkielen tunnilla. Sopivan tilanteen tullen opettajan on osattava vetäytyä ohjaajan rooliin.

Vuorovaikutus: Oppilaiden välinen vuorovaikutus korostuu tässä projektissa, kun he yhdessä neuvottelevat ja sopivat joulukalenterin sisällöstä ja toteuttamistavoista.

Luokan hallinta: Opettaja on projektin aikana ohjaajan ja tarkkailijan roolissa. Tarpeen mukaan projekti voidaan muokata opettajajohtoisemmaksi. Oppilaat työskentelevät pareittain ja ryhmittäin, joka vaatii luokkatilan muutoksia tarpeen mukaan.

Työtavat ja -menetelmät muotoutuvat oppilaiden ideoiden mukaan. Työskentelytapoina käytetään itsenäistä työskentelyä sekä ryhmä- ja parityöskentelyä.

Integroitavat oppiaineet: Äidinkieli, käsityö, kuvaamataito, uskonto, biologia ja musiikki näkyvät lahjojen tuottamisessa.

Aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys näkyy siinä, että oppilaan tutustuvat suomalaiseen kulttuuriperintöön sekä suomalaiseen käsityö- ja joulunviettokulttuuriin. Viestintä ja mediataidot tulevat esille lahjojen tuottamisessa sekä tutustumalla eri viestintävälineiden avulla lahjaideoihin. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys näkyy, kun oppilas tutustuu yrittäjyyteen lahjojen teossa ja kohdejoukkoon tutustuessa. Lisäksi ihmisenä kasvaminen aihekokonaisuus näkyy hyväntekeväisyyden muodossa, kun luokka lahjoittaa kalenterin valitsemalleen kohteelle/kohdejoukolle.

Eriyttäminen: Opettaja ohjaa ja antaa yksilöllistä palautetta työskentelyn edetessä. Töiden tekemistä voidaan myös eriyttää esimerkiksi kiinnostuksen ja nopeuden mukaan.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettajan on hyvä selvittää ennen projektin aloitusta mm. seuraavat asiat: mahdollisia kohdejoukkovaihtoehtoja, kohdejoukon ”tarpeet” (esim. ikä, toimintaympäristö), projektin aikataulu ja eteneminen ja käytävissä olevat materiaalit lahjoihin.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Oppilas oppii osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä. Hän oppii kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti. Lisäksi hän oppii toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia ympäristössään.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena työskennellä pitkäjänteisesti yhdessä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Jakson aikana opitaan jakamaan kullekin oppilaalle oma vastuualueensa yhteisestä työstä sekä työskentelemään pareittain ja ryhmässä. Oppilas oppii arvostamaan itse tehtyä lahjaa ja saa kokemuksia antamisen ilosta, samalla harjaantuvat niin käsityötaidot, kirjoitustaidot kuin ryhmätyöskentelytaidotkin. Projektin aikana harjoitellaan itsearviointia. Oppilas pohtii lahjaa saajan näkökulmasta ideoidessaan lahjoja. Projektissa korostuu joulunajan ajatus antamisen ilosta ja lähimmäisen huolehtimisesta. Projekti kannustaa oppilaita aktiivisuuteen, innovatiivisuuteen, pitkäjänteisyyteen ja vastuunottamiseen. Lisäksi oppilaat oppivat antamisen iloa ja harjaantuvat monissa taidoissa, esimerkiksi käsityönpirissä. Opettaja arvio lasten yhteistyötaitoja ja ryhmätyöskentelyä. Erilaisten lahjojen tekemisessä opettaja arvostaa pitkäjänteisyyttä ja tekemisen iloa. Lahjoissa voi myös korostua persoonallisuus, vaikka lahja on kaikilla sama.

Miten arvioidaan? Projektityöskentelyssä korostuu itsearviointi, jota oppilaat tekevät projektin aikana ja sen jälkeen. Projektin lopuksi on tärkeää arvioida yhdessä projektin aikaista työskentelyä sekä lopullista työtä eli joulukalenterin onnistumista. Joulukalenterin saaja voi myös kertoa, millaista oli saada joulukalenteri ja kuinka se oli heidän mielestään onnistunut.

LÄHDE

Kati Häkklä, Outi Mikkanen & Sanna Mäkinen, 2010, Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 70-71.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

http://viuhti85.vuodatus.net/page/Askartelua_lapsosille,
http://www.perhekerho.net/joulu/joulukalenteri_petteri_punakuono.htm, <http://www.kotivinkki.fi/Joulu/Tee-itse-jouluun/>

ERÄTUOTTEITA PUUSTA

VIERAILU 3 x 45 MIN, 4 lk.

Opettaja ja oppilaat valitsevat yhdessä paikallisen yrityksen, jossa vieraillaan ja joka tutustuttaa oppilaita samalla paikalliseen kulttuuriin. Tarkoituksena on tutustuttaa oppilaita myös yrittäjyyteen. Näin oppilaat ymmärtävät, mitä yrittäjyys vaatii niin yrityksen omistajilta kuin työntekijöiltäkin. Vierailun on tarkoitus opettaa oppilaille mm. pitkäjänteisyyttä, luovuutta, rohkeutta yrittää ja omaaloitteisuutta, joka voidaan siirtää omaan koulutyöhön.

Opettaja menee luokkansa kanssa (20 oppilasta) vierailemaan paikallisessa yrityksessä, jossa valmistetaan matkamuistoesineitä. Yritys on erikoistunut valmistamaan erä tuotteita, kuten erilaisia kuksia. Tarkoituksena on löytää yritys, joka käyttää raaka-aineena ainoastaan puuta, ja joka valmistaa myös lahjatarvikkeita. Helppo siirtyä koululta kohteeseen on suotavaa.

Vierailulla oppilaat tutustuvat yrityksen ympäristöön ja työntekijöihin. Oppilaat tutustuvat työntekijöiden kanssa puutuotteiden valmistukseen ja niiden erilaisiin tuotantovaiheisiin. Yrityksen omistaja kertoo yrityksen historiasta ja miten yritys sai alkunsa ja miten se on muuttunut vuosien varrella. Kertomus vahvistaa oppilaiden paikallishistorian tuntemusta ja tuotekehittelyn muuttumista ajan saatossa. Lopuksi oppilaat saavat mahdollisuuden suunnitella pienryhmissä uuden matkamuistotuotteen.

Vierailun jälkeen oppilaat suunnittelevat ja valmistavat teknisen työn tunnilla itse suunnittelemansa esineen. Suunnittelu lähtee piirrostaolta ja etenee opettajan hyväksynnän kautta eteenpäin.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Järjestyksen pitäminen vierailun aikana ja turvallisuudesta huolehtiminen.

Oppiaineiden didaktiikka

Opettajan omaa kompetenssia ja oppiaineiden hallitsemista ei tarvita, sillä myös opettaja on oppilaina yrityksessä ja tutustuu yritykseen sekä sen toimintaan.

Vuorovaikutus

Oppilaat ovat vuorovaikutuksessa yrityksen työntekijöiden kanssa.

Luokan hallinta

Opettaja vastaa luokan hallinnasta yritysvierailun aikana.

Motivointi

Tunnin aluksi oppilaille kerrotaan, että he saavat vierailun lopuksi suunnitella uuden matkamuistotuotteen ja paras suunnitelma palkitaan tuotepalkinnolla.

Työtavat ja -menetelmät

Toimintaa ohjaa pääasiassa opettaja tai muu aikuinen (työntekijä). Lisäksi toimitaan yhdessä sekä pienryhmissä.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Historia, tekninen työ, ja tekstiilityö.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Opettaja suunnittelee ajankohdan vierailulle ja valmistelee käytännön asiat (sopii asiasta yrityksen kanssa, pyytää luvat vanhemmilta yritysvierailulle, tarkastaa kävelyreitit koululta yritykselle ja sopii oppilaiden kanssa yhteisistä käytäytymissäännöistä yritysvierailun aikana.)

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Oppilas oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja.

Oppilas oppii tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

Kädentöiden tuotoksia

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas tutustuu yrityksen toimintaan, tuotteisiin ja työntekijöiden työnkuvaan. Samalla hän tutustuu paikalliseen kulttuuriin yrityksen kautta. Vierailun jälkeen oppilas ymmärtää käytännön kautta yrityksen toimintaa ja mitä yritystoiminta vaatii.

Arviointi koskee vierailun yleistä sujuvuutta kollektiivisesti. Itsetehdyssä työssä arvioidaan oppilaan suunnitteluprosessia sekä luovuutta.

LÄHDE

Haarala Tuija & Hannula Annukka & Hukkanen Nina, 2009, Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 62-63.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

Miten järjestän onnistuneen yritysvierailun? http://webd.savonia-amk.fi/projektit/iisalmi/yka/Tiedostot/yritykselle_opas06.pdf

SATUHAHMON VALMISTAMINEN

Jakso 3-4 -luokan oppilaille

Opettaja pitää aloituskeskustelun ryhmän kanssa. Keskustelussa käsitellään, mitä tuotteen valmistuksessa otetaan huomioon (valmistuskulut, työn hinta, myyntihinta). Oppilaat suunnittelevat ja toteuttavat käsityön sekä kuvataiteen työtapoja hyödyntäen satuhahmon, jolle lasketaan lopuksi realistinen myyntihinta. Tuotteet myydään myyjäisten yhteydessä.

Lapsille on tärkeää jo alussa painottaa, että tuotteen suunnittelussa tulee ottaa huomioon ostajan tarpeet ja resurssit, jotta tuote menisi kaupaksi. Opettaja esittelee valmiin satuhahmon ja kertoo tulevista työtavoista ennen hahmon suunnittelua. Sen perusteella oppilaat suunnittelevat oman hahmon, jonka arvelevat myös menevän kaupaksi.

Hahmon valmistus aloitetaan rautalangan muotoilemisesta rungoksi. Rautalangasta muotoillaan pää, vartalo, kädet ja jalat. Runko täytetään vanulla ja käsi-pyyhepaperilla jonka jälkeen torson ympärille pyöritetään villalankaa niin kauan, että se peittää rautalangat näkyvistä muualta paitsi kämmenistä, jalkateristä ja päästä.

Pää, kämmenet ja jalkaterät muovaillaan suoraan vartaloon kiinni. Sen jälkeen hahmon pää, jalat ja kämmenet maalataan. Oppilaat huovuttavat hahmolleen vaatteet ja muut asusteet. Oppilaat laskevat tarvikkeiden ja työn hinnan, jonka jälkeen muotoutuu myyntihinta.

Työssä yhdistyy kuvataide, tekstiilityö ja matematiikka. Projekti voidaan toteuttaa luokahuoneessa, jossa on vesipiste. Kaikkine vaiheineen työn toteuttamiseen menee koko syyslukukausi, jos aikaa on käytettävissä kaksoistunti viikossa.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Haasteena on motivoida oppilaat pitkäkestoiseen työskentelyyn.

Oppiaineiden didaktiikka: Opettaja kertoo tuotteen valmistamisesta ja mitä suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon, jotta tuote tulee myydyksi ja että sen valmistaminen on kannattavaa. Opettaja näyttää kaikki työvaiheet ja ohjaa oppilaita niissä.

Vuorovaikutus: Vuorovaikutusta tulee oppilaiden välille joka tunnilla.

Luokan hallinta : Oppilaat etenevät omaan tahtiinsa, joten opettajan täytyy antaa paljon yksilöllistä opetusta.

Motivointi : Opettaja lukee jakson alussa sadun, jolloin hänellä on mukanaan satuun liittyvä satuhahmo. Myyjäisten tuotto menee luokkaretkirahastoon.

Työtavat ja -menetelmät : Suunnittelu, muotoilu, huovutus, ompelu

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet) : Kuvataide, tekstiilikäsityö ja matematiikka.

Eriyttäminen : Kukin tekee oman tasonsa mukaisen hahmon. Opettaja antaa yksilöllistä ohjausta enemmän sitä tarvitseville työtä tehdessä ja kustannusarviota laskiessa.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Sadun etsiminen ja oman satuhahmomallin tekeminen, tarvikkeiden hankkiminen, luokan järjestäminen työskentelytapaa vastaavaksi, myyjäisten järjestäminen.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys – aihekokonaisuudessa pyritään hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmasta sekä luomaan pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille.

Tavoitteena on oppia toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppimisen tavoitteena on, että oppilas harjaantuu suunnittelussa, muotoilussa, huovuttamisessa, ompelussa, pitkäkestoisessa työskentelyssä. Jakson aikana oppilaat havaitsevat työvaiheiden vaikutuksen lopputuotteeseen.

Arvioinnissa keskitytään siihen, harjaantuuko oppilas suunnittelussa, muotoilussa, huovuttamisessa, ompelussa ja pitkäkestoisessa työskentelyssä. Työskentelyä arvioidaan prosessiluotoisesti koko työskentelyn ajan. Tämän lisäksi arvioinnin kohteena on lopputuote, kustannusarvio sekä tuotteen myynti.

LÄHDE

Karppinen, E. Kettunen, R. 2011. Pehmolelun suunnittelu ja kaavoitus. Teoksessa Linatti, K. Lukkari, A. & Päivärinta, P. (toim.) Yrittäjyyskasvatus 389-390.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.kaspaikka.fi/koti/paiaal/Pehmolelut/opetuskerrat.htm>

http://www.kierratyskeskus.fi/files/604/luonnosta_leluksi_opeopas.pdf

HUOVUTTAMISEN SALAT

TEKSTIILITYÖ 3-5 X 45 min, 3 lk

Jakson aikana tutustutaan huovuttamiseen opettajan johdolla. Opettaja kertoo ja näyttää oppilaille esimerkin avulla, miten huovutetaan märkähuovutusmenetelmällä lämpimän veden ja saippuan avulla.

Tämän jälkeen oppilaat tekevät oman huovutuskokeilunsa. Kokeilun aikana oppilas saa pienen tuntuman huovuttamisesta ja tätä taitoa hän käyttää hyväkseen varsinaisessa työssä. Huovutuksen aikana opettajan on syytä painottaa kärsivällisyyttä, sillä huopalevyn huovuttaminen villapaidasta voi kestää jonkin aikaa.

Huovuttamisen jälkeen oppilaat palaavat alkuperäisten heijastinsuunnitelmien ääreen ja pohtivat, onko suunnitelma toteutettavissa. Koko luokan kanssa käydään keskustelua heijastimen koosta ja muodista sekä siitä, mikä idea toimii ja miksi. Tämän työvaiheen aikana on hyvä painottaa sitä, että oppilaat eivät tee heijastinta itselleen vaan jollekin toiselle. Näin ollen oppilaiden täytyy ottaa huomioon heijastimen saaja tarkempaa suunnitelmaa tehdessä.

Tunti pidetään tekstiilityöluokassa. Suotavaa olisi, että luokassa olisi lattiakaivo.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Eräänlaiseksi haasteeksi varmasti muodostuu pitkäjänteisyys. Huovutettu työ ei valmistu hetkessä, joten tsemppausta tarvitaan.

Oppiaineiden didaktiikka Oppilaat pääsevät itse kokeilemaan märkähuovutusta huomioiden sen tekniikan.

Vuorovaikutus Jakson aikana työskennellään itsenäisesti, mutta mahdollisuus on toimia myös parityöskentelyllä.

Luokan hallinta Luokkaan pyritään luomaan leppoinen ja rauhallinen ilmapiiri, mutta rohkaiseva. Kaikkien on toimittava rauhallisesti, muuten vesi ja saippua roiskuu.

Motivointi Oppilas pääsee vaikuttamaan omilla valinnoillaan työn lopputulokseen. Oppilaita motivoi se, että he itse valitsevat toteutettavan idean. Motivoivana tekijänä on myös se, että heijastin on lahja! Antamisen ja auttamisen ilo tuo hyvän mielen niin tekijälleen kuin myös lahjan saajalle.

Työtavat ja -menetelmät Opettajajohtoinen, itsenäistä työskentelyä, mutta mahdollisuus myös parityöskentelyyn.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet) Jakso integroi tekstiilityön, kuvataiteen, yrittäjyyskasvatuksen, ympäristökasvatuksen sekä liikenneturvallisuuskasvatuksen sisältöjä.

Eriyttäminen Jakson sisältöjä voi eriyttää esim. suunnittelussa valmiilla ideoilla (piparkakkumuotit yms.). Ideointi voi olla luokan yhteistä ja päätös ”parhaasta” ideasta voi olla myös yhteinen. Huovuttamisessa voi käyttää apuvälineitä, kuten muoviputkea, joka helpottaa ja nopeuttaa huopumista. Huovuttaminen voidaan toteuttaa myös parityönä, jolloin huovuttajien urakka vähenee. Myös pesukonehuovutus mahdollista.

Suunnittelu ja esivalmistelut Huovutuskokeilua varten täytyy varata vanhoja villapaitoja ja saippuaa. Varsinaista heijastinta varten täytyy hankkia villaa ja tietystä saippuaa ja vesiastioita. Suotavaa olisi, että huovutus tapahtuisi sellaisessa luokahuoneessa, jossa on lattiakaivo!

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Oppilas oppii/kehittää:

- osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luo pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille (omatoimisuus, aloitteellisuus, päämäärätietoisuus, yhteistyökyky)
- oman kriittisen mielipiteen muodostamista
- kykyä osallistua tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottaa vastuuta yhteisten asioiden hoidosta
- yritteliästä, aloitteellista innovatiivista ja pitkäjänteistä toimintaa päämäärän saavuttamiseksi ja oman toimintansa arviointia
- työelämän ja yritystoiminnan tuntemusta sekä näiden merkityksen ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt:

- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä
- perustietoja yrittäjyydestä ammattina
- tavoitteena kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämänpäätään ja tulevaisuusajatteluun sitoutuneita kansalaisia

Valmis heijastin

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Jakson tavoitteena on saada oppilas innostumaan märkähuovutuksesta. Oppilas pääsee itse kokeilemaan huovutusta ja oppimaan virheiden kautta. Tämä vaatii oppilaalta erityisesti pitkäjänteistä työtettä, sillä huovuttamisessa menee usein kauan aikaa ja lapset kysyvät herkästi ”onko tämä jo valmis”. Huovuttamisen myötä oppilaat pääsevät kokemaan onnistumisen iloa. Kun oppilaat palaavat omien alkuperäisten suunnitelmien ääreen, he joutuvat pohtimaan, onnistuuko heidän suunnitelmat. Oppilailla on mahdollisuus tehdä suunnitelmiin muutoksia, jos ne ovat tarpeellisia. Oppilaat saavat myös lisäkokemusta pitkäjänteisen työn tekemisestä.

LÄHDE

(Katri Kurvinen ja Marjaana Paldanius, 2011, Sessio 2: Huovuttamisen salat, Yrittäjyyskasvatus, 377–378)

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.kaspaikka.fi/huovutus/index.html>

LELUOMPELUA

TEKSTIILITYÖ 6-8 x 45 MIN, LUOKAT 3-6

Ennen projektin alkua luokka on yhteydessä puhelimen tai netin kautta sairaalaan, johon valmiit tuotteet luovutetaan. Oppilaille syntyy tätä kautta mielikuva projektin tärkeydestä.

Tämän jälkeen aloitetaan suunnitteluprosessi. Jokainen oppilas pyrkii tekemään yksilöllisen tuotoksen. Hahmo voi olla itse keksitty tai sen suunnittelussa voi käyttää jo olemassa olevaa hahmoa (esimerkiksi joku tuttu animaatiohahmo). Oppilaat valitsevat itse kankaat, jotka voivat olla peräisin kotoa tai koululta. Seuraava työvaihe on kaavoitus, jossa tarvitaan opettajan apua.

Projektia jatketaan huolittelemalla reunat sekä ompelemalla pehmon osat yhteen. Nopeimmat voivat aloittaa pehmon täyttämisen vanulla.

Seuraava oppitunti käytetään kirpputorivierailuun. Kirpputorilta hankitaan pehmoleluille vaatetarpeita. Vaatteiden valmistuksessa hyödynnetään vanhoja vauvojen vaatteita, mikä nopeuttaa myös työn valmistumista. Oppilailla on mahdollisuus tuoda vanhoja vauvan vaatteita kotoa omaan pehmoleluunsa.

Neljäs opetuskerta käytetään töiden viimeistelyyn ja vaatteiden valmistamiseen. Seuraavalla kerralla työt valmistuvat ja niille pystytetään näyttely. Näyttely puretaan viikon päästä, jolloin vierailu kohdistuu lahjoituksen saavaan sairaalaan. Mikäli ei ole mahdollisuutta vierailla sairaalassa lähetämme lahjoituksemme postin kautta vastaanottajalle.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas oppii käsityön käsitteitä ja käyttämään perusmateriaaleja, työvälineitä ja menetelmiä. Oppilas harjaantuu tuotesuunnittelussa ja toteutuksessa ja harjaantuu tuotteen funktioajattelussa sekä omaksuu positiivisen asenteen työsuojeluun, oppii turvallista työvälineiden, koneiden käyttöä sekä oppii huolehtimaan työympäristönsä viihtyisyydestä. Oppilas harjaantuu kierrätysmateriaalien käytössä. Oppilas harjaantuu oman luovuuden käytössä, ymmärtää tuotteiden elinkaaren sekä oppii hyödyntämään kierrätysmateriaaleja. Opettaja arvioi oppilaan luovuutta ja aktiivisuutta prosessin eri vaiheissa.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineiden didaktiikka: Oppilas tutustuu perusmateriaalin, puuvillan käyttöön ja tulee tietoiseksi puuvillan alkuperästä. Oppilas oppii huolitteluompeleen tarkoituksen ja tekemisen sekä harjaantuu tuotesuunnittelussa ja tuotteen toteutuksessa. Vaatteiden valmistuksessa kierrätysmateriaaleihin tutustuminen ja hyödyntäminen.

Vuorovaikutus: Oppilaat työskentelevät itsenäisesti toisiaan auttaen. Jokainen on vastuussa oman työskentelynsä edistymisestä ja tuotteen valmistumisesta.

Luokan hallinta: Jokainen oppilas sitoutuu työrauhan säilyttämiseen sekä turvalliseen työskentelyyn huolehtimalla parinsa kanssa työpisteen siisteydestä ja välineiden oikeasta käytämisestä.

Motivointi: Valmistettavalla tuotteella on funktio: ne lahjoitetaan sairaalan käyttöön. Oppilaat tietävät, että pehmot tulevat tarpeeseen. Jokainen saa valmistaa pehmon omien kykyjensä mukaan haluamastaan kuosista. Oman luovuuden käyttäminen on sallittua ja suotavaa.

Työtavat ja -menetelmät: Ollaan yhteydessä sairaalaan heidän tuotetoiveidensa vuoksi. Jokainen oppilas aloittaa työskentelyn pehmolelunsa suunnittelulla. Suunnitteluvaiheen jälkeen jokainen valitsee sopivat kankaat tuotteen valmistusta varten. Kangas kaavoitetaan, leikataan ja ommellaan pehmoleluksi. Lopuksi viimeistellään ja valmistetaan pehmolle vaatteet.

Integrointi: Kuvataide: pehmon piirtäminen ja suunnittelu, matematiikka: avaruudellinen hahmottaminen ja mittaaminen esim. saumavarat, ympäristö- ja luonnontieteet: kierrätys, materiaalina puuvilla, äidinkieli: omalle pehmolle tarina.

Eriyttäminen: Oppilas koristelee pehmolelun omien taitojensa mukaan. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella ja ommella pehmolle vaatteita vanhoja vauvanvaatteita hyödyntäen.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Asiakkaan toiveiden selvittäminen ja pehmon suunnittelu paperille. Kankaiden valinta ja kierrätysvaatteiden hankinta.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Käsityön opetuksen ydintehtävä vuosiluokilla 1–4 on perehdyttää oppilas käsityötietoihin ja -taitoihin sekä herättää hänen kriittisyytensä, vastuuntuntonsa ja laatu-tutietoisuutensa työskentelyssä ja materiaalivalinnoissa. Oppilasta autetaan omaksumaan suunnittelutaitoja ja hän oppii perusvalmiuksia suunnitelmiansa toteuttamiseen. Häntä ohjataan käyttämään käsityössä tarvittavia perustyövälineitä sekä erilaisia koneita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hänen pitkäjänteisyytensä ja ongelmanratkaisutaitojaan kehitetään sekä ryhmässä että itsenäisessä työssä. Monipuolinen työskentely, taidon kehittyminen ja osaamisen kokemus antavat työniloa, ja oppilaassa syntyy myönteinen asenne työn tekemistä ja opiskelua kohtaan.

Hiirulainen ommellen

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.kaspaikka.fi/pehmot/index.html>
<http://www.keskiaika.org/kirjasto/aurora.htm#puuvilla>

TUUNAUS JA UUSIOKÄYTTÖ

OSTOS-TV (45min, luokat 3-6)

Oppitunnin alussa opettaja jakaa oppilaat pareiksi. Opettaja on tuonut tunnille paljon eriskummallisia tavaroita. Tavarat voivat olla joko jonkin suuremman tavarana osia, esimerkiksi pahvilaatikko, tai vaikka wc-paperirullan hylsy. Tavaroissa voi olla useampi vaihtoehto, tai sitten jokaiselle parille jaetaan sama tavara.

Pareille annetaan tehtäväksi luoda saamalleen tavaralle täysin uusi käyttötarkoitus sekä koristella tavara käyttötarkoituksen mukaisesti. Parien tehtävänä on myös suunnitella Ostos-TV:tä muistuttava myyntipuhe omalle uudelle tuotteelle. Aikaa tähän vaiheeseen tarvitaan noin 20 minuuttia.

Suunnittelu- ja harjoitteluvaiheen jälkeen oppilasparit saavat esittää oman myyntipuheensa koko luokalle. Luokka saa 'ostos-tv:n' jälkeen päättää, ketkä haluaisivat ostaa kyseisen tuotteen.

Jokaiselle ryhmälle on tärkeää antaa positiivista palautetta esitysten jälkeen.

Tunnin lopussa kannattaa jättää aikaa keskustelulle, jossa käytäisiin tehtävää hieman läpi; Kuinka parit omasta mielestä onnistuivat? Miltä tuntui tehdä tällaista työtä?

Työn voi toteuttaa sujuvasti alakoulun ylemmillä luokka-asteilla. Jos haluaa tehdä tämän tyyppisen työn 3.-4.-luokkalaisten kanssa, ohjeistukseen kannattaa varata hieman enemmän aikaa. Myös valmiit esimerkit saattavat auttaa pienempiä oppilaita pääsemään työhön kiinni.

Tämän harjoituksen voisi liittää ympäristö- ja luonnontietoon, sillä tavaroiden uusiokäyttö ja kierrätys voi olla lähellä monia oppineen teemoja. Myös Äidinkielenä esiintymistä ja esittämistä voidaan harjoitella tämän työn kautta.

Harjoituksen toteutus onnistuu omassa luokassa. Opettajan täytyy vain valmistella tunti etukäteen ja tuoda tarpeeksi esineitä luokkaan.

Harjoitus onnistuu yhdessä tunnissa. Jos kuitenkin haluaisi laajentaa työtä, voi 'tuunausta' laajentaa siten, että siihen käytettäisiin enemmän aikaa ja materiaaleja.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Tärkein yleinen haaste tunnin osalta on ajankäytön suunnittelu. Jotkut oppilaita voivat olla paljon nopeampia, kun taas osalla työskentely saattaisi vaatia enemmän aikaa.

Oppiaineiden didaktiikka: Opettajan haasteena on luoda luokkaan turvallinen ja luova ilmapiiri, jossa oppilaat voivat esiintyä ja esittää ideoitaan vapaasti.

Vuorovaikutus: Parityöskentely ja ryhmälle esittäminen antavat tärkeitä taitoja ja valmiuksia sekä lisäävät luokan keskinäistä luottamusta.

Luokan hallinta: Opettajan täytyy tuntea oma luokkansa, jotta hän pystyy jakamaan parit siten, että työskentely onnistuu. Myös jokaisen parin esitystä on kunnioitettava ja annettava esiintymisrauhaa.

Motivointi: Oppilaiden motivointiin opettaja voisi näyttää videon (ks. Aiheeseen liittyvää materiaalia). Video on klippi Vedetään hatusta -ohjelmasta, jossa on 'Ostos-tv' -sketsi, missä esineille keksitään uusia käyttötarkoituksia.

Työtavat ja -menetelmät: Ohjeistus, parityöskentely, esitykset, seuraaminen ja palautteen antaminen.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): ympäristö- ja luonnontieto, äidinkieli ja kuvataide.

Eriyttäminen: Nopeimmille oppilaspareille voi antaa lisäohjeeksi keksiä useampia käyttötarkoituksia omalle esineelleen.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettaja joutuu etsimään sopivia esineitä 'ostos-tv' -tunnille. Lisäksi opettaja joutuu keräämään tuunaukseen sopivia välineitä.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

"Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestäväan elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille."

Tätä tavoitetta tukee ajatus uusiokäytöstä, mikä on tämän harjoituksen tehtävä.

"Oppilas oppii toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia."

Yksinkertainen tehtävä wc-paperin uusiokäytöstä vaatii pitkäjänteistä työskentelyä ja tehtävän purkaminen opettajajohtoisesti auttaa oppilasta tekemään arviointia tehtävän onnistumisesta.

Jopa vessapaperirullasta voi saada tuunauksella aikaiseksi jotain uutta ja kaunista.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on oppia ajattelemaan arjen perusasioita uudella tavalla ja ymmärtää uusiokäytön merkitys. Sessio antaa oppilaille mahdollisuuden tuunaukseen ja itsensä ilmaisuun. Opettaja arvioi oppilaiden sitoutumista tehtävään, sekä motivaatiota tehtävän tekemiseen. Opettaja myös antaa palautteen esitysten jälkeen kullekin parille.

LÄHDE

Sahlberg, P. & Leppilampi, A., 1994. Yksinään vai yhteistoimin? -yhdessäoppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsinki: Yliopistopaino
www.tiimiakatemia.fi, www.zestmark.fi

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.katsomo.fi/?proglid=97110&itemId=41568>

2. KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ

KULUTUSTOTTUMUKSET SYYNIIN

TEEMAPÄIVÄ KULUTTAMISESTA (FY-KE, AI, KU) 6h, 5-6. lk.

Kulutustottumuksia ja kerskakulutusta käsittelevä teemapäivä, joka soveltuu parhaiten 5-6 luokkalaistalle.

Ympäristö- ja luonnontieto (1h): Tunnin alussa katsotaan aiheeseen johdattelava lyhyt animaatio tuhlailevasta elämäntavasta. Animaation pohjalta keskustellaan kulutustottumuksista. Pohditaan kerskakulutuksen ja kestävästä kulutuksen eroja. Oppilaat kertovat omia kokemuksia siitä, mitä turhia esineitä heillä on. Keskustellaan yhteisesti, miten omia kulutustottumuksia voisi muuttaa kestävästä kehityksen suuntaan. Tunnin päätteeksi kootaan tiivistelmä tunnilla nousseista ajatuksista kerskakulutukseen ja kestävästä kulutukseen liittyen.

Äidinkieli (2h): Laaditaan pareittain kysymyksiä kulutustottumuksiin liittyen. Kulutus-tutkimuksessa voidaan tutkia esimerkiksi ostovalintaan vaikuttavia tekijöitä (hintaa, laatu, muoti, käytännöllisyys, tarpeellisuus, ekologisuus, kotimaisuus, mainos, ystävät) sekä ostoksilla käynnin mieluisuutta ja tarpeellisuutta. Haastattelu suoritetaan välitunnin aikana. Seuraavalla tunnilla oppilaat tarkastelevat kulutustutkimuksen tuloksia ensin pareittain ja esittävät haastattelunsa koko luokalle. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, onko kerskakulutusta havaittavissa. Samalla pohditaan yhdessä, miten sitä voisi vähentää.

Kuvataide (2h): Laaditaan pienryhmissä kollaasit kestävästä kulutuksesta ja kerskakulutuksesta. Kollaaseihin etsitään lehdistä ja Internetistä kuvia, mainoksia, tekstejä yms. kestävästä ja kerskakulutukseen liittyen. Lopputunnista työt esitellään muille. Ryhmien on osattava perustella valintojaan ja tehtävä kompromisseja, jotta jokainen ryhmän jäsen hyväksyy kuvan ym. kollaasiin.

Kyselytutkimukset mahdollistavat sen, että luokka voi tehdä esimerkiksi lehteen jutun aiheesta. Lehtijuttuun voi liittää myös oppilaiden keksimiä keinoja siitä, miten kerskakulutusta voi vähentää.

Mahdollisuuksien mukaan luokka voi perustaa oman kirpputoripöydän viikon tai kuu-kauden ajaksi esimerkiksi paikalliseen kirpputoriin. Tarkoituksena on myydä tarpeetonta ja käyttökelpoista tavaraa. Tällä tavoin voidaan myös kartuttaa luokkaretkirahastoa.

OPETUSTAITOLLISET HAASTEET

Haasteena on ajankäytön ja ryhmätyöskentelyn suunnittelu toimivaksi sekä oppilaiden motivointi yhteiseen keskusteluun.

Oppiaineiden didaktiikka: Avoimen ja keskustelemaan ilmapiirin luominen, selkeät ohjeet sekä tarpeen vaatiessa yksilöllinen ohjaus

Vuorovaikutus: Keskustelu- ja vuorovaikutustaidot ja mielipiteen perustelutaidot kehittyvät. Oppilaat työskentelevät suurimmaksi osaksi pareittain tai ryhmissä.

Luokan hallinta: Yhteinen keskustelu tapahtuu luokassa opettajaohjoisesti, muutoin opettaja on ohjaajan roolissa. Pareja ja ryhmiä muodostaessa opettaja hyödyntää oppilaantuntemustaan. Koulunkäyntiavustaja on tarvittaessa apuna.

Motivointi: Lyhyt animaatiovideo kerskakulutuksesta, oma kirpputoripöytäprojekti, lehtijuttu

Työtavat ja -menetelmät: opetuskeskustelu, pari- ja ryhmätyöskentely, oppilaiden esitykset

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Ympäristö- ja luonnontieto, äidinkieli ja kuvataide sekä aihekokonaisuuksista osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys sekä vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

Eriyttäminen: Opettaja antaa tarvittaessa yksilöllistä ohjausta ja vinkkejä kysymysten muotoiluun. Nopeat oppilaat voivat suunnitella lehtijutun tekemistä tai kirpputoripöydän ”mainosta”.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettajan tulee perehtyä aiheeseen ja pohtia, mitkä asiat tulee ainakin käsitellä keskustelutunnin aikana. Opettajan on hyvä etukäteen miettiä vinkkejä, miten voi ohjata oppilaita kysymysten teossa. Opettajalla voi olla kysymyksiä valmiiksi mietittynä. Kollaasin tekemiseksi varten on kerättävä materiaalia (lehdet, mainokset yms.) sekä varattava atk-luokka oppilaiden käyttöön. Mahdollisuuksien mukaan kirpputoripöydän varaus ja lehtijutun sopiminen paikallisen lehtitoimituksen kanssa.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Oppilas kehittyy omatoimiseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Oppilas toimii innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioi omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia.

Oppilas arvioi oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksuu kestävästä kehityksen edellyttämiä toimintatapoja.

Käyttökelpoisia ja tarpeettomia tavaroita ja laitteita kannattaa viedä kirpputorille myyntiin.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas ymmärtää kulutuksen ja kerskakulutuksen eron ja hän oppii tekemään ympäristöystävällisempiä valintoja sekä innostuu aiheesta. Oppilas harjaantuu vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoi- saan sekä oppii perustelemaan valintojaan ja tekemään kompromisseja ryhmässä. Sessio ohjaa oppilaita tiedostamaan omia kulutustottumuksia ja käsityksiä. Se mahdollistaa oppilaiden luovuuden käyttämisen ja lisää osallistuvaa kansalaisuutta. Kirpputoriprojekti kehittää oppilaiden pitkäjänteisyyttä, oma-aloitteellisuutta ja tavoitteellisuutta.

Opettaja arvioi ryhmätyöskentelytaitoja, aktiivisuutta, kollaasien omaperäisyyttä ja luovuutta sekä valintojen perustelua. Arviointi tapahtuu koko teemapäivän aikana. Oppilaille annetaan sekä yksilö- että ryhmäpalautetta. Oppilaat saavat toisiltaan vertaispalautetta ryhmätöiden yhteydessä. Oppilaita ohjataan myös itsearviointiin.

LÄHDE

Saari, S., Ojala, I. & Junno, P. 2011. Yrittäjyyskasvatusma-teriaali, 207-209

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://opettajatv.yle.fi/artikkeli?id=10005>

MUOVI OSANA ARKEA

YMPÄRISTÖ– JA LUONNONTIEDE 2 X 45 min, 5-6. lk

1 tunti: Oppilaat etsivät tuomistaan jätteistä sellaisia, jotka ovat joko muovia tai metallia. Opettaja on voinut tuoda lisää muovisia ja metallisia jätteitä sekä ongelmajätteitä. Oppilaat miettivät yhdessä opettajan kanssa, missä muualla muovia tapaa. Milloin olet muovin kanssa tekemisissä esim. kaupassa, koulussa, kotona?

Oppilaat etsivät pienryhmissä luokasta kahdessa minuutissa mahdollisimman paljon muovista valmistettuja asioita, jotka kirjataan paperille.

Tämän jälkeen käydään yhdessä läpi niitä asioita, miten ja mistä materiaalista muovi valmistetaan. Oppilas herää näkemään ympärillään olevan muovin määrän, ja miettii myös, miten muovin käyttöä voisi vähentää omassa elämässään ja koulussa. Oppilas tiedostaa sen, miten muovia kierrätetään ja ymmärtää ympäristöystävällisyyden ja ympäristöä kuormittavan jätteen käsitteet.

Oppilaat keräävät kotona listaa niistä kauppatavaroista, joiden pakkauksista tai käyttämisestä tulee muoviroskaa. Toinen vaihtoehto on listata ne asiat ja tavarat omasta huoneesta, joista löytyy muovia. Listat voidaan koota yhteen seuraavalla tunnilla taululle.

2. tunti: Oppilaat miettivät, mihin kaikkeen he tarvitsevat muovia ja mistä muoviesineistä he voisivat luopua. Seuraavia kysymyksiä voisi pohtia kotitehtävän pohjalta: Voisinko elää ilman muovia? Millaista elämä olisi muovittomassa maailmassa? Talojen rakennusmateriaali voidaan valmistaa pelkästään muovista. Millaista olisi elää talossa, joka on kokonaan muovia?

Oppilaat tutkivat oman kotipaikkakuntansa muovinkeräyksen mahdollisuuksia ja kierrättämisen muotoja. Myös muunlaista muovin hävittämistä voisi keskustella. Luokkaan voisi myös tuoda jokaiselle materiaalille omat roskakorinsa, jotta muovinkin kierrättäminen tulisi konkreettiseksi.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Tunnin käsitteleminen vaatii oppilaalta kyvyn tarkastella omaa kuluttamistaan, kriittistä ajattelua ja omaa käyttäytymisen arviointia. Aihe on erittäin laaja, joten tarvitaan hieman enemmän pohjaa ajattelulle.

Oppiaineksen didaktiikka

Opetuksellisuus perustuu vahvasti keskusteluun ja ajatuksien herättämiseen. Oppilaalle annetaan mahdollisuus reflektoida omaa kuluttamistaan ja toimimistaan. Oppilaat oppivat toisiltaan keskustelun kautta.

Vuorovaikutus

Oppilaan on osattava toimia yhdessä keskustellen ja huomioitava toisten mielipiteet ja ajatukset.

Luokan hallinta

Opettaja toimii vahvasti keskustelun vetäjänä ja herättäjänä.

Motivointi

Oppilas hoksaa, miten helppoa on vaikuttaa pienten asioiden kautta. Omien mahdollisuuksien tiedostaminen herättää kiinnostusta.

Työtavat ja -menetelmät

Yhteistoiminnalliset toimintatavat: ryhmäkeskustelu, opettaja toimii ajatusten herättäjänä ja vie oppilaiden keskustelua eteenpäin kysymyksillä

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Biologia, äidinkieli, fysiikka, aihekokonaisuus: 4. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

Eriyttäminen

Oppilaat osallistuvat keskusteluun ja tehtävien tekoon oman lähtöpohjansa mukaan.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Mahdollisuus käyttää kirjallisuutta ja Internetiä. Aloitustuokion valmisteleva ja materiaalin hankkiminen.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys:

Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Tavoitteet:

- Toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia

Sisällöt:

- Osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi

Muun muassa nämä tuotteet sisältävät muovia.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas tiedostaa: muovin valmistus, huomaa muovin määrän ympärillään, huomaa omaa kulutuskäyttäytymistä, muovin kierrättäminen

Sessioiden on tarkoitus edistää oppimisen toteutumista keskustelun avulla ja tuomalla esille niitä mahdollisuuksia ja toimenpiteitä, joita jokainen voi kohdallaan tehdä. Internetin avulla voidaan hakea tietoa asioista. Arviointi kohdistuu oppilaan keskusteluun osallistumiseen, innostuneisuuteen ja asenteeseen. Arviointi tapahtuu pääosin havainnoimalla. Oppilaat arvioivat myös itse omaa osallistumista ja omaa panosta keskusteluun.

LÄHDE

Saara Saari, Irina Ojala & Petra Junno. 2011. Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 205-206.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.lajitteluapuri.fi/etusivu>

KIERRÄTYKSEN KIEMURAT SUORIKSI

YMPÄRISTÖ– JA LUONNONTIETO & KUVATAIDE 4 x 45 MIN, 3-4. LK

Sessio on kierrätykseen liittyviä asioita käsittelevä teemapäivä, joka sopii hyvin pidettäväksi 3-4-luokkalaisten ympäristö- ja luonnontiedon tunneilla sekä kuvaamataidon tunneilla.

Ympäristö—ja luonnontieto (2x45min):

Tunnit aloitetaan tutustumalla yhteisesti vierailijan kanssa opettajan keräämiin eri ryhmien jätteisiin. Mietitään yhdessä minkälaisia jätettä ne ovat ja viedään ne luokassa oleviin lajittelupisteisiin. Keskustellaan ryhmässä siitä, miten oman kodin kierrätyskulttuurista, miksi kierrättäminen kannattaa, mihin harvemmin syntyvä jäte (paristot, rikkinäiset huonekalut jne.) kuuluu sekä mitä tapahtuisi, jos kukaan ei kierrättäisi. Tarpeen on myös kiinnittää huomiota jätepakkauksissa oleviin erilaisiin merkkeihin; mitä ne meille jätteestä kertovat? Keskustelu elää oppilaiden mielenkiinnon mukaan. 4H-vierailija voi keskustelun lomassa kertoa myös siitä, miten paikallinen yhdistys toimii kierrätysasioiden parissa ja

Tuplatunnin jälkimmäisellä tunnilla lähdetään lähiympäristöön roskia bongaamaan! Opettaja on aikaisemmin vinyt lähiympäristöön erilaista jätettä esimerkiksi kuvien muodossa, mutta tarkoitus on tietenkin kerätä luonnosta pois sinne jo aiemmin heitetyt jätteet. Roskabongarit keräävät lähiympäristön jätteen yksin tai pareittain ja tuovat ne oikeisiin lajittelupisteisiin. Lopputunnista katsotaan vielä yhteisesti, menivätkö bongatut jätteet oikeisiin paikkoihin! Tämän tunnin voi toteuttaa myös suunnitusidealla ja jos aikaa jää käytettäväksi, voidaan luokassa järjestää kierrätysaiheinen tietovisa.

Kuvaamataito (2x45min):

Oppilaat tekevät näillä tuplatunneilla kierrätyskaupungin nimensä mukaan kierrätettävistä materiaaleista! Aiemmin kotoa tuodut ja opettajan varalle tuomat jätteet toimivat rakennusmateriaalina ja vain mielikuvitus on rajana.

Rakentaa voi esimerkiksi liikennemerkejä, kauppoja, ihmisiä, autoja, lentokoneita.. Mitä vain mitä kierrätyskaupungista voisi löytyä.

Tuntien loppuksi valmiita tuotoksia kerätään opettajan jo aikaisemmin tekemälle alustalle (kangas, maalattu pahvi jne.) ja herätetään kaupunki henkiin!

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Session haasteena on ajankäytön suunnittelu sekä oppilaiden motivointi hyödyntää saamaansa tietoa jatkossakin arjen ratkaisuissa.

Oppiaineiden didaktiikka: Selkeä ohjeistus sekä huolehtiminen siitä, että kaikki pääsevät osallistumaan yhteiseen keskusteluun ja antamaan oman panoksensa yhteisiin tehtäviin.

Vuorovaikutus: Sessio toteutetaan toiminnallisten tehtävien parissa työskentelemällä, joten vuorovaikutusta on koko ryhmän välillä. Oppilaiden ja opettajan/vierailijan välisellä keskustelulla on aiheen käsittelyn monipuolisuuden kannalta iso merkitys.

Luokan hallinta: Opettaja pitää huolen siitä, että toiminnallisuus ei synnytä levottomuutta. Tarvittaessa jaetaan luokka pienempiin ryhmiin, jos homma ei koko porukan kesken onnistu.

Motivointi: Opettajan tuomien jätteiden, tehtävien toiminnallisuuden ja vierailijan tarkoituksena on motivoida oppilaita aiheen parissa toimimiseen ja uuden oppimiseen.

Työtavat ja -menetelmät: Toiminnalliset tehtävät, ryhmä- ja/tai pienryhmätyöskentely, keskustelu, palaute

Integrointi: (oppiaineet ja aihekokonaisuudet) Ympäristö- ja luonnontieto sekä aihekokonaisuuksista osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys sekä vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta. Kierrätyskaupungin rakentaminen integroi aiheen kuvaamataitoon.

Eriyttäminen: Pienemmissä ryhmissä jätteiden lajittelu ja bongaminen voi olla helpompaa.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettaja joutuu keräämään sessiota varten erilaisia jätteitä ja tarpeen vaatiessa kuvia harvemmin syntyvästä jätteestä sekä erilaisista kierrätykseen liittyvistä merkeistä. Tarvittavat lisälajittelupisteet syntyvät vaikka kopiopaperilaatikoista. Oppilaille mukana laitettava lappu kotiin, jossa pyydetään tuomaan kierrätyskaupunkia varten materiaalia (wc-paperihylsy, matipurkit jne.). Myös paikalliseen 4H-yhdistykseen on oltava yhteydessä hyvissä ajoin.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta:

Oppilas oppii ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestävästä tulevaisuuden puolesta.

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys:

Oppilas kehittyy omatoimiseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Oppilas toimii innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioi omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia.

Kierrätysmerkki kertoo, että pakkaus voidaan kierrättää ja hyödyntää uusiokäytössä!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas kartuttaa tietoa erilaisista jätteistä ja niiden kiertokulusta. Oppilas Ymmärtää oman toiminnan merkityksensä jätteiden tuottajana, käsittelijänä ja kierrättäjänä.

Oppilaan omia vaikutusmahdollisuuksia tulee korostaa sekä häntä pyritään kannustaa ottamaan vastuuta yhteisistä kierrätysasioista. Toiminnallisten tehtävien tarkoituksena tuoda aihe mahdollisimman lähelle oppilaan omaa arkea. Opettaja arvioi oppilaan kiinnostusta ja aktiivisuutta osallistua yhteisiin toiminnallisiin tehtäviin. Opettaja voi huomioida myös aikaisemman tiedon kierrätyksestä. Arviointia toteutetaan koko session ajan. Palautteella kannustetaan huomioimaan kierrätysasioita jatkossakin.

LÄHDE

Saari, S., Ojala, I. & Junno, P. 2011. Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 201-202.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.ekokumppanit.fi/index.php/ekokumppanit/paivakodit-ja-koulut>

SÄÄSTÄ SÄHKÖÄ!

Jakso

Jakso on suunniteltu 4.-6 –luokkalaisille. Oppiaineena on fysiikka. Jakso koostuu kolmesta tuokiosta.

Ensimmäisen tuokion alussa oppilaat kertaavat pienryhmissä uusiutuvat ja uusiutumattomat energialähteet. He pohtivat, miten sähköä Suomessa yleisesti tuotetaan ja miten sähkö päättyy esimerkiksi koulun valaistukseen. Oppilaat saavat käydä piirtämässä sähkön tuotannon energialähteistä tapahtumaketjun. Tuokion aikana oppilaat tutkivat myös koulun valaistuksen kuluttaman sähköenergian määrää ja sen kustannuksia. Opettaja antaa oppilaille tehtäväksi tarkkailla omaa sähkönkulutusta taulukon avulla, jossa on kerrottu kuinka paljon tetyt kodinkoneet kuluttavat sähköä. Oppilaat kirjaavat viikon ajan taulukkoon, kuinka paljon käyttävät erilaisia sähköä vaativia laitteita.

Viikon jälkeen koulussa lasketaan 2. tuokiolla koko viikon yhteiskulutus. Tuloksia vertaillaan oppilaiden kesken ja niistä keskustellaan yhteisesti. Tämän jälkeen pohditaan oppilaiden kanssa eri keinoja säästää sähköä. Keskustelu toteutetaan aivoriihimäisesti, ideoita heitellen. Opettaja voi toimia kirjurina, joka kirjaa taululle jokaisen heitetyn idean, sekä tarvittaessa jakaa omia vinkkejään. Tuon jälkeen jokainen asettaa itselleen tavoitteen oman sähkönkulutuksen pienentämisestä. Luokan kesken sovitaan leikkimielisestä kilpailusta siitä, kuka onnistuu säästämään eniten suhteessa omaan lähtökulutukseensa. Oppilaat seuraavat jälleen viikon ajan sähkönkulutustaan ja laskevat lopuksi kotona koko viikon yhteiskulutuksen.

Viimeisellä tuokiolla luokkaan on kutsuttu paikallisen sähkölaitoksen edustaja. Tuokion alussa pidetään ensin purkukeskustelu oppilaiden kanssa. Keskustelussa käydään läpi muun muassa oppilaiden säästöjen suuruuksia, palkitaan voittaja, käydään läpi oppilaiden käyttämiä säästökeinoja ja sitä kuinka helppona oppilaat säästämisen kokivat. Lopuksi voidaan vielä laskea esimerkinomaisesti jonkun oppilaan sähkönkulutuksen säästö vuositason, mikäli hän jatkaisi sähkönkulutuksen säästöä samaa rataa. Kun tämä osa on käyty, sähkölaitoksen edustaja kertoo työstään ja omista kokemuksistaan sähkönsäästön suhteen. Lopuksi oppilaat voivat esittää kysymyksiä edustajalle.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Opetustaidollisia haasteita tuovat kotona laskettavan sähkönkulutuksen toteuttaminen ja sen hallinta. Haasteita tuovat lisäksi sähkönsäästämisen laajempien merkitysten ja sähkönkuluttajien vastuiden ymmärtäminen.

Oppiaineen didaktiikka

Uusiutuvat ja uusiutumattomat energialähteet sekä sähköenergia.

Vuorovaikutus

Vuorovaikutuksessa olisi pyrittävä keskustelun herättämiseen.

Luokan hallinta

Järjestyksen ylläpito on merkittävässä asemassa onnistumisen kannalta.

Motivointi

Motivointina toimii rahan säästämien mahdollisuus ja ympäristön suojeleminen, joka taas tuottaa hyvää mieltä. Motivointina toimii myös leikkimielinen kilpailu sekä omaan tavoitteeseen pyrkiminen.

Työtavat ja -menetelmät

Työtapoina aivoriihi-keskustelu, edustajan esitys, ryhmätyö, oppilaiden esitys ja yksilötyö.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Aiheen voi integroida matematiikkaan sähkönkulutuksen laskemisen yhteydessä sekä maantietoon uusiutuvien ja uusiutumattomien energiavarojen yhteydessä.

Eriyttäminen

Matemaattisesti heikommille voi antaa laskimet tarvittaessa, lisäksi kulutuksia voidaan laskea yhdessä pienryhmissä/parin kanssa.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ:

Oppilas osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Säästämällä sähköä vaikutat maapallon tulevaisuuteen.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tuokiossa oppilaat jäsentävät ja vahvistavat aiemmin opittuja asioita. Tavoitteena on, että oppilaat oppivat tekemään oma-aloitteisesti havaintoja ja mittauksia, sekä etsivät tietoa tutkittavasta kohteesta. Oppilaat oppivat ymmärtämään sähköntuotantoon ja -kulutukseen liittyviä asioita havaintojen ja keskustelujen avulla. Oppilas ymmärtää vastuunsa kuluttajana, osaa säästää sähköä ja pyrkii säästävään sähkönkulutukseen.

LÄHDE

Hurskainen, S. & Nykänen J., 2011, Yrittäjyyspedagogiikka-materiaali

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

Energiavinkit:

<http://www.vattenfall.fi/fi/energiavinkit.htm>

[http://www.turkuenergia.fi/index.php?](http://www.turkuenergia.fi/index.php?page=312fcb1be0018a35895f59c24bac587)

[page=312fcb1be0018a35895f59c24bac587](http://www.turkuenergia.fi/index.php?page=312fcb1be0018a35895f59c24bac587)

YHTEISTYÖLLÄ LUOKKAKIRJASTO!

LUKUVUODEN KESTÄVÄ PROJEKTI 5.-6. -LUOKALLE

Projektin tavoitteena on kerätä yksityisten ja yritysten lahjoituksin luokkaan oma pienoiskirjasto. Lahjoitettavien kirjojen toivotaan olevan pääosin käytettyjä ja hyväkuntoisia, esim. kotoa löytyviä tarpeettomia kirjoja. Näin projektin kierrätysajatus toteutuu. Toki uudenkin kirjan saa niin halutessaan lahjoittaa. Vaikka kyse onkin luokkakirjastosta, sen tarkoitus on olla koko koulun käytettävissä. Luokka, joka projektin toteuttaa ja jonka luokkaan kirjasto perustetaan, vastaa kirjaston hoidosta, ylläpidosta, lainauksista, palautuksista ym. esimerkiksi siten, että kunkin viikon järjestäjät hoitavat myös luokkakirjaston toiminnan.

Jotta luokkaan voitaisiin perustaa kirjasto, tarvitaan tietenkin kirjoja. Tässä projektissa kirjat kerätään lahjoituksin, ja projektin kantavana ajatuksena ja opetussellisenä antina ovatkin erilaiset yhteistyön, vaikuttamisen sekä tiedottamisen keinot, joiden avulla kirjat luokkakirjastoon hankitaan.

1. vaihe, syksy: Oppilaat opettelevat yhteistyötä, vaikuttamista ja tiedottamista järjestämällä opettajan avustuksella oman luokkansa vanhemmille vanhempainil-
lan. Vanhempainillassa oppilaat kertovat luokkakirjastoprojektista ja pyytävät lahjoituksia kirjastoonsa.

2. vaihe, syksy: Oppilaat tiedottavat luokkakirjastoprojektistaan oman koulunsa muille oppilaille ja opettajille. Aiheesta voidaan järjestää esim. kaikille yhteinen tiedotustilaisuus, ja lisäksi pyytää opettajia jakamaan luokissaan etukäteen valmistettuja lehtisiä, joissa projektista ja lahjoittamisesta kerrotaan, ja jotka oppilaat voivat viedä kotiinsa nähtäville.

3. vaihe, kevät: Tiedotusta, vaikuttamista ja yhteistyötä laajennetaan valmistamalla paikallislehden kanssa yhteistyössä heidän lehteensä juttu luokkakirjastoprojektista. Jutussa voidaan kertoa itse projektista, sen etenemisestä ym. sekä lopuksi pyytää niin yksityisiä kuin yrityksiäkin tukemaan projektia lahjoituksella.

4. vaihe, loppukevät: Projekti alkaa olla lopuillaan ja luokkakirjastoon on toivottavasti saatu paljon kirjoja koko koulun luettavaksi. Yhteistyössä paikallislehden kanssa tehdään lehteen uusi juttu projektista ja siitä, mitä sillä on saavutettu. Lopuksi kiitetään nimeltä kaikkia ihmisiä ja yrityksiä, jotka ovat kirjoja lahjoittaneet ja mahdollistaneet projektin onnistumisen.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineiden didaktiikka: Opettaja toimii projektin raamien asettajana sekä aikatauluista huolehtijana. Hänen täytyy osata syksyllä projektin alkaessa kertoa oppilaille selkeästi ja ymmärrettävästi, kuinka projekti tulee etenemään ja mihin sillä pyritään, jotta myös oppilaat saavat projektista kokonaiskäsityksen. Tietenkin opettaja toimii koko projektin ajan myös oppilaidensa auttajana ja tukijana heidän sitä tarvitessa.

Vuorovaikutus: Koska oppilaat työskentelevät tämän projektin parissa kokonaisen lukuvuoden, hyvä yhteishenki, toimiva yhteistyö ja yhteen hiileen puhaltaminen projektin eri vaiheissa ovat keskeisiä asioita projektin onnistumisessa.

Luokan hallinta: Opettaja ohjaa, auttaa ja tukee oppilaita projektin aikana, mutta antaa heidän ideoita mahdollisimman paljon itse. Jos opettaja tuntee oppilaansa hyvin, hän tietää kuka sopii millaiseenkin rooliin projektissa.

Motivointi: Projektin edetessä luokkakirjaston kirjojen määrän kasvu toimii itsessään motivoijana.

Työtavat ja -menetelmät: Painottuvat yhdessä tekemiseen ja ideointiin.

Integrointi: Äidinkieli ja kirjallisuus, kuvataide, biologia ja maantieto (kierrätys)

Eriyttäminen: Halukkaimmat ja innokkaimmat oppilaat voivat tehdä loppusilaukset esim. tiedotelehtisiin. Samoin vanhempainillassa ja koulun tiedotustilaisuudessa halukkaat voivat edustaa muuta luokkaa ja toimia projektista kertojina ja kysymyksiin vastaajina.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Vanhempainillan ajankohta, tiedotelehtiset ajoissa valmiiksi ennen koulun tiedotustilaisuutta, yhteydenotto paikallislehteen, luokkakirjaston paikan päättäminen luokassa, luokkakirjaston käyttöajat muille koulun oppilaille.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

TAVOITTEET

Oppilas oppii toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia

KESKEISET SISÄLLÖT

Osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi

KKKK: Kirja kirjalta kirjasto kasvaa

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on yhdessä työskenteleminen yhteisen päämäärän, eli luokkakirjaston kokoamisen eteen. Erilaisten tiedottamisen, vaikuttamisen ja yhteistyön keinojen oppiminen sekä niiden käyttäminen käytännössä. Kierrätysidean hyödyllisyyden hoksaminen on myös tärkeä tavoite. Pitkäjänteinen, vaihteittain laajeneva ja etenevä projekti antaa aikaa ja "tilaa" oppilaiden oppimiselle ja kehittymiselle.

Projektissa keskitytään arvioimaan yhteistyötä oman luokan sisällä, sekä luokan ja muiden ryhmien välillä. Tiedottamisen ja vaikuttamisen keinojen tietämyksen kehittymistä. Miten luokka toimi yhdessä projektin aikana ja projektin jälkeen? Miten työskentely ja yhteistyö on sujunut? Mitä on opittu? Millainen luokkakirjasto saatiin kerättyä?

LÄHDE

Kaattari, Emma. 2011. Yrittäjyyskasvatuksen julkaisu 2011. 44-46.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

Kirjastojen, kirjakauppojen ja kustantajien kotisivut

3. KOHTI LIIKUNNALLSTA ELÄMÄNTAPAA

ANTIIKIN OLYMPIALAISET

JAKSO (5 x 45 MIN), HISTORIA, 5.—6. LK

I sessio (2 x 45 min): Jakso alkaa urheilukentällä, jossa oppilaat tekevät yhteistuloksen pituushypyssä, keihäänheitossa, kuulantyönnössä ja juoksussa. Heitto- ja hyppylajeissa tulokseksi saadaan oppilaiden tulosten yhteismitta. Juoksu toteutetaan viestinä. Oppilaat kirjaavat tulokset ylös opettajan avustaessa.

II sessio: 15—20 min: Opettaja aloittaa tuokion opetuskeskustelulla olympialaisista. Opettaja on miettinyt valmiiksi asioita, joita käydään läpi (talvi- ja kesäolympialaiset, mikä on olympialaisille tunnusomaista, kuka voi kilpailla niissä, milloin Helsingissä on järjestetty olympialaiset, keitä olympiamitalisteja oppilaat tuntevat, missä järjestetään olympialaiset vuonna 2012, jne.) Luokka keskustelee myös omista olympialaisiin liittyvistä muistoistaan.

5—10 min: Oppilaat selvittävät 3—4 henkilön ryhmissä, millaiset olivat antiikin olympialaiset. Apuna oppilaat käyttävät oppi- ja tietokirjoja sekä internetiä.

15—25 min: Oppilaat aloittavat ryhmätyön, jossa kehittävät oman myyvän ehdotuksensa tuunatuista olympialaisista. Opettaja voi auttaa teeman valinnassa. Toteutustapa on vapaamuotoinen. Lajien ja tapahtumien on oltava toteutettavissa, mistä opettaja pitää huolen.

III sessio: Oppilaat jatkavat ryhmätyön tekemistä.

IV sessio: Ryhmät esittävät muulle luokalle ehdotuksensa olympialaisten järjestämisestä. Lopuksi luokka (oppilaat + tarpeen mukaan opettaja) äänestää yksilöinä ja nimettömästi ehdotusten joukosta parasta, ja eniten ääniä kerännyt ehdotus toteutetaan myöhemmin.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Jakson opetustaidolliset haasteet liittyvät työtapoihin sekä luokan hallintaan ja organisointiin. Oppilaiden sopuisa työskentely ei ole itsestään selvää. Opettajan on myös kyettävä ennakoimaan luovaa prosessia ja työn etenemistä jarruttavat skenaariot sekä luotava paineeton ilmapiiri.

Oppiaineksen didaktiikka: Opettaja on opetustilanteen järjestäjä ja ohjaaja, mutta pyrkii jakamaan oppilaille mahdollisimman paljon vastuuta.

Vuorovaikutus: Vuorovaikutusta tapahtuu jatkuvasti koko luokan kesken. Jakson käynnistävän liikuntatunti nostaa yhteishenkeä luokassa (ei kilpailuhenkeä).

Luokan hallinta: Opettaja antaa selkeät ohjeet, tarkkailee ja ohjaa oppilaita. Käytetyt opetusmenetelmät edellyttävät opettajalta oppilaantuntemusta ja yhteen nivoutunutta ryhmää.

Motivointi: Opettajan on saatava oppilaat motivoitumaan sekä aiheeseen että yhteistyöhön. Ensimmäinen sessio on motivoinnin suhteen tärkein vaihe jaksossa. Ihannetilanteessa oppilaiden kehittelemät omat olympialaiset innostavat välituntiliikuntaan ja uusiin leikkeihin.

Työtavat ja -menetelmät: Oppilaat työskentelevät pääosin ryhmissä ja ajoittain koko luokan kesken. Luokka pohtii keskeisiä käsitteitä opetuskeskustelun keinoin.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Jakso integroituu liikunnan ja tietotekniikan tunneille, kulttuuri-identiteetin ja kansainvälisyyden sekä osallistuvan kansalaisuuden ja yrittäjyyden aihekokonaisuuksiin.

Eriyttäminen: Jokainen osallistuu ensimmäisen session liikuntasuoritukseen kykensä mukaan. Kolmannen session ryhmätyössä eriyttäminen tapahtuu työnjaon kautta.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Ensimmäinen sessio edellyttää opettajalta tavanomaista yleisurheilutunnin valmistelua. Ryhmätöiden toteutus määrää suunnittelun, esivalmistelut ja esimerkiksi tarvittavat materiaalit.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Oppilas oppii muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen.

Oppilas oppii kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti.

Demokratian merkitys yhteisössä ja yhteiskunnassa.

7.13 HISTORIA (vuosiluokat 5—6)

KESKEISET SISÄLLÖT

Antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA

Oppilas osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan. (sivut 222—223)

Discobolus on kopio kreikkalaisesta patsaasta 500-luvulta.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Jakson päätteeksi oppilas ymmärtää olympialaisten syntyhistorian ja pystyy näkemään nykyaikaisten olympialaisten yhtäläisyydet ja erot antiikin Kreikan Olympialaisiin. Lisäksi oppilaan käsitys antiikin ajasta avartuu. Oppilas oppii perustelemaan ajatuksiaan ja tutustuu demokraattiseen äänestystapaan. Jakso tekee antiikin olympialaiset ja elämänmuutokset tutuiksi konkreettisen ja kokemuksellisuuden kautta. Oppilaat arvioivat omaa ja toistensa toimintaa ja sitoutumista ryhmissä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Arviointi tapahtuu ennen muuta itsearviointin ja vertaisarviointin kautta. Opettaja kiinnittää huomiota arvioinnissaan yhteistyötaitoihin ja luovaan prosessiin.

LÄHTEET

Moilanen, E-R. & Lahtinen, R. 2011. Yrittäjyyskasvatus. Kuvallähde: Wikimedia Commons.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

http://www.edu.fi/perusopetus/liikunta/verkkomateriaaleja_opetukseen/olympiakasvatus
Historian oppikirjat vuosiluokille 5—6.

LEIKKIÄ LUMELLA

LIIKUNTA 45 MIN, 4. LUOKKA

Aloitus

Hiihtomaalla hiihtämistä eri tavoin: ilman sauvoja, parin kanssa käsikädessä, pienryhmissä käsikädessä, yksin takaperin. Oppilaat ideoivat erilaisia tapoja liikkua suksilla. Tapoja liikkua harjoitellaan yhdessä niin paljon kuin aika antaa myöten.

Kunnon umpisolmu

Suksien hallintaan opettaa umpisolmuleikki. Leikin johtaja kehottaa leikkijöitä menemään lumeen makaamaan ja solmimaan itsensä niin pahaan umpisolmuun kuin mahdollista. Varsinkin pienemmistä on hauskaa laittaa kädet ja jalat niin solmuun kuin mahdollista. Tehdään siis se, mikä hiihdettäessä joskus tapahtuu tahattomasti. Umpisolmujen tekemisen jälkeen solmut avataan leikin johtajan kehotuksista. Ensin solmut auki, sitten selin makuulle suksen pohjat taivasta kohti osoittaen. Sen jälkeen reidet rintakehää vasten ja käännetään kyljelle. Eihän se ylös pääseminen kaatumisen jälkeen niin vaikeaa olekaan!

Lumirata

Oppilaat suunnittelevat pienryhmissä taitoradan, joka kierretään hiihtämällä ilman sauvoja. Välineinä vanteita, palloja, naruja, kartioita ja sään salliessa lumipalloja. Oma rata esitellään ja kaikki kiertävät lopuksi kaikkien ratoja.

Loppupalaute

Keskustellaan, miltä ratojen tekeminen ja kiertäminen tuntui ja pyydetään oppilaita kertomaan jokaisesta radasta jokin hyvä asia.

OPETUST Aidolliset haasteet

Oppiaineen didaktiikka

Tasapainon ylläpitämisen ohjeistaminen: jalat rentoina ja polvet koukkuun.

Vuorovaikutus

Umpisolmu-leikki: Oppilaiden oivaltamaan ohjaaminen ja pitkäjänteisen työskenteleyn kannustaminen. Loppupalautteessa selkeä ohjeistaminen, kuinka annan positiivista palautetta kavereiden radoista. Selkeä tehtävänanto ja tehtävien tavoitteiden kertominen.

Luokan hallinta

Toimivien pienryhmien valitseminen oppilaantuntemuksen mukaisesti. Tehokas tavoitteiden suuntainen työskentely omatoimisessa lumirata-tehtävässä.

Motivointi

Positiivinen palaute hyvistä oivalluksista, oma innostava ja kannustava asenne ja hyvän hengen luominen ryhmän toimintaan.

Työtavat ja -menetelmät

Opettajan ohjeistus, oivaltamaan ohjaaminen, opetuskeskustelu, pienryhmätyöskentely ja yhteinen tunnin loppupalaute.

Integrointi ja aihekokonaisuudet

Liikunta, osallistava kansalaisuus ja yrittäjyys sekä viestintätaidot.

Eriyttäminen

Tehtävät ovat itsessään eriyttäviä, oppilas voi toimia oman taitotason mukaan aktiivisena pienryhmänjäsenenä. Valinnanmahdollisuudet, osaamisen näyttäminen ja mielenkiinnon kohteiden huomiointi.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Lumiradan välineet: vanteet, pallot, narut ja kartiot.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää.

Vuosiluokkien 1–4 liikunnan opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus, ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii monipuolisesti motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä harrastaa liikuntaa

- harjaantuu sekä itsenäisen työskentelyn taidoissaan että yhteistyötaitoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostamista

LÄHDE

Lassi Heikkinen & Sauli Jaakola, 2010, Yrittäjyyskasvatus, s 106.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

http://www.edu.fi/perusopetus/liikunta/opetusmateriaalit_eri_lajeista/maastohiihto/hiihtoleikit_ja_pelit

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilaat oppivat hiihdon liikuntalajitaitojen lisäksi nauttimaan lumesta liikunnallisena elementtinä ja oppilaat innovoivat lumielementistä erilaisia liikunnallisia tehtäviä ja ratoja. Oppilas harjoittelee tasapainokykyä ja suksien hallintaa monipuolisten hiihtoleikkien muodossa.

Arviointi: Innostuvatko oppilaat kokeilemaan erilaisia tapoja suksilla liikkumisessa? Onnistuuko umpisolmun ratkaiseminen yksin vai pareittain? Miten oppilaat hyödyntävät luonnon omia materiaaleja lumiradassa? Syntyykö luovia ja monipuolisia ratkaisuja ja ratoja? Osaavatko oppilaat kommentoida toisten tekemiä ratoja hyvässä hengessä? Pysyvätkö oppilaat pystyssä? Millaiset tasapainotaidot heillä on? Millainen kunto oppilailla on? Nauttivatko oppilaat hiihtämisestä?

PARKOUR-TIME!

LIIKUNTA, 3 X 45 min 6.lk

Oppilaat tutustuvat opettajan kanssa koulun lähiympäristöön ja kiertävät koulualueella etsien mahdollisuuksia parkourin harrastamiseen. Sovitaan yhdessä raja-alueet, joiden sisällä oppitunnilla liikutaan. Tarkoituksena on löytää yhtenäinen ja jatkuva liike sekä käyttää luovuutta liikkumisessa.

Opettaja näyttää oppilaille esimerkkejä, kuinka parkourissa liikutaan ja kerrataan vielä käytännössä tekniikoita (esimerkiksi alastulot ja yleisimpiä liikkeitä, kuten running precision, eli hyppy puomilta puomille), joita videolla näytettiin. Oppilaat jaetaan neljän hengen ryhmiin eri puolille piha-aluetta. Oppilaiden tehtävänä on suunnitella omalla alueella toteutettava ”parkour-rata”, jossa he saavat käyttää omaa luovuuttaan.

Aluksi kaikki ryhmät näyttävät vuorotellen suunnitelmansa muille ryhmille kiertämällä radan läpi. Kun kaikki radat on kierretty ja ne ovat selvillä, jaetaan ryhmät toisten ryhmien paikoille. Ryhmät parkouraavat jokaisella radalla tietyn ajan (n. 7 min.), jonka jälkeen siirtyvät seuraavalle radalle. Oppilaat saavat kehittää toisten tekemiä ”ratoja” esimerkiksi lisäämällä erilaisia liikkeitä. Tunnin lopuksi oppilaat saavat kierrellä piha—alueella ratoja vapaasti ja kehittää niitä edelleen.

Parkour-tunnilla ei tule esille mitään selvää aihekokonaisuutta, mutta siellä on osia ihmisenä kasvamisesta (oppilas oppii toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä), turvallisuudesta ja liikenteestä (oppilas oppii lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittamista ja turvallisuuden parantamista) sekä osallistuvasta kansalaisuudesta ja yrittäjyydestä (oppilas oppii toimimaan innovatiivisesti).

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Haasteena saada oppilaat kokeilemaan uutta liikuntalajia ja haastaa oppilaat kokeilemaan liikkumista luovasti.

Oppiaineksen didaktiikka

Opettajan tulee hallita parkourin alkeita ja osata opettaa tekniikoita oppilaille. Opettajan on tärkeää antaa selkeä ohjeistus, jotta oppitunnilla voidaan työskennellä turvallisesti.

Vuorovaikutus

Tunnilla korostuu oppilaiden välinen vuorovaikutus ryhmän tekemien suunnitelmien kautta, koska oppilaat joutuvat tekemään yhteistyötä radan suunnittelussa. Tunnilla oppilaat ovat tiiviisti vuorovaikutuksessa myös opettajan kanssa.

Luokan hallinta

Opettaja vastaa luokan hallinnasta koko oppitunnin aikana. Alkutunnista opettaja on aktiivinen ohjaaja ja lopputunnista opettajan rooli passivoituu.

Motivointi

Opettaja näyttää ”fiilistely-videon” parkourista ennen oppituntia. Opettaja motivoi oppilaita parkour-videoiden ja käytännön avulla liikkumaan koulualueella myös kesäisin.

Työtavat ja -menetelmät : Alkutunnista työskennellään yhteisesti, radan suunnitteluvaiheessa työskennellään pienryhmissä ja lopputunnista käytetään aikaa myös yksilötyöskentelyyn.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Oppilaat tutustuvat parkouriin. Opettaja näyttää alkuun videon parkourin harrastamisesta. Tämän jälkeen näytetään video siitä, kuinka parkouria voi alkaa harrastamaan ja kuinka sitä voi kehittää eteenpäin. Videolla näytetään parkouriin liittyviä tekniikoita, joita oppilaat käyttävät tunnilla. Tämä takaa oppitunnin turvallisuuden, koska oikeilla tekniikoilla voidaan välttää haaverit.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenajat, paikalliset olosuhteet, lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

Opetuksessa annetaan mahdollisuuksia liikunnallisiin elämyksiin ja tuetaan oppilaan itsensä ilmaisua.

Keskeiset sisällöt:

- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- uusiin liikuntamuotoihin tutustumista ja liikuntatietoutta.

Tästä se alkaa!

LÄHDE

Lassi Heikkinen & Sauli Jaakola, 2010. Rittäjyyskasvatusmateriaali,112-113.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

www.parkour.fi

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Päätavoitteena on innostaa oppilaita käyttämään koulun piha-aluetta liikkumiseen myös kesän aikaan. Oppilaat tutustuvat parkouriin ja opettelevat hyödyntämään sitä koulun lähiympäristössä. Toiminta edistää oppilaiden luovuutta ja oma-aloitteisuutta oppilaiden toimiessa itse ”kenttämestareina”. Myös motoriset perustaidot kehittyvät parkourin kautta. Opettaja arvioi oppilaiden luovuutta, aktiivisuutta ja motorisia perustaitoja. Myös suunnitelmia arvioidaan. Ryhmät arvioivat omia suunnitelmiaan ja antavat palautetta toisilleen. Opettaja arvioi tarkkailemalla oppilaiden toimintaa.

PIENIN ASKELIN SUURIA TULOKSIA

LIIKUNTA & TERVEYSTIETO 6 x 45 min, 5-6. lk

Jakson tavoitteensa on ohjata oppilaita kohti terveempia elämäntapoja. Oppilaat suunnittelevat elämäntapaportfolion omien tavoitteidensa pohjalta ja lähtevät toteuttamaan tätä itsenäisesti.

1. tunti (1. viikko)

Tunnin alussa opettaja pyytää oppilaita pohtimaan omia elämäntapojaan, jotka kirjataan jakson aikana toteutettavaan elämäntapaportfolioon. Opettaja kertoo suositusten mukaisista elämäntavoista. Oppilaat suunnittelevat ja toteuttavat Excel-ohjelmalla itselleen päiväkirjan, jota täytetään seuraavan viikon ajan.

2. tunti (2. viikko)

Oppilaat esittelevät yhteenvedon omasta viikostaan elämäntapojen osalta. Näiden yhteenvetojen pohjalta jokainen oppilas suunnittelee itselleen elämäntapavoitteen, joita he noudattavat seuraavan kolmen viikon ajan. Tunnin lopuksi oppilaat kuuntelevat vierailijan esitystä, joka liittyy terveellisiin elämäntapoihin. Vierailija voi olla esimerkiksi terveydenhoitaja, urheiluseuran edustaja tai lajin edustaja.

3. tunti (kolme viikkoa myöhemmin)

Oppilaat ovat toteuttaneet suunnittelemaansa "elämäntaparemonttia" kulu-
neen kolmen viikon aikana. Alkutunnin ajan oppilaat valmistavat posteria, joka sisältää esimerkiksi kuvia, diagrammeja ja tekstejä kuluneesta jaksosta. Oppilaat esittelevät posterit luokalle ja keskustelevat keskenään tuloksista sekä jakson tuottamista ajatuksista. Lopuksi oppilaat täyttävät opettajan laatiman kysymyslomakkeen, jossa reflektoidaan jaksoa ja sen tuomia muutoksia.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppilaiden motivointi ja sitouttaminen tehtävään.

Oppiaineiden didaktiikka Projekti on oppilaslähtöinen ja sen aihealue on jokaiselle jollakin tavalla tuttu. Opettaja motivoi konkreettisten esimerkkien kautta oppilaita toteuttamaan parempia elämäntapoja ja ohjaa fyysisesti aktiiviseen elämäntapaan.

Vuorovaikutus Jakson aikana oppilas reflektoi itseään. Turvallinen ryhmä mahdollistaa oikeiden kokemusten esittämisen sekä niiden pohtimisen muiden oppilaiden kanssa.

Luokan hallinta Opettajan oppilaantuntemus on tärkeää, sillä sen myötä on mahdollisuus ohjata jokaista oppilasta kohti realistista tavoitetta. Opettaja on kannustava lopputuloksesta riippumatta.

Motivointi Opettaja motivoi oppilaita sisäisen motivaation avulla. "Palkkioksi" oppilaan on mahdollista saada henkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Työtavat ja -menetelmät Yksilötyöskentely

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet) Liikunta, terveystieto, matematiikka, kuvataide, äidinkieli, tietotekniikka

Eriyttäminen Jokainen oppilas laatii ja toteuttaa oman suunnitelmansa omista lähtökohdista käsin.

Suunnittelu ja esivalmistelut Opettaja laatii esityksen terveellisiin elämäntapoihin ja suosituksiin liittyen. Opettaja varaa vierailijan toiselle kokoontumiskerralle sekä valmistaa kyselylomakkeen viimeiselle kerralle.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Liikunnanopetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys.

Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

"Omena päivässä pitää lääkärin loitolla"

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas tulee tietoiseksi, että omilla elämäntavoilla ja valinnoilla on vaikutusta omaan hyvinvointiin. Oppilas tiedostaa mahdollisesti retuperällä olevat elämäntapansa ja lähtee parantamaan niitä omien havaintojensa pohjalta. Jakso toteutuu pitkällä aikavälillä, joten se mahdollistaa asioiden ymmärtämisen ja kokemisen.

Oppilas arvioi oman toiminnan vaikutusta kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Oppilas arvioi itse kysymyslomakkeen avulla toteutunutta muutosta elintavoissaan ja kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissaan. Opettaja arvioi oppilaiden sitoutumista projektiin yksilötasolla havainnoinnin ja kyselylomakkeen avulla.

LÄHDE

Jaaranen, T., Paasikallio, A. & Tiirikainen, A. 2010. Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 124-125

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.wellou.fi/lapset/index.html>

RETKI LÄHIYMPÄRISTÖÖN

Retki lähiympäristöön, 45min-koulupäivä

Retki lähiympäristöön on kokonaisvaltainen ja yhteistoiminnallinen oppimista-pahtuma. Retki sisältää toiminnallista ja kokemuksellista oppimista. Retkellä voidaan parantaa luokkahenkeä ja luokan toimintaa ryhmänä. Yksilölle retki voi tarjota hienoja kokemukselliseen oppimiseen liittyviä elämyksiä ja tutustu-mista luokkakavereihin koulun ulkopuolella.

Retki lähiympäristöön on hyvä työväline opettajalle, joka haluaa luoda oppilail-le motivoivia ja innostavia oppimisympäristöjä sekä tukea oppilaiden kokonais-valtaista ja oppilaslähtöistä oppimista.

Retken sisältöön opettaja voi vaikuttaa paljon. Tiedollisia sisältöjä retkeen voi-daan integroida useiden eri aineiden sisällöistä, kuten suunnistusta ja kartan lukua, puiden mittaamista, kasvien tunnistamista sekä marjojen keräämistä.

Retki on hyvä toteuttaa maastossa, jossa on selvä reitti kulkea, kuten hyvä pol-ku. Näin oppilaiden eksymistä pystytään välttämään. Reitin varrelle on hyvä järjestää erilaisia rasteja, joissa oppilaat joutuvat toimimaan ryhmänä. Rastit voivat olla tunnistamistehtäviä tai toiminnallisia tehtävrasteja, joissa ryhmä joutuisi esimerkiksi keräämään mahdollisimman paljon marjoja tietyssä ajassa.

Jos reitille osuu makkaranpaistopaikka, on siellä hyvä kerätä luokka kasaan ja viettää pieni evästauko. Tauolla luokka voi opetella nuotion sytyttämistä ja jo-kamiehenoikeuksia, kuten sitä mistä polttopuita saa kerätä. Nuotion ääressä on hyvä keskustella ryhmän ja yksilöiden kokemuksista ja tuntemuksista reitille osuneista rasteista tai huomioista.

Retki voi päättyä nuotiolle, joka on yleensä erinomainen päätös retkelle. Seu-raavana päivänä tai seuraavalla oppitunnilla luokassa ryhmien rastimateriaali kerätään ja pohditaan yhdessä niihin liittyviä ongelmia. Kerättyjä marjoja voi maistella ja laskea, kuinka paljon niistä olisi kertynyt rahaa mahdolliseen luok-karetkirahastoon, jos ne olisi myyty. Retken tapahtumista oppilaat voivat kir-joittaa myös äidinkielen kirjoitelman tai piirtää kuvataiteessa sarjakuvan.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineksen didaktiikka

Haasteita opettajalle tuo uusi, luokkahuoneetta tuntemattomampi ympäristö. Opettajan on koettava lähiympäristö mahdolliseksi opetustilaksi.

Opettajan on osattava yhteistoiminnallisen, kokemuksellisen oppimisen arviointi. Hänen on tunnettava ryhmä hyvin, jotta kykenee järjestämään ryhmän kyvyille sopivan ja tarpeeksi haas-teellisen retken.

Vuorovaikutus ryhmän kanssa luonnossa voi olla hyvin vapaata. Opettajan on hyvä ottaa ohjaa-jan rooli ja antaa oppilaiden toimia vapaasti ryhmissä sekä havaita ympäristöstä löytyviä elä-myksiä.

Luokan hallinnan kannalta retken toteuttamista ei kannata pelätä. Uusi oppimisympäristö usein motivoi lapsia paremmin ja heistä voi ilmaantua täysin uusia piirteitä. Etenkin ryhmän sisäiset roolit saattavat hiukan tuntemattomassa ympäristössä muuttua täysin siitä mitä ne ovat luo-kassa.

Retken suunnittelun voi aloittaa jo hyvissä ajoin luokan kanssa, jolloin retkestä muodostuu toi-vottu ja odotettu loppuhuipentuma. Retki sanan voi korvata seikkailulla, jolla voidaan motivoi-da lisää lapsia. Etukäteen asetetut yhteiset päämäärät opettavat oppilaita tekemään yhteistyö-tä ja auttamaan toisiaan.

Työtavat ja -menetelmät : Yhteistoiminnalliset työtavat. Retkellä voi kulkea koko luokan kanssa yhdessä tai pienissä ryhmissä. Jos kuljetaan yhtenä joukkona on hyvä antaa oppilaiden kävellä edellä ja antaa heidän itse suunnistaa rastilta rastille. Jos oppilaat jaetaan pieniin ryhmiin, on hyvä tehdä jokaiselle oma suunnistuskartta, joissa jokaisessa rastit ovat eri järjestyksessä. Näin välttyään ruuhkalta rasteilla. Rastien jälkeen on syytä toteuttaa palaute-/ oppimiskeskustelu koko luokan kanssa, esim. nuotiolla makkaraa paistettaessa.

Integroitavia aineita ovat koulussa opettavista aineista useimmat. Rastitehtäviin voi laittaa ma-tematiikkaan, historiaan, biologiaan ja maantietoon liittyviä kysymyksiä. Retki itsessään on jo luontoliikuntaa.

Suunnittelussa ja valmistelussa retki lähiympäristöön vaatii opettajalta hiukan enemmän suun-nittelutyötä. Vanhemmille tulee lähettää tiedote retkestä tarpeeksi ajoissa. Mahdollinen ruo-kailu retkellä on sovittava koulun keittiön kanssa. Opettajan on tunnettava ympäristö hyvin. Mahdolliset tehtävrastit on käytävä valmistamassa hyvissä ajoin ennen retkeä.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

- Tavoitteena on luoda kasvuympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

- Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppi-laan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätie-toiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

- Oppilas oppii toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

- Oppilas oppii muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen.

- Oppilas osallistuu ja oppii vaikuttamista omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman arvioida toimintansa vaikutta-vuutta.

Lähiympäristö voi tarjota mieleenpainuvia oppimiskokemuksia

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppimista arvioidaan prosessina. Arvioinnin apuna pystyy käyttämään ryhmätoimintaa, ryhmätyötaitoja, reflektointi-tilanteita ja mahdollisia kirjallisia ryhmä– ja yksilötehtäviä retkeen liittyen. Opetus tapahtuu aidossa ympäristössä ja luonto oppimisympäristönä tarjoaa enemmän virikkeitä ja mahdollisuuksia toiminnalliseen oppimiseen kuin normaali luokkahuone. Retki lähiympäristöön antaa arkielämän valmiuksia, kuten erätaitoja ja luonnossa liikkumista. Oppilas saa onnistumisen kokemuksia selviytyessään uuden oppimisympäristön olosuhteista ja ryhmätyötehtävistä. Ongelmanratkaisutaidot ja itseluottamus kasvavat.

LÄHDE

Kokko, A & Paloniemi, A. 2011. Retki lähiympäristöön. Teokses-sa Yrittäjyyskasvatus. Kajaanin opettajankoulutusyksikkö.

Manninen-Riekkoniemi, A & Parttimaa, R. 2010. Seikkailukasva-tuksen menetelmiä kouluopetuksessa. Teoksessa Seikkailen elämyksiä 2. toim. Lomaa, T.& Karppinen, S. Lapin yliopisto-kustannus.

VIPINÄÄ VÄLKÄLLE

JAKSO 3 oppituntia (alakoulu)

- **ENSIMMÄINEN TUNTI:** Tarkastellaan tulevaa tehtävää opettajan johdolla. Oppilaat jaetaan neljän oppilaan ryhmiin. Ryhmät suuntaavat koulun pihalle suunnittelemaan ja kehittämään erilaisia välituntileikkejä– ja pelejä. Ryhmän tehtävänä on myös seurata välitunteja, ja poimia hyviä ideoita koulukavereilta.
- **TOINEN TUNTI:** Ryhmät kokoavat suunnittelemaansa leikkejä ja pelejä omalle paperille. Suunnitelmassa täytyy näkyä selvästi leikin tai pelin säännöt sekä tarvittavat välineet.
- **KOLMAS TUNTI:** Ryhmien suunnitelmat kootaan opettajajohtoisesti isolle yhteiselle paperille, joka toimii koulun välituntileikki-pankkina. Tunnilla tehdään myös koulun yhteinen sääntötaulu, josta muut luokat näkevät, miten homma toimii. Tunnilla käydään myös opettajajohtoisesti läpi välituntien yleisiä sääntöjä esimerkiksi siitä, että kaikki halukkaat täytyy ottaa mukaan leikkiin.

Välituntileikki-pankki asetetaan kaikkien nähtäville käytävälle. Ideana on, että oppilaat voivat poimia pankista leikkejä välitunnille. Luokka merkitsee pankkiin, mitä leikkejä on leikkinyt. Perjantaisin katsotaan, mikä luokka on ollut aktiivisin ja monipuolisin osallistuja. Aktiivisimmasta ja monipuolisimmasta luokasta tulee viikon vipinäluokka.

Välituntivalvonnassa vuorollaan oleva opettaja voi valita välituntileikki-pankista jokaiselle välitunnille jonkun leikin, jonka ohjaajana ja valvojana hän toimii.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Opettajan tulee keskittyä erityisesti suunnitteluun, aikataulutukseen ja selkeään ohjeistukseen.

Oppiaineiden didaktiikka

Opettaja innostaa oppilaita keksimään ja ideoimaan rohkeasti. Tämä aihealue toteutetaan suurimmaksi osaksi oppilasjohtoisesti. Opettajan rooli on ohjaava ja tarvittaessa ideoita antava.

Vuorovaikutus

Ryhmätyöskentelyn sujuvuus, luovuus, sosiaalinen kanssakäyminen, muiden ryhmän jäsenten huomioon ottaminen sekä kaikkien osallistuminen.

Luokan hallinta

Opettajalla on suuri vastuu jakaa ryhmät niin, että yhteistyö sujuu.

Motivointi

Viikon vipinäluokka –palkinto toimii motivoijana. Oppilaitten tekemä välituntipankki tulee näkyviin käytävälle.

Työtavat ja -menetelmät

Ryhmätyöskentely.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Kuvataide, liikunta.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUS-SUUNNITELMASSA

Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus, ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia. Oppilas harjaantuu sekä itsenäisen työskentelyn taidoissaan että yhteistyötaitoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista.

Vipinää välkälle!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on edistää oppilaiden liikunnallista aktiivisuutta, saada oppilaat liikkumaan omaehtoisesti välitunnilla ja kehittämään uusia liikkumismuotoja perinteisten pihaleikkien ja -pelien rinnalle. Lisäksi tavoitteena on saada kaikki oppilaat mukaan toimintaan.

Oppilaat työskentelevät ryhmissä ja jakavat ideoita keskenään, siksi opettaja keskittyy seuraamaan ja arvioimaan oppilaiden ryhmätyöskentelyn sujuvuutta sekä oppilaiden ennakkoluulottomia ja luovia ideoita. Myös vertaisarviointi toteutuu ryhmien välisen vuorovaikutuksen kautta.

LÄHDE

Jaaranen, T. Paasikallio, A. Tiirikainen, A. 2010, Yrittäjyyskasvatus, 120-121.)

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.nuorisuomi.fi/vipinaavalkalle>

4. LUONNOLLISESTI ILMIÖMÄISTÄ

LÄMPÖTILAT JA SÄÄENNUSTEET

MATEMATIIKKA, 2. LUOKKA (3 X 45 min)

Sessio kestää kolme oppituntia, jonka lisäksi opettaja ja oppilaat tutkivat projektiluontoisesti lämpö- ja säätiloja kahden viikon ajan. Opettaja kokoaa oppilaiden kanssa luokan seinälle projektin aikana koosteen tutkimusajan lämpötiloista ja siitä, millainen sää ulkona on. Yksi oppilas vuorollaan kerää opettajan kanssa lämpötila ja sää tiedot joka aamu ja iltapäivä. Oppilas lukee mittaria opettajan avustuksella.

TUOKIO 1

Opettaja aloittaa tunnin katsomalla sääennusteen päivälle, jonka jälkeen opettaja katsoo oppilaiden kanssa lämpömittarin lukemat. Oppilaat pohtivat opettajan kanssa, täsmäävätkö lukemat keskenään ja onko mahdollista antaa täydellistä sääennustetta. Opettaja tutustuttaa uuteen käsitteeseen, diagrammiin. Opettaja antaa lapsille valmiin diagrammin pohjan, joissa on merkittynä lämpöasteikko ja päivien nimet kahden viikon ajalta. Opettajan avustuksella oppilaat merkitsevät diagrammeihinsa luokan yhdessä tarkkailemat aamu- ja iltapäivä lämpötilat lämpötilakoosteesta.

TUOKIO 2

Opettaja tutustuttaa oppilaat säämerkkeihin ja yhdessä he tutkivat, mitä niistä on löydettävissä päivän sääennusteesta. Millaista säätä luvataan paikkakunnalle ja pitääkö se paikkaansa? Keskustellaan siitä, kuka hyötyisi sateesta, kuka auringonpaisteesta. Opettaja antaa oppilaille monisteen, jossa on säämerkit. Oppilaat leikkaavat Kuviot irti, liimaavat vihkoon, värittävät ja nimeävät ne. Oppilaat keskustelvat opettajan johdolla eri vuoden aikojen säätiloista, esimerkiksi sataako kesällä lunta ja voiko aurinko paistaa talvella?

TUOKIO 3

Opettaja jakaa luokan kahteen ryhmään, jotka ovat puolet ajasta tietokoneella harjoittelemassa lämpötiloja ja sääennusteita esimerkiksi Peda.net-sivustolta, ja puolet luokasta harjoittelee sääennusteiden tulkitsemista esiintymällä vuorotellen meteorologeina. Opettaja on tehnyt valmiiksi lyhyitä kirjallisia sääennusteita, jotka oppilaiden tulee siirtää Suomen kartalle, laittamalla oikeat säämerkit kohdalleen ja lukea ennustus ääneen muulle ryhmälle.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineen didaktiikka: Opettajan ohjeistuksen tulee olla selkeää, varsinkin kun oppilaat opettelevat kirjaamaan lämpötiloja diagrammiin. Toiminnan tulee olla hyvin suunniteltua.

Vuorovaikutus: Opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus. Meteorologitehtävässä oppilas harjoittelee esiintymistä toisille oppilaille.

Luokan hallinta: Opettajan tulee huolehtia, että tarvittavat materiaalit ja välineet ovat käytettävissä tunnin aikana. Kun luokka on jaettu kahteen ryhmään, tietokoneella työskentelevälle ryhmälle tulisi saada valvoja.

Motivointi: Motivointia toteutetaan käytännön hyötyä korostamalla: teorian tuominen käytäntöön, diagrammin kokoaminen yhteisten havaintojen pohjalta. Kaikilla harjoituksilla on liitäntä arkeen, todellisiin sää- ja lämpötiloihin.

Työtavat ja -menetelmät: Opetuskeskustelu, havainnointi opettajan avustuksella, tietokoneella työskentely, esiintyminen.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Ympäristö- ja luonnontieto, draamakasvatus

Eriyttäminen: Opettaja auttaa oppilasta, jolle esim. diagrammin hahmottaminen ja tekeminen tuottaa hankaluuksia. Tietokoneharjoitus tarjoaa eritasoisia tehtäviä.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettajan on varmistettava välineiden saatavuus, opettajan tulee tehdä valmis diagrammipohja oppilaille, opettajan tulee tarkistaa tietokoneiden saatavuus ja internet-sivuston toimivuus.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistetäessä oppilaan kokemuksia ja ajattelujärjestelmiä matematiikan abstraktiin järjestelmään. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista ratkoa matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla, tulee hyödyntää tehokkaasti.

Oppilas osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin. Oppilas osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa. Oppilas osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.

Oppilas havainnoi lämpötiloja mittarin avulla.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on, että oppilaat oppivat hyödyntämään diagrammia apuvälineenä, diagrammi- ja säämerkkikäsitteet realisoituvat. Etusijalla ovat oppilaan omat havainnot, opetuskeskustelu ja toiminnallisuus.

Arviointia ohjaavat kysymykset, kuten: ymmärtääkö oppilas sääennusteiden ja todellisuuden yhteyden, hahmottaako oppilas miten diagrammi toimii? Opettaja havainnoi oppilaan työskentelyä ja oppimista koko jakson ajan. Lopuksi voidaan pitää kirjallinen testi, jossa oppilas kertoo jakson aikana oppimistaan asioista.

LÄHDE

(Aittola Karoliina, Pellonpää Marja, Rautiainen Unna & Vollakka Anne-Maarit, 2010, yrittäjyyspedagogiikka-materiaali, 46-47)

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://peda.net/img/portal/learningcontent/2081548/2531>

RAVINTOKETJU

BIOLOGIA, 5.–6. lk (3x45min)

15 min: Aluksi käydään läpi tehtävänanto, jonka jälkeen opettaja jakaa oppilaat neljän hengen ryhmiin. Ryhmän jäsenet valitsevat haluamansa kasvin tai eläimen ennalta määrätystä joukosta. Ryhmän sisällä mietitään yhteisymmärryksessä myös työnjakoa. Ryhmäläiset nimeävät joukostaan vastuuhenkilön.

15 min: Ryhmässä keskustellaan eläimiin ja kasveihin liittyvistä kokemuksista. Oppilaat valmistautuvat etsimään tietoa valitsemastaan eläimestä tai kasvista miettimällä kolme siihen liittyvää keskeistä kysymystä. Opettaja pitää huolen, että kysymykset ovat riittävän laajoja, järkeviä kokonaisuuksia eivätkä keskenään päällekkäisiä.

30 min: Ryhmän sisällä kutakin kysymystä käsittelee yksi oppilas. Lisäksi vastuuhenkilö osallistuu aktiivisesti työskentelyyn. Ryhmät aloittavat tiedonhaun tietokirjoista ja internetistä. Tiedonhakua helpottaakseen opettaja on laatinut listan nettilinkeistä. Myös itsenäinen tiedonhaku on tuki suositeltavaa.

30 min: Kun oppilaat ovat hakeneet tietoa riittävästi, ryhmät laativat A3-kokoiset posterit valitsemastaan aiheesta. Posterin graafinen ilme mietitään yhteistuumin ja harkitusti.

45 min: Ryhmät esittävät työnsä muulle luokalle. Myös esityksissä on nähtävä selvä vastuualueiden mukainen työnjako. Esityksistä keskustellaan yhdessä. Tässä vaiheessa opettajan tehtävä on hyödyntää aineosaamistaan, ja käsitellään termit hajottaja, lahottaja, tuottaja, kasvinsyöjä ja peto. Luokassa keskustellaan myös ympäristömyrkkujen ja raskasmetallien kulkeutumisesta ravintoketjun sisällä, ja tämän vaikutuksista ihmisten ja muiden ravintoketjun loppupäässä olevien eläinten terveyteen.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Jakso edellyttää opettajalta tarkkaa järjestelyä ja ongelmatilanteiden ennakoimista. Ryhmiin jakaminen edellyttää oppilaan- ja ryhmän tuntemusta. Opetustaidollisen haasteen muodostaa aihe, jonka piiriin liittyy paljon uusia ja vaikeitakin käsitteitä. Myös oppilaiden opastaminen laadukkaan ja luotettavan tiedon äärelle on haastavaa.

Oppiaineksen didaktiikka: Opettaja ohjaa oppilaita vastuulliseen, yhteistoiminnalliseen, joustavaan, luovaan ja omatoimiseen työskentelyyn.

Vuorovaikutus: Vuorovaikutusta tapahtuu ennen kaikkea ryhmän sisällä, mutta esitysvaiheessa myös ryhmien välillä.

Luokan hallinta: Opettaja toimii taustalla, ohjaa ja antaa palautetta ja pitää huolen, että toiminta on tarkoituksenmukaista ja tapahtuu aikataulun puitteissa.

Motivointi: Vastuu ja vapaamuotoinen tehtävänanto motivoivat oppilaita jo itsessään, samoin kuin yhteyden etsiminen arkielämäään. Koska postereista on tarkoitus muodostaa lopuksi kokonainen ravintoketju, posterin tekoa saattaa motivoida lopputuloksen odotus.

Työtavat ja -menetelmät: Ryhmätyöskentely, esitys, keskustelu.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Jakso integroituu opetussuunnitelman aihekokonaisuuksiin viestintä- ja mediataito sekä vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta. Tiedonhaku ja esitelmän pitäminen ovat myös äidinkielen oppiaineen sisältöjä.

Eriyttäminen: Eriyttämistä tapahtuu ryhmätyössä, jossa jokaisella on oma vastuualue ja tehtävä.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettajan on syytä etukäteen hankkia tiedonhankinnassa tarvittavia kirjoja ja posterin teossa vaadittavia tarvikkeita.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Oppilas oppii osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä.

Oppilas oppii toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia. (s. 40)

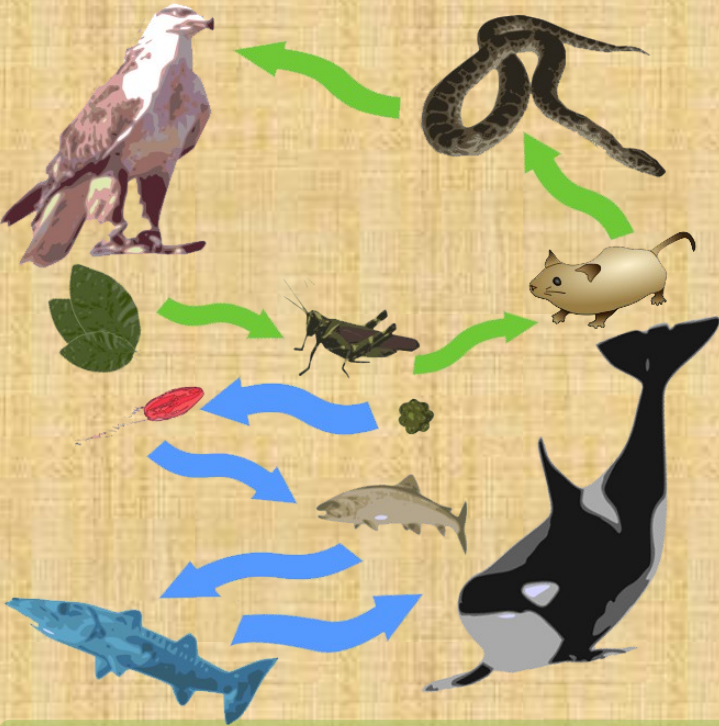
7.8 BIOLOGIA JA MAANTIETO (vuosiluokat 5–6)

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöiden elinympäristöjä, kuten metsä ja suo, **ravintoketjut** sekä metsien hyötykäyttö.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA

Osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla. (s. 177–178)

Kuva esittää ravintoketjun kahden esimerkin avulla.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Jakson jälkeen oppilas osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla. Oppilas myös ymmärtää ympäristömyrkkujen tendenssin kulkeutua ravintoketjun hui-pulle. Jakson tavoite on edistää oppilaiden ryhmätyötaitoja sekä kykyä ja halua pyrkiä kohti yhdessä sovittua päämäärää. Jakson aikana oppilaiden on otettava ryhmässään vastuuta, ja jakson päätteeksi he ymmärtävät oman panoksensa merkityksen lopputuloksen kannalta. Oppilaat arvioivat omaa ja toistensa toimintaa ja sitoutumista ryhmissä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi.

LÄHDE

Hämäläinen, M. Leinonen, E. & Salmi, H. 2009. Yrittäjyyskasvatus. 94–95.

Kuvalähde: Wikimedia Commons.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://opettajatv.yle.fi/teemat/aine/578/584/634>

<http://opettajatv.yle.fi/teemat/aine/533/559/557>

<http://opettajatv.yle.fi/teemat/aine/578/585/642>

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=37787>

VESIKOULU: Veden kiertokulku

YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIETO (4X45MIN)

(5.—6. -luokka)

Tunti 1. Teoriaa, biologinen näkökulma

Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat veden kiertokulku –aiheeseen biologisesta näkökulmasta ja teoreettisella tasolla. Opettaja johdattelee oppilaat jakson aiheeseen opettajanoppaan kehyskertomuksen ”Minne vedellä on niin kiire” (Jäljillä 3, opettajan opas) avulla (auditiivinen oppiminen). Kertomuksen jälkeen opettaja auttaa oppilaita jäsentämään veden kiertokulku kuvien avulla (visuaalinen oppiminen), (opettaja hankkii etukäteen kuvat veden kiertokulun eri vaiheista, esim. Jäljillä 3 kirjasta). Kuvat järjestellään yhteistoiminnallisesti oikeaan järjestykseen. Tämän jälkeen oppilaat ja-kautuvat ryhmiin ja saavat tutkittavakseen yhden veden kiertokulun vaiheen. Ryhmät hankkivat tietoa aiheesta ja harjoittelevat aiheeseen liittyvän vesikokeen (koeohjeet opettajalta, koeohjeita esim. Jäljillä 3 kirjasarjassa)

Tunti 2. Veden kiertokulkurap –esitys.

Tavoitteena on kerrata veden kiertokulku –aihetta esittämällä edellistunnin vaiheet ja kehitellyt vesikokeet koko ryhmälle. Esitysten jälkeen koko luokan voimin tehdään päättelyä ja innovatiivista pohdintaa, miksi näin tapahtuu. Opettaja toimii keskustelun johdattelijana. Lopputunnin tavoitteena on yhdistää veden kiertokulkuteemaan draa-mapedagogiikkaa ja musiikkia (kinesteettinen oppiminen). Oppilaat laativat pienissä ryhmissä omannäköisensä veden kiertokulkurapin esim. alla olevien sanojen muodossa ja esittävät sen koko luokalle. Jos aikaa menee enemmän kuin yksi oppitunti, opettaja voi mahdollisesti integroida myös musiikin tunnin tähän teemaan.

VEDEN KIERTOKULKU-RAP

Aurinko on niin mahtava että, loistaessaan se lämmittää vettä.
Kummia juttuja aikaan se saa, kun voimallaan vettä nostattaa.
Vesi höyrynä ilmaan haihtuu, samalla sen olomuoto vaihtuu.
Vesihöyry taivaalla lisääntyy ja lopulta pilviksi tiivistyy.
Pilvet ei kosteutta jaksa kantaa, vaan maan päälle sadetta antaa.
Purot ja joet vettä ohjaa, eteenpäin, kohti merenpohjaa.
Rapin loppuun nyt on tultu ja alusta alkaa vedenkiertokulku!

Tunti 3. Vesikoulu.fi, ekologinen näkökulma

Tavoitteena on tutustua veden kiertokulkuun ekologisesta näkökulmasta. Opettaja järjestää oppituntia varten ATK-luokan, jotta oppilaat pääsevät toimimaan vesikoulu.fi –sivustolla. Oppilaat etenevät vesikoulussa ohjelman antamien ohjeiden mukaan. Tun-nin lopuksi keskustellaan yhteisesti opettajan johdolla vesikoulu sivustoa ja pohditaan omia kulutustottumuksia ja mietitään kestävää kehitystä. Lisäksi jokainen oppilas miet-tii valmiiksi yhden kysymyksen seuraavan tunnin yritysvierailua varten.

Tunti 4. Yritysvierailu vesilaitokselle, veden puhdistamolle tai vesivoimalaitokselle

Opettaja järjestää ohjatun yritys vierailun johonkin vesiteemaan liittyvään yritykseen. Yritysvierailun aikana oppilaat harjoittelevat muistiinpanojen tekemistä ohjatun kier-rosken aikana. Lisäksi oppilaat harjoittelevat esiintymistä ja esittävät kysymyksensä kierroksen ohjaajalle.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Haaste: Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty!

Oppiaineiden didaktiikka

Oppilaat tutustuvat veden kiertokulku –teemaan ja oppivat siihen liittyvät tärkeät käsitteet: sataminen, valuminen, haihtuminen, tiivistyminen ja imeytyminen/ varastoituminen

Vuorovaikutus

Veden kiertokulku –jakson keskeisenä teemana on harjoittaa erilaisia sosiaalisia tilan-teita. Vuorovaikutustaidot tulevat esiin erityisesti ryhmätyöskentelymuodoissa ja yri-tysvierailun aikana.

Luokan hallinta

Opettaja voi tarvittaessa kiinnittää huomiota jo etukäteen ryhmien kokoonpanoihin ja vaikuttaa näin mm. työrauhaan ja työtehokkuuteen. Lisäksi ennen yritys vierailua luokassa kerrataan ja käydään läpi opettajan johdolla yleiseen käyttäytymiseen liitty-viä sääntöjä.

Motivointi

Veden kiertokulku –jakso sisältää monipuolisia työtapoja, mikä tarjoaa jo itsessään eväitä erilaisille oppijoille. Jaksossa on huomioitu sekä auditiiviset, visuaaliset sekä kinesteettiset oppijat.

Työtavat ja -menetelmät

Opettaja suosii jakson aikana oppilaslähtöisiä työtapoja, kuten toiminnallista ja oival-tavaa oppimista. Jakson lähtökohtana on ”oppilaat opettavat toisiaan” -ajatus. Tietokonetunnin aikana opettaja painottaa omaehtoista oppimista (yksilötyöskentely vesikoulu.fi:ssä)

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Oppiaineet: Tietotekniikka, fysiikka&kemia, musiikki, draama-/ilmaisukasvatus.
Aihekokonaisuudet: Viestintä- ja mediataito & Ihmisenä kasvaminen.

Eriyttäminen

Jakso sisältää itsessään vaihtoehtoisia oppimismuotoja ja eriyttämistä.
Voidaan toteuttaa myös muille luokka-asteille.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Opettaja etsii ennen tuntia aiheeseen liittyvän kehyskertomuksen sekä kuvat veden kiertokulusta vaiheineen. Opettaja miettii tehtävät vesikokeet valmiiksi ja hankkii tar-vittavat välineet (+ kokeiden esitestaus). Halutessaan opettaja voi hakea myös rytm-i-soittimia rappia varten. Yritysvierailun järjestäminen + muistiinpanorungon laatimi-nen.

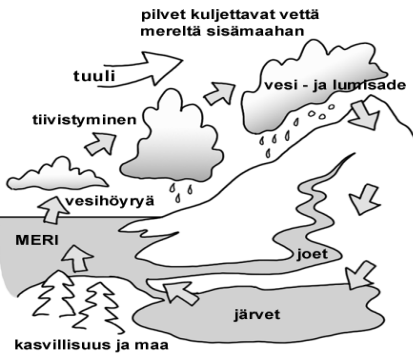
YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Oppilas oppii:

- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia

kuva 2

VEDEN KIERTOKULKU LUONNOSSA

Aurinko lämmittää meriä, suuria vesialueita ja maata. Näistä haihtuu vesihöyryä, joka tiivistyy ilmakehässä pilviksi. Tuulet kuljettavat pilviä.

Veden kiertokulku luonnossa

LÄHDE

Aakko, E., Hukkanen, J., Naumanen, J. & Pyykkönen J. Yrittäjyyskasvatus 2009. 86—89.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA
www.vesikoulu.fi

www.ymparisto.fi/elmanavesi
http://opettajatv.yle.fi/oppimateriaalit/fysiikka_kemia_5_6/aineet_ymparillamme/vesi

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppimisen tavoitteena on, että oppilas ymmärtää käsitteen kiertokulku. Oppilas ymmärtää miksi ja miten vesi kiertää luonnossa. Oppilas ymmärtää, että veden olomuoto muuttuu kierron aikana. Oppimistavoitteisiin vastataan toiminnallisuuden ja oivaltavan oppimisen avulla. Opettaja ohjaa oppimistilannetta.

Jakson aikana arvioidaan aiheen sisäistämistä, sosiaalisia taitoja, oppilaan kehittymisen arviointia suhteessa lähtötasoon (yksilöllisyys).

IHMEELLINEN VESI!

YMPÄRISTÖ– JA LUONNONTIETO 4 X 45 min, 3 lk.

Suoritetaan kolmella tuokiolla, joista kaksi ensimmäistä kestävät 45 minuuttia ja viimeinen siirtymisineen 2 x 45 minuuttia. Tavoitteena on tutustua veden olomuotoihin, kiertokulkuun luonnossa ja sen käyttöön kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

TUOKIO 1 Tutustutaan veden olomuotoihin ja sen kiertokulkuun luonnossa. Opettaja alustaa veden kiertokulkua kertomalla, miten sade syntyy. Oppilaat suihkuttavat suihkepullolla vettä peiliin, jolloin he saavat sadepisaroihin. Mitä enemmän vettä peiliin suihkuttaa, sitä suurempia pisaroita tulee, samoin kuin sadepilvessä. Opettaja havainnoi veden olomuotoja jääpalojen, juoksevan veden ja vedenkeittimen avulla. Oppilaat kokeilevat pienissä ryhmissä sulattaa jääpalaa sekä kylmään että kuumaan veteen ja testaavat veden sulamis- ja kiehumispisteitä mittareiden avulla. Lisäksi he tuottavat ryhmittäin vesihöyryä vedenkeittimen avulla. Oppilaat kuvailevat, miten veden ominaisuuden muuttuvat olomuodon muuttuessa.

TUOKIO 2 Opettaja esittelee oppilaille uuden käsitteen, jäteveden. Oppilaat miettivät, mihin kotitaloudessa kuluu vettä. Oppilaat testaavat omaa vedenkulutustaan käsienpesutestillä. Oppilaat muodostavat pieniä ryhmiä, joista yksi ryhmän jäsen pesee kätensä saippualla ensin siten, että vesihana on päällä koko toimituksen ajan. Sitten oppilas pesee kätensä saippualla, mutta sulkee hanaan saippuoinnin ajaksi. Vesimittari kertoo, paljonko vettä kummallakin kerralla kului. Oppilaat vertailevat vedenkulutustuloksiaan opettajan johdolla. Kotitehtävänä oppilaat kirjaavat yhden päivän ajan vedenkulutuksensa (käsienpesukerrat, suihkun kesto, veden juonti).

TUOKIO 3 Opettaja järjestää vierailun paikalliseen vesihuoltoliikelaitokseen. Kyydityksen aikana oppilaat ovat pienissä ryhmissä keksineet kysymyksiä vierailulle. Oppilaat tutustuivat edellisellä tunnilla käsitteeseen jätevesi, vesihuoltoliikelaitoksessa he tutustuvat käytännössä talousveden kierto. Vierailun jälkeen oppilas tiedostaa, mitä vahinkoja hygieniatuotteet ja biojätteet voivat saada aikaan joutuessaan pönttöön.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineen didaktiikka: Opettajan ohjeistuksen tulee olla selkeää. Toiminnan tulee olla hyvin suunniteltua.

Vuorovaikutus: Jakso sisältää paljon ryhmissä tutkimista ja kokeilemista. Vuorovaikutusta tapahtuu sekä opettajan ja oppilaan välillä, että oppilaiden kesken.

Luokan hallinta: Opettajan tulee olla tietoinen tunnin kulusta. Opettajan tulee ohjeistaa selkeästi ja suunnitella etukäteen, missä mikäkin ryhmä työskentelee ja mistä välineet saadaan.

Motivointi: Jakso sisältää paljon toiminnallisia tehtäviä, joissa oppilaat pääsevät itse tekemään havaintoja.

Työtavat ja -menetelmät: Opetuskeskustelu, ryhmätyöskentely, yritysvierailu.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Aihekokonaisuus integroituu matematiikkaan (veden kulutuksen laskeminen).

Eriyttäminen: Opettaja voi muodostaa ryhmät niin, että siinä on eritasoisia oppilaita. Tällöin tapahtuu vertaisoppimista.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Jakso vaatii tarkkaa suunnittelua. Esivalmistelut tulee tehdä huolellisesti. Havaintomateriaalit, kuten vedenkeitin ja jääpalat, tulee hankkia ennen ensimmäistä oppituntia. Käsienpesutesti tulee tehdä tilassa, jossa on vesihana.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Veden ominaisuuksia ja olomuodon muutokset, veden käyttö ja kiertokulku luonnossa.

Oppilas oppii tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan. Oppilas oppii tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita ja suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja.

Ihmeellinen vesi!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas tutustuu vedenolomuotoihin, kiertokulkuun luonnossa ja sen käyttöön kotitaloudessa. Oppilas tiedostaa kestävän kehityksen mukaisen veden käytön. Tavoitteisiin pyritään oppilaan oman havainnoinnin avulla (kokemuksellisuus).

Arvioinnissa keskitytään siihen, ymmärtääkö oppilas, miten veden olomuodot syntyvät ja osaako oppilas veden kiertokulun pääpiirteet. Opettaja havainnoi oppilaan työskentelyä ja oppimista koko jakson ajan. Lopuksi oppilailla voidaan teettää opettajan arvioinnin tueksi kirjallinen testi, jossa oppilas kertoo jakson aikana oppimistaan asioista.

LÄHDE

Saari Saara, Ojala Irina & Junno Petra, 2011, yrittäjyyskasvatus, 210—211

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.vesijalanjalki.fi/?gclid=CKuc676c1K0CFeyvmAodZk9cmA>
<http://www.ekonisti.fi/tietoa/veden+kulutus/>

5. MEDIAN PYÖRTEISSÄ

JUNIORITOIMITTAJAT

Äidinkieli: 4.-6.-luokat

TUOKIO 1: toimittajakunta

Tavoitteena on, että oppilas erottaa sanomalehden muista painojulkaisuista ja tunnistaa sanomalehden juttutyypit. Tunnilla oppilas tutustuu sanomalehteen (mm. paikallislehteen, maakuntalehteen ja valtakunnalliseen lehteen) sekä juttutyyppeihin (pääkirjoitus, uutinen, haastattelu, mielipide, ilmoitus, mainos). Tuokion aikana opettaja ja oppilaat perustavat yhdessä toimittajakunnan ja jokainen toimittaja keksii itselleen oman toimittajanimen. Työtapoina opettaja voi käyttää opetuskeskustelua, tutkivaa oppimista sekä asiantuntijaryhmiä.

TUOKIO 2: luokkalehtiprojektin aloitus

Tuokion tavoitteena on, että oppilaat suunnittelevat oman lehtijutun. Oppilaat kehittävät lehdelle nimen sekä valitsevat oman lehtijutun juttutyypin ja aiheen. Lisäksi tuokio sisältää mahdollisen haastattelun tekemisen ja muut lehtijutun vaatimat ennakkovalmistelut. Lehden päätoimittajana voi toimia joko opettaja tai mahdollisesti myös oppilas, joka ohjaa keskustelua lehden nimestä ja varmistaa, että jokainen toimittajapari löytää aiheen ja sopivan juttutyypin. Juttutyypit voidaan myös jakaa arpomalla. Tässä vaiheessa on hyvä päättää, kokoaako opettaja lehden vai valitaanko tähän työhön oma ryhmä.

TUOKIO 3: ensimmäinen kirjoituskerta

Tavoitteena on työstää pareittain jo aloitettua lehtijuttua eteenpäin. Tuokion alussa on hyvä sopia kirjoitustyön vastuunjaosta, jolloin rooleiksi voidaan valita esim. kielenkorjaaja, tekstin ”kuvittaja”, ulkoasusta huolehtija, esimerkkien antaja jne. Tuokio voidaan toteuttaa parityöskentelynä tietokoneilla. Keskeistä tunnissa on prosessikirjoittaminen. Tehdystä työstä annetaan vertaispalaute.

TUOKIO 4: toinen kirjoituskerta

Tavoitteena on, että oppilaat muokkaavat ja täydentävät lehtijuttua vertaispalautteen sekä opettajalta saaman palautteen perusteella. Toimittajat toimittavat lehtijuttunsa luettavaksi päätoimittajalle, joka antaa toimittajalle palautteen ja kehitysideoita. Toimittajat viimeistelevät lehtijutun palautteen perusteella.

TUOKIO 5: jutun kuvitus

Tavoitteena on, että toimittajat valmistelevat lehtijutun ulkoasun painoa varten valmiiksi. Tämän jälkeen joko opettaja tai tehtävään valittu toimitusryhmä kokoaa lehden. Tuokion sisältöön kuuluu toteuttaa kuvitus (valokuvat, piirroksot) sekä puhtaaksi kirjoitus (kieliasu). Ensiksi valmistunut ryhmä voidaan laittaa suunnittelemaan etusivun kuvitusta.

TUOKIO 6: projektin päätös ja itsearviointi

Viimeisessä tuokiossa oppilaat pääsevät tutustumaan juuri painosta saapuneeseen lehteen ja ihailemaan tuotostaan. Oppilaat suorittavat tunnilla itsearvioinnin ennalta laaditun lomakkeen pohjalta. Lisäksi toimittajakunta pitää lehdistötilaisuuden.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineiden didaktiikka: Opettaja tutustuttaa oppilaat erilaisiin sanomalehtiin sekä sanomalehden juttutyyppeihin (pääkirjoitus, uutinen, haastattelu, mielipide, ilmoitus, mainos.)

Vuorovaikutus: Projektin keskeinen teema on yhdessä toimiminen ja tekeminen. Vuorovaikutustaidot tulevat keskeisesti esiin niin parityöskentelyssä kuin projektin muissakin vaiheissa.

Luokan hallinta: Opettajan toimiminen lehden päätoimittajana saattanee helpottaa luokan hallintaa ja projektin etenemistä. Myös toimittajaparit on hyvä valita siten, että projektin on mahdollista edetä.

Motivointi: Projektia aloitettaessa voidaan hyödyntää aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Esim. Eppu Nuotion Radio Villillä –kirjassa hahmot muodostavat radion toimittajakunnan, mikä on hyvä silta lehden toimittajakunnan perustamiseen.

Työtavat ja -menetelmät: Opettaja voi käyttää jakson aikana mm. opetuskeskustelua, tutkivaa oppimista, draamapedagogiikkaa, asiantuntijaryhmiä, parityöskentelyä sekä yksilötyöskentelyä.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Kuvataide, TVT, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, viestintä ja mediataito

Eriyttäminen: Juttutyyppeiden valinnassa on mahdollista huomioida eriyttäminen (mm. kiinnostuksen kohteet ja aiheen haastavuus).

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettajan on syytä miettiä parien kokoonpanot etukäteen. Kameroiden hankkiminen valokuvausta varten tulee opettajan hoitaa myös ennalta. Itsearviointilomakkeen valmistaminen vaatii myös opettajalta ennakkovalmisteluja.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

”-- tavoitteena on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmasta ja luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille.”

”Oppilas oppii toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia.”

Kajaanin normaalikoulun 5b -luokan lehden kansikuva

LÄHDE

Emma Kaattari, 2011, Yrittäjyyskasvatusjulkaisu, 35—37.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

Nuotio, E. 2004. Radio Villillä

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena tutustua sanomalehteen ja sen tekemiseen. Kokemuksellisuuden kautta pyritään vahvistamaan oppimiskokemuksia. Oppiminen muodostuu sekä yksilön oman työskentelyn että oppilaiden yhdessä tekeminen kautta. Tarkoituksenmukaista on arvioida niin työn laatua, oppilaan asennetta työhön kuin taitoa työskennellä yhdessä muiden kanssa. Arviointimenetelminä vertaisarviointi, itsearviointi, palaute opettajalta sekä palaute opettajalle!

MAINOS

5.-6.-luokka äidinkieli ja mediakasvatus (5x45min)

Ensimmäisellä kerralla oppilaat lähtevät opettajan johdolla kaupungille, josta etsitään erilaisia mainoksia. Opettaja antaa luokassa etukäteen ohjeet, mihin mainoksessa kiinnitetään huomiota (kuvan ja tekstin yhteys, mainonnan kohde). Oppilaat voivat kirjoittaa ylös löytämiään mainoslauseita. Opettajalla on käytössään kamera, jolla hän kuvaa oppilaille mielenkiintoisia mainoksia.

Toisella kerralla luokka tarkastelee yhteisesti kaupungilla otettuja kuvia ja havainnoi mainokselle tyypillisiä piirteitä. Oppilaat pohtivat myös, kenelle mainos on suunnattu ja kannattaako mainokseen suhtautua kriittisesti. Opettaja näyttää internetistä erilaisia mainoksia (löytyy eri tuotteiden kotisivuilta.) Kunkin mainoksen jälkeen oppilaat keskustelevat opettajan johdolla mainoksen sisällöstä.

Kolmannella kerralla oppilaat muodostavat 3-4 hengen ryhmiä, jotka päättävät tehtävän mainoksen aiheen. Sen jälkeen ryhmien tehtävänä on tehdä käsikirjoitus mainosta varten. Opettaja hyväksyy aiheen ja käsikirjoituksen. Oppilaat toteuttavat mainokset videokameralla kuvaamalla. (Mikäli videokameran käyttö ei ole ennestään tuttua, voidaan yksi kerta käyttää sen harjoitteluun.)

Neljännellä kerralla jokainen ryhmä kuvaa laatimansa mainoksen. (Videon voi myös editoida, jolloin jaksoon tulee yksi kerta lisää.)

Viidennellä kerralla luokka katsoo läpi kaikkien ryhmien tekemät mainokset. Oppilaat keskustelevat, houkutteleeko mainos ostamaan tuotteen. (Halutessa voi äänestää luokan kesken parhaan mainoksen.)

Videokuvaus voidaan myös korvata luokan edessä näyttelemällä mainos.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Toiminnallinen menetelmä vaatii hyvää suunnittelua etukäteen ja ohjeidenannon selkeyttä.

Oppiaineen didaktiikka: Oppilaiden tulee ymmärtää mainoksen tarkoitus (tuotteen myyminen), jotta työskentely olisi tavoitteellista. Opettaja kiinnittää oppilaiden huomion haluamiin piirteisiin mainoksia tarkastellessa.

Vuorovaikutus: Ryhmätyöskentelyssä vaaditaan taitoa sovitella ja ongelmanratkaisukykyä. Mainoksen tekeminen (käsikirjoitus, videointi/näytteleminen) toteutetaan hyvässä yhteishengessä.

Luokan hallinta: Kaupunkikäyntiä varten sovitaan etukäteen säännöt. Ryhmä kootaan mainoksen luokse siten, että kaikki kokoontuvat katsomaan ja keskustelemaan. Ryhmätöitä tehdessä opettajan tulee huomioida, että oppilaat keskittyvät ja etenevät työssään tavoitteellisesti. Toisaalta opettajan tulee myös sietää pientä kaaosta, mikä on väistämätöntä toiminnallisissa harjoituksissa.

Motivointi: Aiheita kehitellessä opettaja huolehtii, että kaikki pääsevät tehtävässä alkuun. Tarvittaessa opettaja voi antaa valmiin aiheen. Opettajan oma innokkuus aiheeseen motivoi myös oppilaita.

Työtavat ja -menetelmät: Opettajajohtoinen tutustuminen kaupungin mainoksiin—kuitenkin huomioiden oppilaiden mielenkiinnon kohteet. Kaupungilta otettuja kuvia tarkastellaan yhteisellä keskustelulla, jota opettaja johtaa esittämällä kysymyksiä ja puheenvuoroja jakamalla. Oppilaat ottavat itse vastuuta ryhmätyön onnistumisesta.

Integrointi: Viestintään ja tietotekniikkaan.

Eriyttäminen: Videoiden editointi. Nopeimmat voivat suunnitella paperimuotoisen mainoksen omasta aiheestaan (kuvaamataito).

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettaja suunnittelee reitin kaupunkikäyntiä varten (huomioiden liikenteen, ruuhkat) ja etsii etukäteen sopivat nettimainokset. Videokameran käytön opettelu ja harjoittelu yhdessä oppilaiden kanssa.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUS-SUUNNITELMASSA

Oppilas kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun.

Oppilas harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät.

Oppilas oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilas saa käsityksen median ja tekstien mahdista tuottaa mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja.

Hukutko mainoksiin?

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on, että oppilas tutustuu mainosten käyttämiin keinoihin ja oppivat tarkastelemaan niitä kriittisesti. Oppilas toteuttaa yhdessä ryhmän kanssa oman mainoksen, jolla hän soveltaa oppimaansa. Jakso sisältää runsaasti erilaisten mainosten tarkastelua ja niistä keskustelemista.

Opintojaksolla arvioidaan ryhmätyöskentelyn onnistumista ja mainoksen yhteyttä opittuun tietoon mainosten tunnuspiirteistä. Oppilaat saavat palautetta koko työskentelynsä ajan sekä valmiin tuotoksen jälkeen keskustelemalla.

LÄHDE

Kälkäinen, T., Lahti, J., Salo, J. & Sundqvist, S. 2009. Yrittäjyyskasvatus, s. 28-29

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.mediametka.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=106&VID=default&SID=478607376190335&S=0&C=26614>

TEEMALEHTI

5.-6.-luokan äidinkieli ja mediakasvatus (6x45min)

Ensimmäiseksi kerraksi opettaja on tuonut omia tai lainannut kirjastosta eri aihepiirin lehtiä. Lehdet voivat olla esimerkiksi urheiluun, luontoon, eläimiin tai hyvinvointiin liittyviä. Opettaja jakaa oppilaat pareihin, jotka tutustuvat lehtien rakenteeseen ja tyyliin. Oppilaat etsivät lehdestä pääkirjoituksen, mielipidekirjoituksen, kolumnin ja perinteisen artikkelin. Oppilaat tutustuvat myös lehden kuviin ja arvioivat, tukevatko kuvat kirjoituksen sanomaa. Opettaja on kirjoittanut etukäteen apukysymyksiä helpottamaan oppilaiden kuvantulkintaa. (Esimerkiksi mitä kuvassa näkyy ja minkälainen tunnelma siinä on.)

Toisella kerralla opettaja esittelee lehden osien tunnuspiirteitä. (Esimerkiksi pääkirjoituksen, kansilehden tyyli.) Seuraavaksi opettaja antaa oppilaille ohjeet oman lehden tekoa varten, jotka oppilaat tekevät 3-4-hengen ryhmissä. Oppilaat saavat itse valita lehden teeman. Lehdestä on löydyttävä kannet, sisällys, pääkirjoitus, erilaisia artikkeleita (1-2), mielipidekirjoitus ja kuvia. Lehdessä voi olla myös vapaata sisältöä teemaan liittyen. Oppilaat muodostavat ryhmät ja päättävät aiheet, jotka hyväksytetään opettajalla.

Kolmas, neljäs ja viides kerta on varattu lehden tekoa varten. Oppilaat saavat valita tekevätkö kirjoitukset tietokoneella vai käsin. Kuvat he saavat piirtää tai valokuvata mahdollisuuksien mukaan. Myös kotoa voi tuoda kuvia lehteä varten. Oppilaat keksivät lehdelle nimen ja suunnittelevat kansilehden ulkoasun.

Kuudennella kerralla kukin ryhmä esittelee oman teemalehtensä muulle ryhmälle. Jokainen ryhmä perustelee aiheenvalintansa ja esittelee lyhyesti lehden sisällön. Jokainen arvioi myös omaa työskentelyään opettajan antaman itsearviointilomakkeen avulla. Luokka kerää lehdet omaan lukemistoonsa.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on, että oppilas tutustuu teemalehtien kirjoitustyyliin ja rakenteeseen. Hän myös toteuttaa oman teemalehtensä ryhmän kanssa, ja arvioi omaa työskentelyään. Oppilas toimii aktiivisena ryhmän jäsenenä ja ottaa vastuuta työskentelyn etenemisestä. Käytännössä toteutettu lehden suunnittelu ja toteutus tukee oppimista. Opettaja ja oppilas arvioivat yhdessä ryhmätyöskentelyn onnistumista ja teemalehtien sisältöä. Tarkastelussa on erityisesti se, onko kirjoitustyyli sopivaa kyseiseen tekstiin.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oman teemalehden tekoa varten ohjeistus tulee olla täsmällistä ja yksiselitteistä. Opettaja joutuu kiinnittämään huomiota ryhmien työnjakoon ja aikataulutukseen, jotta lehdet valmistuisivat ajallaan.

Oppiaineksen didaktiikka: Lehtien tarkasteluvaiheessa opettaja asettaa kysymykset niin, että oppilaat kiinnittävät haluttuihin asioihin huomiota. Tyylien ja tunnuspiirteiden tarkastelun tulisi näkyä myös oppilaiden omassa teemalehdessä.

Vuorovaikutus: Oppilaiden ryhmätyöskentelyssä tarvitaan sovittelua ja kompromissien tekoa. Teemalehti pyritään valmistaan hyvässä yhteishengessä ja iloisella mielellä.

Luokan hallinta: Selkeä ohjeistus mahdollistaa ryhmien itsenäisen työskentelyn. Opettaja tukee oppilaita ongelmatilanteissa sekä antaa palautetta ja ohjeita jatkotyöskentelyyn. Ohjeistusta voidaan kerrata ja tarkentaa tarvittaessa.

Motivointi: Työtä itsessään voidaan pitää motivoivana, sillä oppilaat saavat valita itseään kiinnostavan aiheen ja toteuttaa sen. Opettajan oma innokas suhtautuminen vaikuttaa oppilaiden työskentelyyn.

Työtavat ja -menetelmät: Jakso sisältää opettajajohtoista opetusta, mutta myös hyvin paljon pari- ja ryhmätyöskentelyä. Oppilaat ottavat itse vastuuta omasta työskentelystään.

Integrointi: Voidaan integroida lehtien sisältöjen mukaan eri aineisiin ja aihekokonaisuuksiin. Esimerkiksi kuvaamataitoon liittyy kuvien piirtäminen ja valokuvaus.

Eriyttäminen: Nopeat oppilaat voivat laajentaa lehden sisältöä, esimerkiksi sarjakuvilla tai tehtävillä.

Suunnittelu ja esivalmistelut; Opettaja kerää erilaisia teemalehtiä ja valmistelee apukysymykset lehtien tarkastelua varten. Hän myös ottaa selvää eri kirjoitusten tyyliin liittyvistä tunnuspiirteistä ja valmistelee itsearviointilomakkeen.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUS-SUUNNITELMASSA

Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista sekä osallistuu ja vaikuttaa yhteiskuntaan.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Hän kehittyy tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä.

Oppilas kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät.

Teemalehtiä on monenlaisia.

LÄHDE

Kälkäinen, T., Lahti, J., Salo, J. & Sundqvist, S. 2009. Yrittäjyyskasvatus, 30-31.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.aikakauslehdet.fi/Etusivu/Mediakasvatus/Koulujen-Aikakauslehtiviikko/>

6. ARJESTA MATEMATIIKAA

ELÄMÄÄ AIKATAULUJEN KESKELLÄ

JAKSO (3 OPPITUNTIA), ALAKOULU, MATEMATIIKKA

1. TUNTI:

Tutustutaan erilaisiin aikatauluihin (muun muassa televisio-ohjelmat, junat, linja-autot, lukujärjestykset) Mietitään, miten aikataulut on rakennettu – osa laadittu minuutilleen, kun taas osa hieman väljemmin.

Mietitään, mitä tapahtuu, jos aikataulu pettää. Mikä merkitys aikatauluilla on? Tarvitsemeko aikatauluja? Opettaja kyselee suullisesti päässälaskuja, jotka pohjautuvat aikatauluihin.

Jokainen oppilas tekee omasta päivästään aikataulun valmiille pohjalle (arkipäivä tai viikonloppu). Oppilaan tulee merkitä pohjaan myös julkiset kulkuneuvot, jos käyttää niitä. Läksynä jokainen laatii omasta aikataulustaan kaksi aikatauluun liittyvää laskua muille oppilaille.

2. TUNTI:

Omien aikataulujen esittely neljän hengen ryhmissä. Jokainen oppilas esittelee oman aikataulunsa ryhmän jäsenille. Opettaja valitsee jokaiselta ryhmältä muutamana heidän valitsemansa aikataululaskun ja nämä laskut lasketaan yhdessä koko luokan kesken.

Tutustutaan paikallisiin julkisiin kulkuneuvoihin ja niiden aikatauluihin sekä opetellaan tulkitsemaan niitä. Opettaja on laatinut muutaman sanallisen tehtävän liittyen julkisten kulkuneuvojen aikatauluihin.

3. TUNTI:

Tunti toteutetaan tietokonehuokassa. Opettaja on valmistellut tunnille aikataulukysymyksiä liittyen julkisiin kulkuneuvoihin. Oppilaiden tulee etsiä ratkaisut aikataulukysymyksiin käyttämällä hyväksi internetistä löytyviä julkisten kulkuneuvojen aikatauluja. Esimerkkikysymyksinä voisi olla: Miten pääset nopeiten ja edullisimmin Kajaanista Ouluun käyttäen julkisia kulkuneuvoja? Kauan matka kestää ja kuinka paljon se maksaa? Entä jos menet omalla autolla (matkan kesto ja arvioitu hinta)?

OPETUSTAITOLLISET HAASTEET

Opettajan on kiinnitettävä huomiota ohjeistamiseen, jotta oppilaiden aikatauluista tulee tarkoituksenmukaisia. Lisäksi opettajan on keskityttävä ryhmätyöskentelyn sujuvuuden mahdollistamiseen ja oppilaiden motivointiin.

Oppiaineen didaktiikka: Aluksi opettaja perehdyttää oppilaat aiheeseen, minkä jälkeen työskentely muuttuu oppilasjohtoiseksi. Opettaja kannustaa oppilaita laatimaan omat aikataulut mahdollisimman tarkasti.

Vuorovaikutus: Tavoiteltavia asioita ovat ryhmätyöskentelyn sujuvuus, luovuus, sosiaalisen kanssakäymisen edistäminen, muiden ryhmän jäsenten huomioon ottaminen sekä kaikkien osallistuminen.

Luokan hallinta: Opettajalla on suuri vastuu; hän vastaa ryhmäjaosta ja siitä, että yhteistyö sujuu.

Motivointi: Oppilaat saavat itse kertoa, mihin tarvitsevat aikatauluja, ja toivottavasti tämän myötä motivoituvat aiheesta.

Työtavat ja -menetelmät: Opettajajohtoinen-, omatoiminen- ja ryhmätyöskentely.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Jokapäiväinen elämä, yhteiskunta, ATK

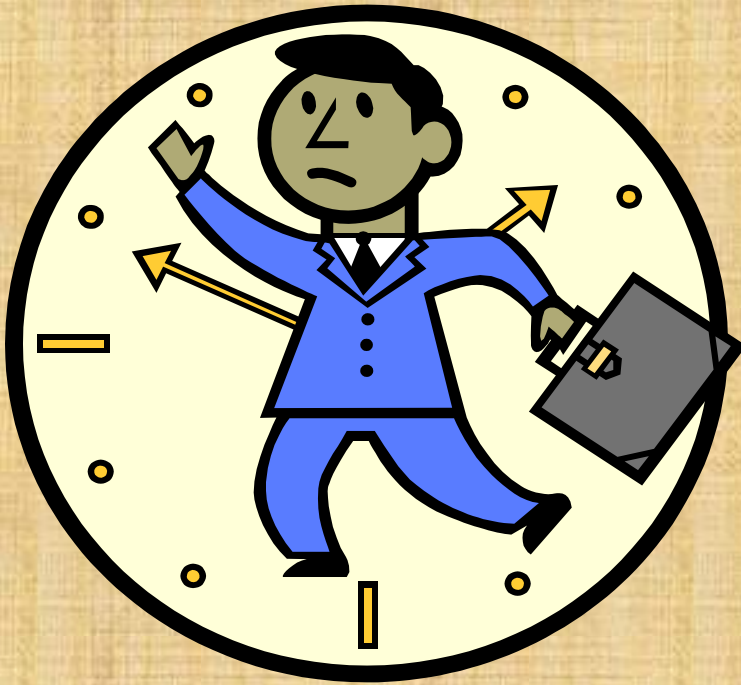
Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettaja tekee aikataulupohjat ja sanalliset sekä päässälaskutehtävät valmiiksi.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

- kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla

Opetuksen tulee kehittää oppilaan luovaa ja täsmällistä ajattelua.

Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistettäessä oppilaan kokemuksia ja ajattelujärjestelmiä matematiikan abstraktiin järjestelmään. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista ratkoa matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla, tulee hyödyntää tehokkaasti. Tieto- ja viestintätekniikkaa tulee käyttää oppilaan oppimisprosessin tukemisessa.

Aikatauluhommia.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas tutustuu ajan määreeseen ja aikatauluihin. Hän oppii ymmärtämään erilaisten aikataulujen merkityksen. Hän pohtii myös oman ajan käyttämistä ja tutustuu sen suunnitteluun. Hän myös tutustuu kuinka paljon eri asioihin kuluu aikaa. Oppilas tutustuu ja harjoittelee juna ja linja-auto aikataulujen käyttämistä. Oppilas harjaantuu etsimään tietoa internetistä. Lisäksi tavoitteena on, että oppilaat ymmärtävät tehtävien avulla aikataulujen merkityksen.

Opettaja arvioi ryhmätyön sujuvuutta sekä oppimistavoitteiden (aika, aikataulut) toteutumista.

LÄHDE

(Karjalainen, J. Moilanen, A. Saari, P. 2011. Yrittäjyyskasvatus. 98-99)

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

VR, Matkahuolto, lentoyhtiöt, paikallisliikenne

GEOMETRIA PIPARKAKKUTALOSTA

TUNNIN ETENEMINEN (45min)

Tunnilla oppilaat suunnittelevat ryhmissä geometrysten kuvioiden avulla modernin piparkakkutalon. Suunnitelmat ja kaavat tulee toteuttaa niin, että talo on mahdollista koota oikeasti.

Tehtävä on suunnattu neljännen luokan oppilaille ja se liittyy matematiikan geometrian osa-alueeseen. Lisäksi työn suunnittelussa tarvitaan avaruudellista hahmotuskykyä, jota vahvistaa kuvataiteen opetus.

Matematiikassa tehtävä on osa geometriaa. Tässä työssä erilaiset geometrian muodot tulevat käytännössä tutuiksi ja niiden yhdistelemistä tulee harjoiteltua. Lisäksi oppilaat joutuvat miettimään mittasuhteita, jotta talon kasaaminen käytännössäkin onnistuisi.

Tunti voidaan järjestää yleisopetuksen luokassa. Opettajajohtoisesti tarkastellaan ja nimetään erilaisia geometrisia muotoja. Lisäksi opettajan tulee tähdentää oppilaille oikeiden mittasuhteiden vaatimus (edellytys talon kokoamiselle). Opettaja voi havainnollistaa asiaa muutamien esimerkein. Tunnilla tarvitaan viivoittimia, saksia, paperia/pahvia, kyniä, harppeja, värikyniä, sekä mahdollisesti matematiikan kirjaa muotojen tutkimiseen.

Tunti alkaa opettajajohtoisella aloituksella, jossa mm. käydään muotoja ja mittasuhteita läpi yhdessä koko luokan kanssa. Tämän jälkeen oppilaat pääsevät suunnittelemaan n. 4 hengen ryhmissä omaa taloaan. Suunnitelma luonnostellaan ensin paperille, minkä jälkeen oppilaat alkavat piirtää ”kaavoja” suunnitelmalleen talolle. Kaavat piirretään valkoiselle paperille, josta ne leikataan loppuksi. Opettaja kiertele katsemassa ja auttaa tarvittaessa.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Yleisinä haasteena tunnille on se, miten oppilaat pystyvät hahmottamaan avaruudellisesti työn toteutuksen sekä mittasuhteet

Oppiaineksen didaktiikka: Haasteena on se, että miten opettaja saa oppilaat hahmottamaan talon rakennukseen tarvittavat elementit ja eri osien yhdistelemisen. Lisäksi mittasuhteiden opettaminen pitää miettiä erityisen tarkasti ja selkeäksi, jotta oppilaat ymmärtävät käytännössä mittasuhteiden merkityksen.

Vuorovaikutus: Vuorovaikutustaitoja tarvitaan ryhmässä toimimiseen, toisten kuuntelemiseen sekä yhteisen päämäärän saavuttamiseen.

Luokan hallinta: Työskentely toteutetaan pienryhmissä. Opettaja voi etukäteen miettiä sopivia ryhmäkoko-panoja, jotta homma toimisi halutulla tavalla.

Motivointi: Motivointikeinona voi toimia tieto siitä, että työ toteutetaan toisella kerralla oikeasta piparkakkutalosta. Lisäksi opettaja voi näyttää kuvia erilaisista valmiista piparkakkutaloista, joista oppilaat innostuisivat oman työn suunnitteluun. Oppilaiden tulisi siis suunnitella työ toteuttamiskelpoiseksi.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Tunti liittyy olennaisesti matematiikkaan ja kuvataiteeseen. Lisäksi harjoitellaan hienomotoriikkaa osien leikkaamisen ja kokoamisharjoituksen kautta.

Eriyttäminen: Jokainen ryhmä saa vapaat kädet suunnitteluun. Edistyneemmät voivat suunnitella monimutkaisemman kokonaisuuden—> jokainen ryhmä oman tasonsa mukaan.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettaja etsii valmiiksi kuvia erilaisista piparkakkutaloista sekä havainnollistaa tasokuvien avulla muutaman talon joitakin osia. Lisäksi hankkii tarvittavat välineet tuntia varten.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

3-5 luokan matematiikan opetuksen tehtävänä on mm. *kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.*

Opetuksen tavoitteina on *saada onnistumisen kokemuksia ja oppia työskentelemään keskittyneesti ja ryhmässä.*

Tehtävässä oppilas harjoittelee *kuvioiden ja kappaleiden geometrysten ominaisuuksien tutkimista, sekä mitaamisen periaatteen ymmärtäminen vahvistuu.*

Lisäksi oppilas harjoittelee *suurennoksia, pienennöksiä, yhdenmuotoisuutta ja mittakaavaa.*

Perinteinen jouluinen piparkakkutupa.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on oppia nimeämään ja hahmottamaan geometrisia kuvioita sekä avaruudellista hahmottamista. Lisäksi oppilaat harjoittelevat kolmiulotteista rakentamista. Käytännön työskentely havainnollistaa sen, miten geometrisistä kuvioista saadaan muodostettua kolmiulotteinen rakennelma.

Opettaja arvioi, miten oppilas hahmottaa rakennusosien yhteen liitettävyyden sekä mittasuhteiden merkityksen. Lisäksi arvioidaan ryhmätyöskentelyä.

Opettaja huomioi arvioinnissaan koko prosessin (suunnittelu, työstäminen, lopputulos).

LÄHDE

Juntunen, J. Meriläinen, N. ja Loukko, E. 2010, Yrittäjyyspedagogiikkamateriaali, s. 120–121 .

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

Oppilaille voi ennen tätä tuntia antaa läksyksi käydä katsomassa googlen kuvahaulla erilaisten piparkakkutalojen kuvia.

LEIVONTAA MURTOLUVUILLA

MATEMATIIKKA 3 X 45 MIN

Kyseessä on 3-5-luokkalaisten matematiikan tuokio, jonka aiheena on murtolukujen muuntamisen ja murtolukujen luonnollisella luvulla jakamisen kertaaminen. Tuokiossa yhdistetään murtolukujen muuntaminen konkreettiseen tekemiseen, pullan leivontaan.

Tuokio toteutetaan osittain luokassa ja osittain koulun keittiössä tai kotitalousluokassa. Pullan leivonnan ohjeen muunnokset tehdään omassa luokassa ja leipominen tapahtuu keittiössä. Tuokion toteuttamiseen on varattava aikaa ainakin kolmen oppitunnin verran.

1. oppitunti:

Oppilaat kertaavat murtolukujen muuntamista ja murtolukujen jakamista luonnollisella luvulla pareittain. Opettaja antaa oppilaille pullataikinan ohjeen, josta tulee yhteensä kaksikymmentä pullaa. Oppilaiden tehtävänä on muuntaa pullataikinan ohje sellaiseksi, että siitä tulee leipojaa kohti viisi pullaa. Kun parit ovat tehneet muunnokset, vertaavat he ohjettaan toisen parin ohjeisiin. Ennen leipomista käydään ohjeiden muuntaminen oikeaan muotoon yhteisesti läpi, jotta taikinasta tulee oikeanlaista.

2-3. oppitunti:

Pullan leipominen tapahtuu pareittain. Parit miettivät itse leipomisen työnjaon: leipomipaikan valmistelu, aineiden hakeminen, aineiden mittaaminen, allergioiden huomioiminen ja työvaiheiden hahmottaminen (esim. missä vaiheessa uuni päälle). Parien tehtävänä on siis huolehtia, että molemmat osallistuvat yhtälailla pullien leipomiseen.

Taikinan kohotessa parit arvioivat heidän siihenastista yhteistyötä ja miettivät, miten jatkavat siitä eteenpäin. Pullien kohotessa parit aloittavat työpisteensä siivoamisen ja astioiden tiskaamisen.

Tuokio päätetään luokan yhteiseen pullakesteihin.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineksen didaktiikka: Murtolukujen jakaminen ja kertominen luonnollisella luvulla. Opettajan tulee auttaa oppilaita näkemään murtolukujen muuntamisen tärkeys arkielämässä.

Vuorovaikutus: Opettaja toimii luokassa ohjaajana (seuraa oppilaiden työskentelyä). Oppilaiden välisessä vuorovaikutuksessa korostuu yhteistyö.

Luokan hallinta: Oppilaat toimivat itsenäisesti ja opettaja ohjaa luokan toimintaa. Keittiössä työskennellessä luokan hallinta on haasteellista. Sitä ennen opettajan tulee ohjeistaa oppilaat hyvin siellä työskentelyyn ja toimimiseen.

Motivointi: Miten saada kaikki innostumaan leipomisesta? Opettajan on hyvä nostaa esille se, miten näitä taitoja tarvitaan arkipäivän elämässä. Motivointina voi toimia se, että ilahduttaa jotakin läheistä leipomalla hänelle esimerkiksi pullaa.

Työtavat ja -menetelmät: Parityöskentely ja ryhmätyöskentely.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Matematiikka, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys.

Eriyttäminen: Voidaan huomioida pareja muodostettaessa (toimivat parit). Opettajan huomioitava oppilaiden ruoka-aineallergiat.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Pullataikinan ohjeen hankkiminen, keittiöön tutustuminen, tarvittavien aineiden hankkiminen ja parien miettiminen.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi kansalaiseksi.

Oppilas oppii toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia.

Tuoretta pullaa!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas oppii murtolukujen muuntamista ja murtolukujen jakamista luonnollisilla luvuilla käytännön tilanteissa. Oppilas oppii hyödyntämään muuntamaansa pullataikinan ohjetta. Työskentelyn aikana oppilas harjoittelee vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Käytännön tilanteessa harjoitteleminen edistää oppilaiden oppimista. Parityöskentelyn avulla harjoitellaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Arvioinnin kohteena ovat murtolukujen muuntamisen ja murtolukujen jakamisen luonnollisilla luvuilla hallitseminen sekä parityöskentelyn sujuminen. Opettaja arvioi matematiikan asioiden hallintaa havainnoimalla työskentelyä. Lisäksi arvioinnissa käytetään itsearviointia.

LÄHDE

Aittola Karoliina & Pellonpää Marja & Rautiainen Unna & Vollakka Anne-Maarit, 2009. Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 44–45.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

www.kotikokki.net
www.myllynparas.fi

MANSIKKAPIRTELÖÄ, KIITOS!

TUNNIN ETENEMINEN

Tunnilla oppilaat valmistavat mansikkapirtelöä reseptin mukaan. Oppilaiden tulee muuttaa yhden hengen resepti kahdelle hengelle. Tämän jälkeen oppilaat mittaavat tarvittavat ainekset ja valmistavat pirtelön ohjeen mukaan. Pirtelö nautitaan matematiikan laskujen lomassa.

Tehtävä on suunnattu neljännen luokan oppilaille ja sitä vanhemmille.

Tunnin aihe liittyy matematiikkaan. Samalla tehtävän yhteydessä opitaan kotitaloustaitoja.

Matematiikassa tehtävä liittyy mittaamiseen ja erityisesti massan ja tilavuuden mittoihin. Kotitaloudessa opitaan työvälineiden käyttöä (veitsi, leikkuulauta, sähkövatkain tai sauvasekoitin).

Tunti voidaan pitää yleisopetuksen luokassa, mutta ainekset tulee säilyttää viileässä ennen työskentelyä. Oppilailla tulee olla mahdollisuus pestä työvälineet, joten tilan valinnassa on otettava huomioon tiskialtaiden käyttömahdollisuus.

Tunti etenee opettajan määrittelemän aikataulun mukaisesti. Ennen kuin oppilaat alkavat omatoimisesti valmistaa pirtelöä, opettaja tarkistaa reseptin muunnoksen ja antaa ohjeet pirtelön valmistuksen työvaiheisiin. Tämän jälkeen oppilaat pääsevät työskentelemään pareittain.

Tuntiin menee aikaa noin 45 minuuttia.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Yleisenä haasteena session toteuttamiselle ovat käytännön järjestelyt: miten kaikille riittää välineitä, sekä missä tarvittavia aineksia säilytetään.

Oppiaineksen didaktiikka: Tunnin haasteena on havainnollisen opetuksen sisällön ja teorialiedon saattaminen yhteen. Eli, miten saada oppilaat ymmärtämään tehtävän opetuksellinen sisältö.

Vuorovaikutus: Opettajan täytyy luottaa toimivaan parivalintaan, jotta työskentely onnistuu.

Luokan hallinta: Ohjeistuksen täytyy olla selkeää, jotta työskentely onnistuisi oppilailla, jotka eivät ole ennen tehneet tällaisia harjoituksia.

Motivointi: Pirtelön nauttiminen kesken koulupäivän motivoi.

Työtavat ja -menetelmät: Tunnin rakenne täytyy suunnitella tarkasti, koska tunti on toiminnallinen ja sisältää monia haastavia työvaiheita.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Integrointi kotitalouteen ja luetun ymmärtämiseen.

Eriyttäminen: Nopeimmille voi antaa lisätehtäviä, esim. reseptin muuntamisesta. Hitaammille täytyy varata enemmän aikaa työskentelyyn.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Tunninkulun ohjeistus täytyy suunnitella tarkkaan, työvälineiden ja ainesten hankinta tehdä etukäteen sekä työstää resepti ja siihen liittyvä ohjeistus.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUS-SUUNNITELMASSA

3-5 luokan matematiikan opetuksen tehtävänä on mm. *kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.*

Opetuksen tavoitteina on oppia *noudattamaan ohjeita, saada onnistumisen kokemuksia ja oppia työskentelemään keskittyneesti ja ryhmässä.*

Keskeisenä sisältönä *mittayksiköiden käyttö, vertailu ja muuntaminen.*

Mansikoiden maku saa pirtelön maistumaan täydellisesti!

LÄHDE

Niemi, E. ja Saastamoinen, E. 2010, yrittäjyyspedagogiikkamateriaali, s. 118-119

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

Saat lisämakuvaihtoehtoja ohjeineen: www.pirkka.fi —> hakukohtaan kirjoita *pirtelö*

Mahdollisuuksien mukaan aiheeseen voi liittää myös tutustumisvierailun johonkin leipomoon, jossa

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas harjoittelee mittasuhteiden käyttöä ja niiden muuntamista käytännössä. Oppilas harjoittelee myös ohjeiden noudattamista, sekä parin kanssa työskentelyä. Sessio havainnollistaa mittojen ja mittasuhteiden ymmärtämistä. Käytännön työskentelyn kautta oppilas ymmärtää mihin mittasuhteita tarvitaan.

Opettaja arvioi tunnin aikana oppilaiden taitoa muuttaa ohjetta suuremmaksi sekä kykyä omaksua uusia toimintatapoja ja taitoja (ohjeen seuraaminen ja käytännön tekeminen).

SÄÄSTÄ RAHAA OSTOSLISTALLA!

MATEMATIIKKA, 2 X 45 min, 5.lk.

Tämän matematiikan kaksoistunnin voi toteuttaa normaalissa luokkatilassa. Tuntien aikana oppilas harjoittelee desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua soveltavasti.

Opettaja pyytää oppilaita tuomaan kotoaan ruokakaupan kuitteja. Jokainen lapsi tutkii oman perheensä kauppakuittia. Kauppakuitista on tarkoituksena karsia kaikki ”turhat” ostokset pois eli makeiset, virvoitusjuomat, päihteet, kosmetiikka, lelut ja vaatteet. Tämän jälkeen oppilaan tulee laskea näistä ns. tarpeettomista ostoksista syntynyt yhteissumma ja vähentää se kauppakuitin loppusummasta.

Tämän jälkeen luokka laskee kaikkien kauppakuittien loppusummat ja tarpeettomien ostosten loppusummat yhteen. Kaikkien kuittien loppusummasta vähennetään tarpeettomiksi katsottujen tuotteiden yhteissumma. Lopuksi keskustellaan yhdessä summasta, joka olisi säästynyt, kun perheet olisivat jättäneet kauppaostoksista ”turhat” ostokset pois. Samalla keskustellaan, mikä merkitys on ostoslistan laatimisella kauppakuitin loppusummaan.

Lopuksi jokainen oppilas kirjoittaa oman ostoslistan kuvitteellista ruokakaupassa käyntiä varten. Tarkoituksena on koota listaan vain ns. tarpeellisia tuotteita, kuten ruokatarvikkeita ja hygieniatuotteita. Opettaja ohjaa oppilaita kirjoittamaan tuotteet ostoslistaan siinä järjestyksessä, miten ne kaupassa sijaitsevat, jotta turhalta edestakaisin kävelemiseltä vältytään. Huomioidaan myös, että pakasteet tulee sijoittaa ostoslistaan viimeiseksi.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas harjoittelee desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua. Oppilas harjoittelee rahankäyttöä ja ymmärtää rahan arvon. Lisäksi oppilas oppii omien valintojen taloudellisen merkityksen. Tavoitteena on myös, että lapsi oppii tehtävän avulla miettimään omaa ostoskäyttäytymistään ja oppii, minkälaisia vaikutuksia heräteostoksilla on perheen talouteen. Harjoituksen avulla oppilas oppii suunnitelmallisuutta ja valintojen tekoa. Lapsi oppii myös vastuullisuutta miettiessään oman perheensä kulutusvalintoja sekä oppii erottamaan olennaisen epäolennaisesta. Matemaattisten ja yrittäjyyskasvatuksellisten tavoitteiden lisäksi lapsi oppii, mitä terveelliseen ruokavalioon kuuluu ja mitkä elintarvikkeet eivät kuulu jokapäiväiseen arkeen.

Arvioidaan laskutoimitusten onnistumista, rahan arvon ymmärtämistä, yksilö- ja ryhmätyöskentelyn onnistuminen. Opettaja antama sanallisen palautteen koko ryhmälle ja oppilas suorittaa itsearvioinnin omasta oppimisestaan.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Kauppakuittien käsittely voi olla joillekin oppilaille arkaluontoista, koska jokaisen perheen ostokset ovat henkilökohtaisia.

Oppiaineen didaktiikka

Oppilaiden tulee hallita desimaalilukujen allekkainlaskut yhteen ja vähentäen ennen kyseisiä oppitunteja.

Vuorovaikutus

Aluksi oppilaat työskentelevät yksin, mutta lopputunnista oppilaat laskevat yhteistyössä, joten heiltä vaaditaan ryhmätyöskentelytaitoja.

Motivointi

Kauppakuittien henkilökohtaisuus motivoi oppilaita: kyse on juuri heidän oman perheensä kulutusvalinnoista.

Työtavat ja -menetelmät

Yksilötyö, ryhmätyö

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Matematiikan tunti integroituu kansalaisvaikuttamiseen ja yrittäjyyskasvatukseen.

Eriyttäminen

Heikommille laskijoille opettaja suosittelee lyhyempien kauppakuittien tuomista.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Kauppakuittien tuominen kouluun. Opettajan on hyvä tuoda myös itse kuitteja.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti.

Ostoslista olisi ehkä säästänyt senttejä!

LÄHDE

Aittola, K., Pellonpää, M., Rautiainen, U. & Vollakka, A-M. 2009. Yrittäjyyskasvatus, 48-49.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www02.oph.fi/etalukio/opiskelumodulit/manmath/kerpermat/desim/desim.html>

SANOMALEHTIMATIKKAA!

MATEMATIIKKA 3 x 45 MIN , 5 LK.

Kolmen tunnin jakson aikana oppilaat tutustuvat sanomalehtiin matemaattisesta näkökulmasta. Jakso tähtää posterin laatimiseen ja sen esittämiseen koko luokalle.

Ensimmäinen tunti: Tunnin alussa kerrataan opettajan laatiman monisteen avulla tulevan jakson aiheita. Tämän jälkeen opettaja jakaa luokan 2-3 oppilaan ryhmiin, jotta työskentely voidaan aloittaa mahdollisimman ripeästi. Ryhmät aloittavat sanomalehtiin tutustumisen ja niiden tutkimisen annettujen ohjeiden mukaisesti matemaattisesta näkökulmasta (lukuja, tilastoja, diagrammeja jne.). Tunnin aikana valitaan ryhmää kiinnostava aihe, jonka on jollain tavalla liityttävä matematiikkaan.

Toinen tunti: Oppilaat työskentelevät 2-3 oppilaan ryhmissä valitseman aiheen parissa. Jokainen ryhmä valmistaa posterin, jossa voi olla esimerkiksi diagrammien ja taulukoiden tulkintaa, jotka sisältävät tietoa esimerkiksi säästä tai lämpötilasta. Posterit voi sisältää myös prosentteja (hinnat, alennukset), taulukoita ja tilastoja (urheilutulokset). Postereista tulee käydä ilmi laskutoimitukset, joiden avulla ryhmä on esitetty tulokset saanut. Ryhmät tekevät posterit valmiiksi toisen oppitunnin aikana.

Kolmas tunti: Ryhmät esittävät omat posterinsa luokan edessä. Esittelyssä tulee käydä ilmi mitä on tutkittu, miten on tutkittu ja millä tavalla lopputulokseen on päästy. Kukin ryhmä joutuu esittämään vähintään yhden kysymyksen esittelevalle ryhmälle. Tämä auttaa parantamaan ryhmän ja yleisön välistä vuorovaikutusta ja tämän takia esittelevän ryhmän täytyy olla tietoinen esiteltävästä aiheestaan.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Suunnittelu, aikataulutus, toimivien heterogeenisten ryhmien muodostaminen, selkeät ohjeet, joiden avulla työskentely alkaa heti ja on mahdollisimman sujuvaa.

Oppiaineen didaktiikka

Opettaja pyrkii arjen esimerkkien avulla antamaan mielenkiintoista opetusta hyödyntäen aikaisemmin opetettuja matemaattisia taitoja. Normaalien opettajajohtoisen opetuksen sijaan tämä aihealue toteutetaan suurimmaksi osaksi oppilasjohtoisesti.

Vuorovaikutus

Ryhmätyöskentelyn sujuvuus vaatii oppilailta sosiaalisia taitoja, luovuutta, neuvokkuutta, toimeliaisuutta sekä muiden ryhmän jäsenten huomioon ottamista. Ryhmien välinen vuorovaikutus esitystilanteessa ilmenee aktiivisena keskusteluna esittävän ryhmän ja oppilaiden välillä.

Luokan hallinta

Opettajan hyvä oppilaantuntemus auttaa toimivien ryhmien muodostamisessa. Opettaja hallitsee luokkansa niin hyvin, että työskentely on sujuvaa.

Motivointi

Posterit tulevat näkyville luokkaan tai koulun käytäville, kolme parasta ryhmää palkitaan oppilaiden äänestyksellä, mutta omaa ryhmää ei saa äänestää.

Työtavat ja -menetelmät

Yksilötyöskentely, pari-/ryhmätyöskentely.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Matematiikka, äidinkieli, kuvaamataito.

Eriyttäminen

Nopeimmat parit voivat kuvittaa posteriaan oman makunsa mukaan.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Tarvittava materiaali valmiina, sanomalehtitehtävää tukeva moniste, valmiit ryhmät.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

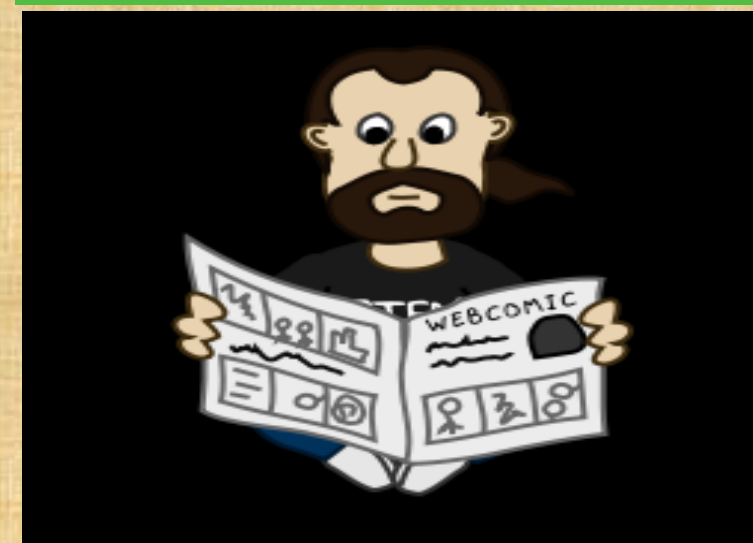
Matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

Tietojen käsittely, tilastot sekä todennäköisyys

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen

Ajattelun ja työskentelyn taidot

- oppilas osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisussa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla.

Lue ja viisastu!

LÄHDE

Haarala, T., Hannula, A. & Hukkanen, N. 2009. Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 60-61. Kortelainen, A. & Piirainen, M. 2011, Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 136-137.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www3.pohjalainen.fi/uploaded/document/2009/9/11/SanomalehtiOPS177.pdf>

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Matemaattisten osa-alueiden kertaus ja hallinta erilaisen ja kiinnostavan projektin avulla. Oppilaat perehtyvät tulkitsemaan sanomalehtiä tarkemmin. Ryhmissä työskenteleminen ja oppilasjohtoinen opetustapahtuma, jossa oppilaat jakavat ja vastaanottavat tietoa keskenään, mikä edistää yrittäjäkasvatushenkistä oppimista. Arviointi kohdistuu aiheeseen perehtymiseen, aiheen hallitsemiseen ja sekä esitystaitoihin. Posteria tarkastellaan matemaattisesta että esteettisestä näkökulmasta. Arviointi toteutetaan Itsearviointilla ryhmän kesken ja muiden ryhmien palauteella esiintyvälle ryhmälle.

7. TYÖELÄMÄN YRITTÄJYYTTÄ ALAKOULULAISILLE

AMMATIT TUTUIKSI

ÄIDINKIELI 4 X 45 MIN, 6. LK.

Jakson aikana oppilaat tutustuvat eri ammatteihin. Projektin tuotoksena ryhmä tuottaa oman kirjan. Jakso on suunnattu 6 -luokkalaisille, mutta se on sovellettavissa myös muun ikäisille oppilaille.

Jakso sisältyy pääasiassa äidinkieleen ja kirjallisuuteen, mutta se integroituu myös kuvataiteen oppisisältöihin. Myös tietotekniikan taitoja tarvitaan kirjan tekemisessä ja kuvien muokkaamisessa. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet ovat projektin pohjalla.

Ensimmäisellä tunnilla oppilaat virittäytyvät aiheeseen leikin (pantomiimi ammateista) kautta. Oppilaat saavat tietoa projektista sekä ohjeet, kuinka haastella huoltajia heidän ammateistaan.

Seuraavat kolme tuntia työstetään haastatteluja tietokoneella kirjoitelmamuotoon sekä siirretään ammattia kuvaava valokuva tietokoneelle. Oppilaat hakevat lisätietoa ammateista eri tietolähteistä.

Oppilaiden tavoitteena on koota luokan oma ammatteja esittelevä kirja, jossa kutakin ammattia kohden on varattu yksi aukeama.

Viimeisellä tunnilla oppilaat esittelevät itsetuottamansa aukeaman kirjasta muulle ryhmälle.

Oppilaat voivat jatkaa projektia keskustelemalla tai kirjoittamalla omasta unelma-ammattistaan. Jos joku huoltajista on kiinnostunut yhteistyöstä, voidaan toteuttaa vierailukäynti hänen työpaikallaan tai huoltaja voi tulla kertomaan työstään koululle.

Projektin tekeminen vaatii aikaa työstää haastattelua, valokuvien hankkimista ja kirjan tekemistä. Oppitunteja projektiin käytetään n. viisi.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Haasteena on antaa selkeät ohjeet, tukea kirjoitustyötä sekä koota kirja.

Oppiaineksen didaktiikka

Haastattelu kehittää vuorovaikutustaitoja ja on osa tiedonhankintaa kuten muunkin työtä varten hankittu tieto. Oppilaat kehittävät omia kirjoittamisen taitojaan sekä saavat kokemusta oman tuotoksen ja ajatusten esittämisestä muille.

Vuorovaikutus

Opettaja toimii projektin vastaavana ja huolehtii, että jokainen oppilas etenee työssä omista lähtökohdistaan.

Luokan hallinta

Projekti vaatii jokaisen oppilaan panosta ja sitoutumista kirjan tekemiseen.

Motivointi

Selkeä ohjeidenanto motivoi oppilaat mukaan projektiin. Vapaus työstää kirjoitelmalla lähteiden pohjalta sekä haastateltava kohde motivoivat oppilaita.

Työtavat ja -menetelmät

Yhteinen projekti koostuu pääasiassa vastuullisesta yksilötyöskentelystä.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Kirjan tekeminen integroituu kuvataiteeseen ja osallistuvaan kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen.

Eriyttäminen

Kirjoitelmien taso on oppilaiden edellytyksiä vastaavaa.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Kuvien hankinta, kirjan sidonta ja haastattelun sisältö täytyy miettiä valmiiksi.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Oppilas oppii tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

Hitsaaja työssään.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Kirjaprojektin aikana opitaan tiedonhankinnan taitoja, ATK-taitoja, kirjoittamista lähdemateriaalin pohjalta, vapaata kirjoittamista sekä ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja. Projektin aikana saadaan uutta tietoa ammateista sekä tutustutaan kirjan tekemiseen. Yksilötyöskentely antaa jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden edetä omista lähtökohdistaan käsin. Opettaja seuraa oppilaiden oma-aloitteisuutta ja työotetta. Myös oppilaiden tuottamaa tekstiä arvioidaan. Oppilaat tekevät koko projektin ajan itsereflektointia.

LÄHDE

Kälkäinen Tiina & Lahti Jonna & Salo Janika & Sundqvist Sohvi, 2009. Yrittäjyyskasvatusmateriaali 26—27.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.ammattinetti.fi/web/guest/etusivu>

DIILI

OPINTOJAKSO

Suomussalmen lukiolla toteutetaan alkuvuodesta 2011 Suomussalmen Diili lu-kiolaisten voimin. Projekti kuuluu opiskelijoiden yrittäjyysopintoihin ja samalla he keräävät rahaa luokkaretkeen.

Suomussalmen Palloseuran jääkiekon edustusjoukkueen kotipelit kaipaavat lisää yleisöä. Viime kaudella 2010-2011 II-divisioonassa pelaavan joukkueen otteluita seurasi keskimäärin sata katsojaa per peli, vaikka tilaa suuremmallekin yleisölle olisi. Lukion 10A -luokka on ottanut vastaan Diili-haasteen, jossa luok-ka jaetaan kahteen kilpailevaan tiimiin, joiden tavoitteena on myydä mahdolli-simman monta lippua kahteen helmikuussa pelattavaan peliin. Pääpaino on lippujen myynnissä, mutta kilpailijat saavat ideoida ja toteuttaa myös muita rahanhankintakeinoja. Kilpailun voiton ratkaisee ansaittu raha määrä, mutta kilpailussa arvioidaan myös joukkueiden ideoinnin rikkautta, ottelussa vallin-nutta yleistä tunnelmaa ja katsojilta saatua palautetta.

Suomussalmen ideaa voi soveltaa kaikenikäisille oppilaille. Kilpailutehtävää muokkaamalla projekti on mahdollista toteuttaa kaikenikäisille. Tehtävän ei välttämättä tarvitse olla myyntiin liittyvä vaan sitä voi muokata suuntautumaan jollekin muulle yrittäjyyden osa-alueelle. Kilpailua enemmän tulee korostaa tii-mityön tärkeyttä ja tiimien sisäistä työnjakoa.

Projektin eteneminen

1. Opettaja määrittelee tehtävän ja tavoitteet sekä hankkii tarvittaessa yh-teistyökumppanit.
2. Opettaja jakaa tiimit, jotka tekevät tehtävänjakonsa. Opilaat valitsevat keskuudestaan esim. tiimi- ja markkinointijohtajan
3. Tiimit tekevät toimintastrategiansa ja esittelevät ne opettajalle.
4. Käytännön toiminta. Opettaja toimii sivustaseuraajana, neuvoa ja tukee tiimejä tarvittaessa.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineksen didaktiikka

Tiimit tekevät omat myyntistrategiansa, oppilas oppii asioita mainonnasta, myyntityöstä sekä rahan käsittelystä.

Vuorovaikutus

Vuorovaikutustaitoja tarvitaan tiimityöskentelyssä. Oppilaat saavat kokemuk-sen verkostoitumisesta ja yhteistyöstä paikallisten toimijoiden kanssa. Lisäk-si oppilaat saavat kokemuksen myyntityöstä.

Luokan hallinta

Opettaja jakaa tiimit ja sen jälkeen antaa tiimille tilaa ryhmäytymiseen ja roolin jakoon.

Motivointi

Kyseessä on kilpailu, joka itsessään motivoi. Paineet eivät kuitenkaan kasva lii-an isoksi, sillä työ tehdään tiimeissä, joissa saa tukea tiimiläisiltä.

Työtavat ja -menetelmät

Tiimityöskentely

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

AI, KU, MA,

Suunnittelu ja esivalmistelut

Opettajan tulee hankkia projektin yhteistyökumppanit ja suunnitella kilpailun tehtävä ja säännöt.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskun-taa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toi-mintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelli-seksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistu-vaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan rea-listinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Oppilas oppii:

- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan - vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisös-sä ja paikallisyhteisössä
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtä-mään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

LÄHDE

Tiedot projektista: Ylä-Kainuu –lehti 9.1.2012

Toteuttajat Suomussalmella: 10A –luokan opettaja: Heikki Nilkku & SuPS:n jääkiekon edustusjoukkue.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on, että oppilaat saavat kokemuksen tiimityöstä ja sitä kautta vastuunottamisesta. Oppilaat ymmärtävät tiimityöskentelyn voiman ja verkostoitumisen tärkeyden. Oppilaat oppivat yrittäjyyden perusasioita kokemuksen kautta. Arviointi ei kohdistu pelkästään kisan tulokseen (voittaja/häviäjä), projektin aikana opettaja havainnoi oppilaiden yhteistoimintaa sekä erilaisten ratkaisumallien käyttämistä.

OLIPA KERRAN YRITYS

ÄIDINKIELI & KUVATAIDE (2X45MIN), ALAKOULUN YLÄLUOKAT

Äidinkieli: Tunti alkaa siten, että opettaja järjestää luokkaan tilan, johon oppilaat mahtuvat piiriin. Oppilaat tekevät piirissä harjoituksen, jossa he muodostavat sadun, joka alkaa sanoilla: ”Olipa kerran yritys”.

Jokainen oppilas saa lisätä satuun ainoastaan yhden sanan kerrallaan. Opettaja keskeyttää sadun siinä vaiheessa, kun katsoo tarvittavien tietojen tulleen ilmi.

Esimerkiksi: Olipa - kerran - yritys - jossa - valmistettiin - lentäviä - huopatossuja. - Huopatossut - ovat - lentokyvyn - lisäksi - erittäin - pehmeitä - ja - kauniita. - Tossuja - myydään - joulupukin - takapihalla - viikonloppuisin. - jne jne...

Ennen varsinaista tehtävää opettaja antaa muutaman ohjeistuksen, jossa kerrotaan, mitä sadussa pitää tulla ilmi. Opettaja voi esimerkiksi kirjoittaa taululle muutaman kysymyksen, joihin tutustutaan ennen satupiirin aloittamista. Kysymykset voisivat olla: Mitä yritys valmistaa? Mikä on yrityksen nimi? Keitä yrityksessä työskentelee? Kenelle tuotteet on suunnattu? Jne.

Opettaja kirjoittaa satua samalla kun se syntyy.

Sadun tarkoitus siis on se, että oppilaat keksivät yrityksen yhdessä. Toteutustapa mahdollistaa sen, että jokainen pystyy vaikuttamaan lopputulokseen ja sadusta (yrityksistä) tulee luovia ja oppilaille varsin mieluisia.

Kuvataide: Tarinan pohjalta oppilaat saavat tehdä yrityksestä julisteen, jossa on kuva tuotteesta ja yrityksen toimintatapa lyhyesti kuvattuna. Opettaja jakaa tehtävät pienemmille ryhmille, joten kaikki saavat osallistua julisteen tekoon.

Ryhmä 1: Värimaailman suunnittelu ja pohjan teko. Ryhmä 2: Tuotteen kuvittaminen. Ryhmä 3: Yrityksen toiminnan lyhyt kuvaus. (Työntekijät, johtaja jne.) Lopuksi ryhmät yhdistävät työnsä julistepohjalle.

Lopuksi varataan 10 minuuttia keskusteluun, jonka tarkoituksena on purkaa tehtävä ja miettiä, mitä tehtävän avulla opittiin.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Olipa kerran yritys -tehtäväkokonaisuuden avulla oppilaat on tarkoitus saada työskentelemään oppilaslähtöisesti ja yhdessä. Opetustaidolliset yleiset haasteet liittyvät opettajan avustavaan rooliin ja sen ylläpitämiseen. Opettajan tulee antaa oppilaille tarpeeksi tilaa luoda oma satu ja yritys.

Oppiaineiden didaktiikka: Opettajan näkyvin rooli on tehtävän alussa, sillä varsinaisen tarinan luokka toteuttaa itse. Opettajan täytyy tarvittaessa ohjata oppilaita muissakin vaiheissa, jotta tehtävä toteutuu tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vuorovaikutus: Tämä tehtävä mahdollistaa koko luokan kesken tapahtuvaa vuorovaikutusta. Jokainen pääsee osallistumaan yrityksen ’luomiseen’.

Luokan hallinta: Opettajan täytyy pitää satu ’asialinjalla’, joten alussa tapahtuva ohjeistus on erittäin tärkeää.

Motivointi: Erilainen työskentelytapa antaa motivaatiota työskentelylle: piiri ja siitä seuraavat ryhmätyöt. Tehtävän alussa opettaja voisi lukea esimerkksisadun (jos sellaista on), joka tehty samalla tekniikalla.

Työtavat ja -menetelmät: Tarinapiiri, ryhmäsuunnittelu sekä toteutusvaiheeseen (kuvataide) valitut menetelmät.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Oppiaineista Olipa kerran yritys sijoittuu selkeimmin äidinkielen ja kuvataiteen piiriin. Opetussuunnitelman perusteiden aihekokonaisuuksissa painotetaan oppilaan tukemista osallistuvaksi kansalaiseksi ja yhteistyökykyiseksi sekä päämäärätietoiseksi yksilöksi. Muun muassa tätä osaamista tarvitaan tarinapiiriin ja luokan oman yrityksen luomisen parissa. Tehtävä antaa paljon valmiuksia yrittäjämäiseen ajatteluun.

Eriyttäminen: Tehtävässä varsinainen eriyttäminen on hankalaa, koska tehtävä tehdään niin vahvasti ryhmänä. Kuitenkin ryhmäjaossa voidaan huomioida oppilaiden erityisosaaminen sekä mielenkiinnonkohteet (oppilaantuntemus).

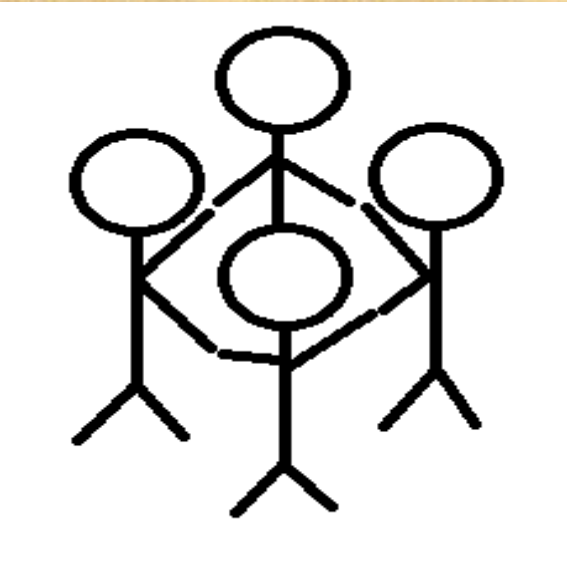
Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettajan täytyy tehdä tarkat valmistelut ennen tehtäviä. Ohjeiden selkeys, oppilaiden motivointi ja kannustaminen sekä aikataulutus molempiin tehtäviin ovat tärkeitä tekijöitä tehtävän onnistumisen suhteen. Myös sopivien materiaalien etsiminen ja esilletuonti on tärkeää.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

”Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.”

Tehtävä tukee tavoitetta olla yhteistyökykyinen ja tehtävien purkaminen auttaa oppilaita ymmärtämään tehtävän kautta omat mahdollisuudet vaikuttaa mahdollisesti tulevaisuudessa yritysmaailmaan.

”Oppilas oppii tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.” Tehtävä antaa hausalla tavalla kuvan yrityksen toiminnasta.

Piiri helpottaa koko luokan kommunikaatiota. (Tarinapiiri toteutetaan istuen.)

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas syventyy ryhmätyöskentelyyn ja kykenee näkemään tehtävän koko luokan yhteisenä toimintana. Session tarkoitus tukee yrittäjämäistä ajattelutapaa sekä antaa mahdollisuuden käyttää mielikuvitusta ja luovuutta työskentelyssä. Sessiossa arvioidaan ryhmätyöskentelyä sekä yksilön omia asenteita ja motivaatiota yksilön oman osallistumisen ja tehtävään sitoutumisen kautta. Tuntien aikana opettaja tarkkailee luokan toimintaa. Lopuksi työ käydään läpi opettajajohtoisen keskustelun avulla. Arviointi toteutetaan siis opettajajohtoisena, mutta se mahdollistaa myös vertaisarvioinnin.

LÄHDE
Sahlberg, P. & Leppilampi, A., 1994. Yksinään vai yhteistoimin? - yhdessäoppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsinki: Yliopistopaino
AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA
Www.tiimiakatemia.fi, www.zestmark.fi

8. VIERAILUISTA VIRIKKEITÄ

TUTUSTU MAATILAN ARKEEN!

Vierailupäivä 5-6 –luokalle (4x45min.)

Oppilaat lähtevät vierailulle maatilalle, jossa he pienissä ryhmissä kiertävät pisteitä ”maatilapassia” täyttäen. Pisteillä tutustutaan lypsytilan arkeen yrittäjän/yrityksen työntekijöiden näkökulmasta. Esimerkiksi yhdellä pisteellä kerrotaan maidon matkasta lehmästä tankkiin. Toinen piste käsittelee sitä, kuinka rehu saadaan pellolta säiliöön ja mitä välivaiheita siihen liittyy. Kolmannessa pisteessä käsitellään maatilaa yrityksenä eli mistä koostuu maatilan tulot ja menot.

Seuraava piste vie oppilaat laitumelle tutustumaan lehmiin lähemmin. Mahdollista on myös toteuttaa piste, jossa maistellaan maatilan tuotteita. Yrittäjä kertoo lopuksi oppilaille työstään, mitä hyviä ja huonoja puolia siinä on sekä mitä yritystoiminnan käynnistäminen vaatii hankintoihin ja koulutuksiin. Sen lisäksi oppilaat saavat kysellä yrittäjiltä/työntekijöiltä työstä ja yrittäjyydestä.

Passi on tärkeä työväline maatilavierailulla. Passin kysymyksiin täydennetään vastaukset pisteiltä saatavista tiedoista. Se kokoaa yhteen maatilan arkeen kuuluvat osa-alueet ja yrittäjyyteen kuuluvat työtehtävät. Samaa passipohjaa voidaan käyttää myös muilla yritysvierailuilla, jolloin yrittäjien työtehtäviä on helppo verrata.

Vierailun voisi toteuttaa esimerkiksi biologian kaksoistunnilla, sillä aineen sisällöt tulevat hyvin esille maatilan arjessa (elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen ja ihmisen riippuvaisuus muusta luonnosta ravinnontuotannossa)

Kokemuksellisuus ja elämyksellisyys virittävät oppilaita syventymään elinkeinoelämän toimintaan. Oppilaat näkevät konkreettisesti ruokaketjun eri vaiheiden toimintaa. Pitkän ajan tavoitteena on saada oppilaat näkemään ja arvostamaan yhteiskunnan eri toimijoiden työpanosta sekä kotimaisen ruoan merkitystä.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Vierailun toteuttaminen on opettajan kannalta haastavaa, sillä vierailun järjestäminen vaatii verkostoitumista, järjestelyjä, lupaa rehtorilta sekä selvitystä vierailun esteenä olevista oppilaiden mahdollisista allergioista.

Oppiaineiden didaktiikka: Opettajan tulee luoda passi, joka herättää oppilaiden ajatuksia ja mielenkiintoa yritystoimintaa kohtaan.

Vuorovaikutus: Pienryhmissä kulkeminen luo mahdollisuuden keskusteluun ja ajatusten vaihtoon.

Luokan hallinta: Vierailun haasteena on kulkeminen maatilalle. Maatilalla on paljon vaarallisia koneita ja laitteita, joihin ei saa koskea. Maatilan kaikki tilat eivät ole ulkopuolisille avoimia jo hygieniasyistä. Lehmien kanssa tulee käyttäytyä rauhallisesti, jotta ne eivät hermostu. On tärkeää, että opettaja on etukäteen kertonut siitä, kuinka vierailun aikana tulee toimia.

Motivointi : Ennen vierailua voidaan keskustella siitä, mistä tuotteet tulevat kaupan hyllylle ja sitä kautta jääkaappiin.

Työtavat ja -menetelmät : Keskustelu, pistetyöskentely pienryhmissä, passin täyttäminen yksilötyöskentelynä

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Biologia, äidinkieli. Myöhemmin aihetta voidaan syventää monen oppiaineen tunneilla. (Matematiikka, kuvataide)

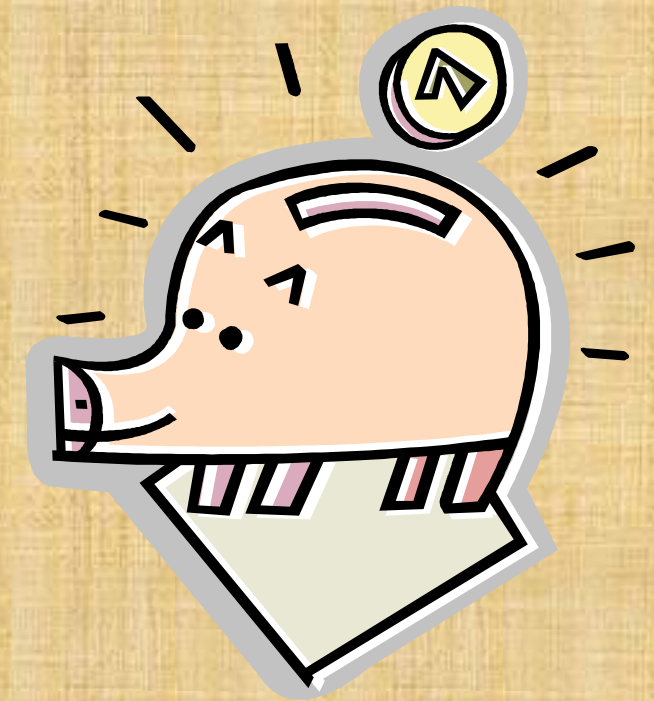
Eriyttäminen : Opettaja kiertää pisteitä niiden oppilaiden tukena, joilla tietää olevan vaikeuksia esimerkiksi keskittymisessä.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Vierailun kirjaaminen koulun vuosisuunnitelmaan, vierailun sopiminen yrittäjien kanssa (mitä yrittäjien kannattaa käsitellä oppilaiden kanssa), vanhemmille ilmoittaminen (kysely allergioista), passin suunnittelu ja toteutus sekä mahdollisten kyytien järjestely.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUS-SUUNNITELMASSA

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys – aihekokonaisuuden sisältöihin kuuluu saavuttaa perustietoja elinkeinoelämän toiminnasta sekä työnjaosta

Tavoitteena on oppia tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppimisen tavoitteena on hahmottaa lypsytilan arjen kokonaisuutta, johon liittyy monet eri tehtävät. Kiinnostuksen herättäminen oppilaissa yrittäjyyttä ja maataloutta kohtaan. Sessio antaa mahdollisuuden nähdä ja kokea yrityksen toimintaa oikeassa ympäristössä.

Opettaja arvioi muun muassa sitä, miten oppilaat hahmottavat maatilan arjen kokonaisuutta. Heräsikö kiinnostus yrittäjyyttä ja maataloutta kohtaan? Opettaja voi käyttää arviointinsa tukena keskustelua, joka on helppo toteuttaa passia hyödyntäen.

LÄHDE

Kokko, A. & Paloniemi, P. 2011. Maatilan arkea. Teoksessa Linatti, K. Lukkari, A. & Päivärinta, P. (toim.) Yrittäjyyskasvatus 235-236.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://opetus.ruokatieto.fi/Suomeksi/Oppimateriaali/Ruokaketju/Maaila>

http://www.mtk.fi/mtk/julkaisut/oppimateriaali/fi_FI/pelloilta_poytaan/

MAIDON MATKASSA

BIOLOGIA JA MAANTIEDE 4 x 45 MIN

Tämä kolmivaiheinen sessio vie tutustuttaa oppilaat maatalan arkeen sekä antaa oppilaalle peruskäsityksen maataloudesta ja maidon tuottamisesta ammaattina.

1. VAIHE Opettajan johtaman opetuskeskustelun ja kuvien katselun avulla perehdytään lehmään ja sen tunnusmerkkeihin. Oppilaat tutustuvat, mitä vaiheita lehmän elinkaaressa on sekä tutustutaan erilaisiin navettoihin, joissa lehmä elää. Oppilaalle selviää ihmisen ja lehmän välinen riippuvuussuhde: lehmä maidontuottajana.

Tämän jälkeen opettaja jakaa oppilaat pienryhmissä tutustumaan maidontuotantoon liittyviin asioihin Internetissä, kuten maidon tuottajan arkeen, maidonjalostukseen sekä yhteistyökumppaneihin. Tutustutaan maitotalouden yleispiirteisiin myös Valion nettisivujen avulla.

Jokainen ryhmä saa aikaa miettiä jonkin kysymyksen, jonka he kysyvät vierailulla paikalliselle maidon tuotantoon keskittyneelle maatalousyritykselle.

2. VAIHE Luokka vierailee paikallisella maidontuotantoon keskittyneellä maatalousyrityksellä. Yrittäjä esittelee työtään tilalla. Lapset saavat esittää valmistamansa kysymykset. Vierailu vahvistaa aiempaa opittua ja luo konkreettisen mielikuvan maatalousyrittämisestä, erityisesti maidontuotannosta.

3. VAIHE Kolmannessa vaiheessa on tarkoitus tehdä luokahuoneeseen julisteita, jossa tulee esiin ensimmäisessä vaiheessa käytyjä asioita. Oppilaat jaetaan pienryhmiin, jolloin kukin ryhmä saa tehtäväkseen laatia julisteen heille annetusta aiheesta. Aiheita ovat: lehmä ja sen elinkaari, erilaiset navetat, lehmä maidontuottajana, maidonjalostus, maidontuotanto elinkeinona. Lopuksi työt laitetaan seinälle esille ja puretaan yhteisellä keskustelulla.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineksen didaktiikka. Erityisen tärkeää on, että opettaja antaa selkeät ohjeet kuinka toimitaan.

Vuorovaikutus : Kehitetään ryhmätyötaitoja (ensimmäisen tunnin alussa oppilaat istuvat omilla paikoillaan, tämän jälkeen ryhmissä)

Luokan hallinta : Opettaja on session eri vaiheissa erilaisessa asemassa: ohjaajana tai opettajajohtoisena opettajana.

Motivointi: kuvien katselu, Internetin käyttö, vierailu tilalla.

Työtavat ja -menetelmät : opetuskeskustelu, aktivoiva luento, ryhmätyöskentely

Integrointi

biologiaan: Oppilas tutustuu lehmään, sen tunnusmerkkeihin, lehmän elinkaareen sekä erilaisiin navettoihin. Oppilas tutustuu myös maidontuotantoon elinkeinona ja maatalousyritykseen. Oppilaille selviää ihmisen ja lehmän välinen riippuvuussuhde: lehmä maidontuottajana.

terveystieto näkyy mm. hygieniakasvatuksen tavoitteissa maatilavierailulla

aihekokonaisuudet: Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys näkyy siinä, että oppilas tutustuu suomalaiseen kulttuuriperintöön ja sukupolvien jatkumona näkyvään maatalouselinkeinon. Viestintä ja mediataidot tulevat esille tehtävien tuottamisessa ryhmätöinä ja tiedon hankkimisena viestintävälineistä. Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys näkyy, siinä että oppilas tutustuu maataloustuotantoon elinkeinomuotona ja eri toimijoiden näkökulmasta sekä maatalouteen yrittäjän näkökulmasta.

Eriyttäminen Opettaja jakaa ryhmätyöskentelyssä ryhmät siten, että jokaisessa ryhmässä on eritasoisia oppijoita ja ohjaa yksittäisiä oppilaita että ryhmien toimintaa tarpeen vaatimalla tavalla ja yksilöllisesti.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Opettajan tulee hankkia tietoa aiheesta, sopia aikataulu vierailulle ja suunnitella aikataulu koko session toteutukselle.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Oppilas oppii ymmärtämään kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta.

Oppilas oppii tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

Maitokoneita!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas tutustuu lehmään, sen tunnusmerkkeihin, lehmän elinkaareen sekä erilaisiin navettoihin. Oppilas tutustuu myös maidontuotantoon elinkeinona ja maatalousyritykseen. Oppilaille selviää ihmisen ja lehmän välinen riippuvuussuhde: lehmä maidontuottajana. Oppilas kiinnostuu aiheesta. Sessio kannustaa pitkäjänteisyyteen, aktiivisuuteen ja innovatiivisuuteen.

Oppimista voidaan arvioida mm. seuraavilla kysymyksillä: Osaako oppilas kertoa lehmän tunnusmerkeistä, erilaisista navetoista ja lehmän elinkaaresta? Ymmärtääkö oppilas ihmisen ja lehmän välistä riippuvuussuhdetta? Saako oppilas jonkinlaisen käsityksen maidontuotannosta elinkeinomuotona? Tärkeää on myös arvioida oppilaiden työskentelyä koko session edetessä. Arviointi kohdistuu myös lopputyöhön, eli julisteeseen.

LÄHDE

Aakko Erno, Hukkanen Jarmo, Naumanen Jani & Pyykkönen Juuso, 2009, Yrittäjyyskasvatusmateriaali 2009, 80-81.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.valio.fi>

PAIKALLINEN RUOKA TUTUKSI

YMPÄRISTÖ– JA LUONNONTIEDE 3 X 45 MIN, 3-6. LK

Jakso on suunniteltu toteutettavaksi 3-6-luokkalaisille kolme oppituntia kestäväenä jaksona. Kaksi ensimmäistä oppituntia olisi hyvä olla mahdollisimman lähellä, esimerkiksi peräkkäisinä päivinä. Viimeinen oppitunti voidaan järjestää myöhemminkin sopivana ajankohtana.

1. oppitunti

Opettaja valmistelee tuntia varten alustuksen lähiruusta, jonka pohjalta aiheesta keskustellaan yhteisesti, pienissä ryhmissä tai pareittain. Opettaja kertoo, että seuraavalla tunnilla luokkaan tulee vierailija. Oppilaat miettivät pareittain jonkin kysymyksen vierailijalle. Kysymyksen keksiminen voidaan antaa myös kotiläksyksi. Yhdessä pohditaan myös, kuinka tulee käyttäytyä, jotta vierailija viihtyisi luokassa.

2. oppitunti

Opettaja on pyytänyt koululle vierailijan kertomaan oppilaille paikallisesta ruuasta. Vierailija voi olla esimerkiksi Martta-liitosta, Pro Agrialta tai paikallisesta Lähiruoka-projektista (opettajan oltava etukäteen yhteydessä vierailijaan ja kerrottava, millaista asiaa esitelmässä olisi hyvä tulla esille). Oppilaat esittävät vierailijalle valmisteleman kysymykset. Vierailijan esitykseen liittyen oppilaille esimerkiksi tietovisailu sekä keskustelua aiheesta.

3.oppitunti,

Luokka käy tutustumassa paikalliseen leipomoon. Leipomotuotteet ovat paikallisesti tuotettua ruokaa parhaimmillaan. Leipomossa mahdollisuuksien mukaan tutustumista tiloihin, tuotteisiin jne. Lisäksi leipomon edustaja kertoisi yrityksestä, sen historiasta, mihin tuotteita viedään jne.

Vierailusta kirjoitetaan seuraavalla äidinkielen tunnilla ainekirjoitus.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineksen didaktiikka: Opettajan on ohjattava oppilaita keskustelemaan sekä tuomaan esille omia ajatuksiaan. Lisäksi opettajan on rohkaistava oppilaita ihmettelemään ja kysymään.

Vuorovaikutus: Vuorovaikutusta tulee sekä luokan yhteisissä keskusteluissa, parityöskentelyssä sekä vierailijan tullessa luokkaan. Lisäksi vuorovaikutusta tapahtuu vierailun yhteydessä.

Luokan hallinta: Jotta jakso toteutuisi suunnitellulla tavalla ja onnistuisi, opettajalla on oltava käsitys siitä, kuinka luokka toimii ns. erikoistilanteissa. Tämä vaatii huolellista valmistautumista sekä yhteisiä pelisääntöjä.

Motivointi: Asiantuntijat herättävät motivaatiota, sillä asiantuntia tuo oman näkökulmansa asiaan ja osaavat kertoa omasta alastaan omakohtaisia kokemuksia. Myös aiheen paikallisuus motivoi. Lisäksi vierailija ja vierailukäynti motivoivat oppilaita, sillä ne poikkeavat normaalista koulutyöskentelystä.

Työtavat ja -menetelmät: Keskustelu, vierailija, tutustumiskäynti, parityöskentely, ainekirjoitus. Lisäksi vierailijan mahdollisesti esitykseensä liittämiä työtapoja.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet): Jakso liittyy opetussuunnitelman aihekokonaisuuksista alueeseen ”Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta”. Lisäksi jakso integroituu äidinkieleen (keskustelu ja ainekirjoitus).

Eriyttäminen: Opettaja ohjaa keskusteluja apukysymyksillä, jotta kaikki pääsevät puhumaan ja neuvoo tarvittaessa kysymysten laadinnassa.

Suunnittelu ja esivalmistelut: Tämä jakso vaatii opettajalta paljon esivalmistelua. Opettajan on mietittävä pohjustustunnille motivoiva alustus, hankittava hyvissä ajoin vierailija ja sovittava vierailu leipomoon. Lisäksi opettajan on oltava yhteydessä molempiin tahoihin jotta kaikki sujuisi ja oppilaat saisivat kattavan käsityksen aiheesta.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista sekä tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle. Antaa oppilaalle tietoa yrittäjyydestä ja sen merkityksestä yhteiskunnalle, perustietoja yrittäjyydestä ammattina.

Oppilas muodostaa oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen.

Tuoretta leipää leipomosta!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Tavoitteena on, että oppilas saa käsityksen siitä, mitä paikallisesti tuotettu ruoka tarkoittaa ja sen merkityksen. Oppilas muodostaa oman mielipiteen paikallisesti tuotetusta ruuasta. Oppilas oppii toimimaan erilaisissa tilanteissa. Jaksossa tulee monipuolisesti tietoa ja lisäksi vierailija ja tutustumiskäynti leipomoon motivoivat oppilaita tavallisen luokkatyöskentelyn lomassa. Opettaja arvioi oppilaiden motivoituneisuutta, mielenkiintoa sekä osallistumista keskusteluihin. Lisäksi arvioidaan oppilaiden käyttäytymistä erikoistilanteissa (vierailija ja vierailu). Arviointi tapahtuu oppilaiden toimintaa ja työskentelyä seuraamalla. Myös ainekirjoitus arvioidaan.

LÄHDE

Jani Lipsanen & Jari Repo, 2011. Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 251-252.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

www.ruokatieto.fi
www.martat.fi

RAHA-ASIAT REILAAAN!

MATEMATIIKKA, LUOKAT 5-6, 2 X 45 MIN

Opettaja on ottanut yhteyttä paikalliseen pankkiin ja sopinut vierailuajan-kohdan vierailusta vastaavan pankin työntekijän kanssa. Opettajan on ilmoitettava vierailevan ryhmän suuruus, ikäjakauma ja mahdolliset kiinnostuksen kohteet. Vierailun tulee sisältää sellaisia tietoja pankin toiminnasta, jotka kiinnostavat alakoulun 5-6 –luokkalaisia. Pankin esittelystä voisi vastata pankinjohtaja, mikäli se vain on mahdollista.

Pankin esittelystä vastaava työntekijä esittelee pankin tilat, kertoo oppilaille pankin toiminnasta, toimintaperiaatteista, palveluista, pankin henkilökunnasta ja heidän työtehtävistään. Pankin esittelijä kertoo oppilaille vastuullisesta rahankäytöstä ja havainnollistaa esimerkiksi kaksi täysin erilaista rahankäyttäjää, joista toinen toimii järkevästi ja toinen ei hallitse rahankäyttöään. Tämä sen vuoksi, että nykyään yhä nuoremmilla henkilöillä on ongelmia raha-asioissa hallitsemattoman rahankäytön vuoksi. Pankin esittelijä havainnollistaa sen, kuinka kalliiksi esimerkiksi pikavipit voivat koitua.

Pankin esittelystä vastaava henkilö voi esittää kiinnostavia kysymyksiä oppilaille heidän omasta rahankäytöstään ja rohkaista heitä keskusteluun. Tavoitteena on synnyttää keskustelua raha-asioista ja rahankäytöstä oppilaiden ja pankin työntekijän välillä. Pankin esittelijä antaa oppilaille ennalta suunniteltuja laskutehtäviä, joiden avulla oppilaat ymmärtävät rahan säästämisen ja järkevän kuluttamisen edut.

Vierailun tarkoituksena ei ole aivopestä oppilaista pankin tulevia asiakkaita, vaan havainnollistaa järkevän ja vastuullisen rahankäytön tärkeyttä tulevaa elämää varten. Vierailun lopuksi, jokainen oppilas saa kotitehtäväkseen miettiä ja tehdä oman taloutensa säästösuunnitelman, joka voi olla esimerkiksi juliste, poster, kirjallinen tuotos tai aikajana jotain tulevaa hankintaa varten (esim. iPad, uusi kännykkä, polkupyörä, pelikonsoli jne.).

Oppilaat esittelevät omat säästösuunnitelmansa seuraavalla matematiikan tunnilla. Myös opettaja voi tehdä ja esitellä oman suunnitelmansa.

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Saada oppilaat aidosti kiinnostumaan opetustuokiosta ja ymmärtämään, mitä on vastuullinen rahankäyttö. Toinen haaste on saada oppilaat käyttämään aiemmin opittuja matemaattisia laskutoimituksia säästösuunnitelmaa tehdessä (käytäntöön soveltaminen)

Oppiaineen didaktiikka

Opetetaan vastuullista rahankäyttöä oppilaiden tulevaisuutta varten. Opetusta pahtuma toteutetaan mahdollisimman konkreettisesti ja sidoksissa arkielämän esimerkkeihin. Oppilaskeskeisyys ja vuorovaikutus korostuvat pankkivierailun aikana keskusteluna sekä säästösuunnitelmia esiteltäessä ja arvioidessa.

Vuorovaikutus

Oppilaat uskaltavat rohkeasti esittää kysymyksiä heitä kiinnostavista asioista eivätkä ujostele olla vuorovaikutuksessa heille uuden ihmisen kanssa.

Luokan hallinta

Opettajan täytyy olla varma siitä, että hänen johtama ryhmä kykenee käyttäytymään hyvien tapojen mukaisesti tällaisessa tapahtumassa. Opettajan on hyvä kerrata oppilaille millaisia ovat hyvät käytöstavat.

Motivointi

Raha itsessään on kautta aikojen ollut motivoiva asia. Säästösuunnitelmat esitellään luokan edessä, jota hyödyntäen he voivat itse saavuttaa asettamansa tavoitteen.

Työtavat ja -menetelmät

Kuuntelu ja keskustelu pankissa, yksilötyöskentely omaa säästösuunnitelmaa tehdessä, oppilasjohtoinen opetustilanne säästösuunnitelmaa esiteltäessä.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Sessio integroituu matematiikkaan, äidinkieleen ja kuvataiteeseen.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUS-SUUNNITELMASSA

- Oppilas oppii ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä..

- Oppilas ymmärtää sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottamisen, rahan käytön ja toisen omaisuuden kunnioittamisen.

Raha ei kasva puussa!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas ymmärtää vastuullisen rahankäytön tärkeyden, osaa hyödyntää aikaisemmin opittuja matemaattisia taitojaan rahankäyttöön liittyvissä asioissa.

Uusi oppimisympäristö herättää kiinnostusta ja motivoi oppilaita; erillistä motivointia ei tarvita. Arviointi kohdistuu säästösuunnitelman toteutukseen ja esittelyyn sekä käytöstopoihin ja aktiivisuuteen vierailulla (kysymykset esittelijälle ym.) Oppilaat arvioivat itseään (säästösuunnitelman onnistuminen ja realismi), vertaisarviointia tapahtuu oppilaiden välillä.

LÄHDE

Kortelainen, A. & Piirainen, M. 2011, Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 138-139.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

Eri pankkien verkkosivut.

PAIKALLISTEATTERIIN TUTUSTUMINEN

ÄIDINKIELI 8 X 45 MIN, LUOKAT 5-6

Oppilas vierailee äidinkielen tunnilla paikallisteatterissa, jossa hän tutustuu teatterin erilaisiin ammatteihin. Oppilaat perehtyvät pienryhmissä teatterialan ammatteihin ja valmistavat siitä lehtijutun ja pienen esityksen. Oppilaiden tekemiä juttuja luetaan aamunavauksissa. Oppilas oppii haastattelemalla ottamaan selvää ammattiin liittyvästä tiedosta. Oppilas kartuttaa omia taustatietoja ennen varsinaista haastattelua.

1. Päivä: Valmistautuminen vierailuun ja taustatietojen etsiminen

Oppilaat etsivät omasta ammattiryhmästään taustatietoa ja valmistelevat kysymysrunkoa.

2. Päivä: Paikallisteatteriin tutustuminen

Oppilaille esitellään ensin yhteisesti teatteria. Tämän jälkeen oppilaat pääsevät haastattelemaan pienryhmissä oman ammattiryhmän edustajaa.

3. Päivä: Haastattelurunkojen purkaminen ja lehtijuttujen sekä esityksien teko.

Ryhmät tekevät haastattelumuistiinpanoista lehtijutun ja pienen esityksen

4. Päivä: Haastattelujen esittäminen ja reflektointi

Oppilaat ja opettaja kuuntelevat valmiit lehtijutut yhdessä sekä pohtivat ja arvioivat prosessia ja valmiita tuotoksia. Mikä onnistui erityisen hyvin? Mitä olisi voinut tehdä toisin? Mikä oli helppo, entä vaikeaa? Mikä haastattelun teossa yllätti? Mitä prosessista opittiin?

Valmiita lehtijuttuja luetaan koulun aamun avauksissa..

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Oppiaineksen didaktiikka:

Oppilas oppii keräämään tietoa monella eritavalla ja muodostamaan niistä kokonaisuuden. Oppilas oppii tuntemaan lehdessä käytettävää kirjoitusmuotoa. Oppilas harjoittelee yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan sekä käyttää ja oppilas käyttää tietotekniikkaa hyväksi kirjoittamisessa.

Vuorovaikutus:

Oppilas oppii käyttäytymään kohteliaasti ja muut huomioon ottavasti vierailukäynnillä

Luokan hallinta

Sovitaan pelisäännöt ja aikataulu etukäteen ja niistä pidetään kiinni.

Motivointi

Tieto vierailukäynnistä motivoi oppilasta projektin alusta lähtien.

Työtavat ja -menetelmät

Työtapana pääsääntöisesti pienryhmätyöskentely, mutta jakson aikana tarvitaan myös yksilötyöskentelytaitoja.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Äidinkieli (tiedonhallintataidot ja tekstin kirjoittaminen)

Eriyttäminen

Pienryhmien muodostaminen mietitään huolellisesti. Voidaan tarvittaessa antaa tukikysymyslistaa oppilaille.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Opettaja sopii vierailukäynnin teatterin kanssa ennakoon. Ja valmistaa oppilaat jaksoa varten tutustumalla sanomalehtiin ja niiden kirjoitusmuotoon.

YRITTÄJYYSKASVATUS

OPETUSSUUNNITELMASSA

Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet.

Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa.

Tietojen hankintaa erityyppisistä lähteistä: tiedonhankinnan suunnittelua, lähteiden luotettavuuden ja käytökelpoisuuden arviointia, muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua.

Teatteri kutsuu!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilas oppii keräämään tietoa haastattelemalla. Oppilas tutustuu paikallisteatterin eri ammattiryhmiin. Sessio opettaa oppilaille erilaisen tavan kerätä tietoa ja tutustuttaa oppilasta toimittajan työnkuvaan. Opettaja arvioi oppilaiden kykyä kerätä tietoa haastattelumenetelmän avulla. Opettaja antaa palautetta valmistautumisesta haastatteluun, haastattelusta sekä valmiista lehtijutusta.

LÄHDE

Kälkäinen, T., Lahti, J., Salo, J. & Sunqvist, S. 2009, Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 34.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/haastattelu/>

KAUPPAAN, MARS!

MATEMATIIKKA, 2 X 45 min, 6.lk

Tämä toiminnallinen matematiikan kaksoistunti toteutetaan pääosin lähikaupassa. Tuntien aikana oppilas harjoittelee prosenttilaskuja.

Opettaja laatii oppilaille ostoslistan. Sen jälkeen oppilaat lähtevät opettajan johdolla lähikauppaan. Kaupassa oppilaat etsivät pienryhmissä ostoslistassa olevat elintarvikkeet ja selvittävät halvimman sekä kalleimman vaihtoehdon hinnan. Hinnat merkitään opettajan laatimaan ostoslistaan. Kaupassa noudetaan luokassa aiemmin käsiteltyjä käytöstapoja.

Vierailun jälkeen kotiluokassa oppilaat laskevat ryhmissä, kuinka paljon opettajan laatima ruokakori olisi tullut maksamaan, jos kaikista tuotteista olisi otettu halvin vaihtoehto ja kuinka paljon, jos tuotteista olisi otettu kallein vaihtoehto. Tämän jälkeen oppilaiden tulee laskea ruokakorien prosentuaalinen ero. Vaikka vertailtavana on halvin ja kallein vaihtoehto, opettaja painottaa, ettei halvin ole aina paras mahdollinen vaihtoehto tuotteesta.

Opettaja laatii oppilaille seuraavanlaisen ostoslistan. Ostoslista on laadittu siten, ettei oppilaiden tarvitse huomioida pakkauskokoja sekä kilo—ja litrahintoja.

Ostoslista:

- 1l maitoa
- 1l appelsiinimehua
- 1kg voita
- 400g nauta-sikajauhelihaa
- 10kpl kenno munia
- 1kg kaurahiutaleita
- 400g makaronia
- 500g suodatinkahvia

OPETUSTAIDOLLISET HAASTEET

Aikataulun tulee olla joustava, kun poistutaan koulualueelta. Kaupassa voi vierähtää kauemmin aikaa kuin on suunniteltu. Kauppaan lähdössä on myös mahdollisesti huomioitava säävaraus.

Oppiaineen didaktiikka

Oppilaiden tulee hallita prosenttilaskut ennen kyseistä matematiikan tuntia.

Vuorovaikutus

Pienryhmissä oppilaat harjoittelevat toisten huomioonottamista, joustavuutta ja neuvottelutaitoja.

Luokan hallinta

Oppilaille voi herätä kaupassa ostohaluja. Tästä syystä oppilaiden kanssa tulee sopia etukäteen, ettei kaupassa tehdä omia ostoksia. Ennen vierailua opettaja kertoo oppilaiden kanssa myös hyviä käytöstapoja, joita kaupassa asioidessa tulee noudattaa.

Motivointi

Oppimisympäristön vaihto virkistää ja motivoi oppilaita. Käytännönläheisyys ja oma-kohtaisuus toimivat myös motivaation herättäjinä; kauppa on kaikille tuttu paikka.

Integrointi (oppiaineet ja aihekokonaisuudet)

Matematiikan tunti integroituu yrittäjyys- ja liikennekasvatukseen sekä kansalaisvaikuttamiseen.

Eriyttäminen

Opettaja muodostaa pienryhmät siten, että jokaiseen ryhmään tulee sekä taitavia että heikkoja laskijoita.

Suunnittelu ja esivalmistelut

Lähikauppaan on kohteliasta ilmoittaa etukäteen koululaisryhmän vierailusta. Myös oppilaille ja heidän huoltajilleen on hyvä tiedottaa poikkeavasta matematiikan tunnista.

YRITTÄJYYSKASVATUS OPETUSSUUNNITELMASSA

Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Vuosiluokkien 6–9 matematiikan opetuksen ydintehtävänä on syventää matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä ja tarjota riittävät perusvalmiudet. Perusvalmiuksiin kuuluvat arkipäivän matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelumallien oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittelu.

Käytännön matematiikkaa kaupassa!

OPPIMINEN JA ARVIOINTI

Oppilaat harjoittelevat prosenttilaskua ja ymmärtävät sen tarpeellisuuden arkipäivän tilanteissa. Tavoitteena myös, että oppilaat ymmärtävät valintojen merkityksen oman talouden kannalta. Lisäksi tavoitteena on hyvien käytöstapojen vaaliminen. Yhtenä tavoitteena on myös joustava ryhmässä toimiminen.

Matematiikan opetus on usein vain mekaanista laskutoimitusten tekemistä ja laskemista, joten näiden tuntien ansiosta matematiikka voi olla vaihtelevaa ja virkistävää. Vaihtelu lisää motivaatiota oppimiseen. Arvioidaan kaupassa käyttäytymistä, ryhmien työskentelyä sekä prosenttilaskujen onnistumista. Arviointi tapahtuu siten, että Kaksoistunnin lopuksi oppilaat antavat oman ryhmänsä toiminnasta arvosanan. Opettaja antaa jokaiselle ryhmälle sanallisen palautteen henkilökohtaisesti.

LÄHDE

Pirttijärvi, K. & Ylikoski, E. 2011, Yrittäjyyskasvatusmateriaali, 186-187.

AIHEESEEN LIITTYVÄÄ MATERIAALIA

<http://www.pyykkonen.net/sonja/prosentit/kertaustehtava.htm>

Kajaani 2012

© Kaikki oikeudet pidätetään

